

Riksdagens protokoll

2012/13:126

Onsdagen den 19 juni

Kl. 09.00 – 16.38

Protokoll
2012/13:126

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 juni.

2 § Ansökan om fortsatt ledighet

Talmannen meddelade att *Mikael Sandström* (M) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 1 juli–31 december.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Sedat Dogru* (M) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för Mikael Sandström.

3 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden med voringstider hösten 2013

Talmannen meddelade att en preliminär plan för kammarens sammanträden hösten 2013 med voringstider delgetts riksdagens ledamöter.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2012/13:168 till civilutskottet

2012/13:177 till trafikutskottet

Skrivelser

2012/13:167 till konstitutionsutskottet

2012/13:172 till socialutskottet

EU-dokument
KOM(2013) 315 och KOM(2013) 316 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 9 september*.
KOM(2013) 404 till näringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 12 september*.
KOM(2013) 409 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 12 september*.
KOM(2013) 417 och KOM(2013) 418 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 12 september*.

5 § Nya regler för finansiella konglomerat och grupper

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2012/13:FiU30
Nya regler för finansiella konglomerat och grupper (prop. 2012/13:160).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 10 §.)

6 § Årsredovisning för staten 2012

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2012/13:FiU33
Årsredovisning för staten 2012 (skr. 2012/13:101 och redog. 2012/13:RR4).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 10 §.)

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken*

7 § Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2012/13:FiU20
Riktlinjer för den ekonomiska politiken (prop. 2012/13:100 delvis, skr. 2012/13:127 och skr. 2012/13:137).

Anf. 1 FREDRIK OLOVSSON (S):

Herr talman! Sverige och riksdagen rustar för midsommar. Många ser nog den här tiden av sommar, skolavslutningar och ledighet som den bästa på året. Förhoppningsvis har vi alla underbara dagar framför oss.

I världsekonomin är det om inte sommar så väl islossning och en något mer vårlig stämning. Trots att det som vanligt finns risker för bakslag förefaller världskonjunkturen dra upp den svenska tillväxten framöver.

För delar av vår kontinent, framför allt södra Europa, är läget fortfarande dystert. Men det går bättre i USA, och Konjunkturinstitutets prognoser över våra viktigaste exportmarknader visar på stark tillväxt framöver. Om Sverige stod redo i startroparna, om våra ungdomar och arbetslösa vore väl rustade, om vi hade en infrastruktur som fungerade väl, ja då fanns det inget som sade att Sverige inte skulle dra nytta av och få god draghjälp av omvärlden de kommande åren.

Att dra nytta av en förbättrad världskonjunktur är förstås oerhört viktigt eftersom det råder massarbetslöshet på den svenska arbetsmarknaden. Här ser vi fortfarande ingen islossning. Den politik som regeringen genomfört har inte gett de resultat man hoppats på. Arbetslösheten är högre än när regeringen tillträdde. Drygt 400 000 är arbetslösa. Ungdomsarbetslösheten är högre än när regeringen tillträdde och biter sig fast på mycket höga nivåer. Över 40 000 unga har varit utan arbete i mer än sex månader. Antalet långtidsarbetslösa växer även generellt. 70 000 har varit arbetslösa i mer än två år. Det är nära nog en tredubbling sedan 2006. Regeringen låser i dag in drygt 30 000 människor i fas 3, som få lämnar för jobb eller utbildning. Det nya är att allt fler unga placeras i fas 3.

Inte heller när vi jämför oss med andra europeiska länder lyckas vi särskilt väl med jobben. Den svenska arbetslösheten är högst i Norden och högre än i snart sagt varje jämförbart nordeuropeiskt land. Vi har nu längre fram till landet med lägst arbetslöshet i EU än vi hade när Anders Borg klev in på Finansdepartementet. Vi har längre fram till täten i EU nu.

Det skapas alltså för få jobb i den svenska ekonomin, men den svenska ekonomin lider också av att de jobb som skapas alltför ofta förblir obesatta. Företagen misslyckas alltför ofta med sina rekryteringsförsök. De hittar helt enkelt inte den personal de behöver – trots den höga arbetslösheten. Bland annat har Riksbanken pekat på att matchningen på svensk arbetsmarknad har försämrats. Vi bad riksdagens utredningstjänst att titta närmare på det, och de konstaterar att upp till 80 000 personer skulle kunna ha jobb i dag om matchningen hade fungerat bättre. Men då krävs annat än sänkta skatter.

Då behövs investeringar i gymnasieskolan, i högskolan och i bristyrkesutbildningar. Regeringen gör tvärtom. På två år har antalet platser i högskolan minskat med nästan 20 000 trots ett ökande söktryck. Sedan 2006 har antalet högskoleplatser minskat rejält i förhållande till hur stor gruppen unga är. För nästa år planerar regeringen en miljardbesparing på landets gymnasieskolor, trots att undervisningen knappast håller tillräcklig kvalitet i dag.

Med regeringens politik kommer matchningsproblemen och rekryteringsgapet att kvarstå. Arbetslösheten kommer att fortsätta att vara onödigt hög. Vi kommer att se fler missade rekryteringsförsök, fler försuttna chanser och missade möjligheter för såväl människor som företag.

Herr talman! De borgerliga ledamöterna i kammaren har gång på gång röstat ned våra förslag om att på olika sätt bygga ut utbildningssystemet. Hade regeringen gått oss till mötes skulle Sverige ha varit starkare rustat än nu och snabbare kunnat hänga på när exportmarknaderna växer. Vi ser hur land efter land ger en större andel av sin befolkning

högre utbildning än vad vi gör i Sverige, och det riskerar vi förstås att få betala ett högt pris för i framtiden.

Det är inte för sent. Det saknas inte förslag som skulle kunna förbättra situationen på både kort och lång sikt. Med mindre klasser bygger man en bättre skola redan från grunden. Obligatorisk sommarskola som stöd för de barn och ungdomar som inte klarar målen och fler högskoleplatser för att möta såväl ökat söktryck som arbetsmarknadens mer direkta arbetskraftsbehov är viktiga byggstenar för ett Sverige som utvecklas med kunskap och kompetens och inte med lägre löner och sämre arbetsvillkor.

Temagruppen Unga i arbetslivet presenterar sin rapport nästa vecka, men redan förra veckan rapporterade de att fler än 100 000 ungdomar i Sverige varken jobbat eller studerat det senaste året. Arbetsförmedlingen har tidigare visat att bland personer under 30 har 77 000 varit utan arbete eller studier i hela tre år i rad. Det kan vara mycket svårt att få in dessa i jobb eller utbildning, det är ingen tvekan om det, men min enkla inställning är att man inte ger upp om människor på det sättet.

Därför har vi socialdemokrater föreslagit ett utbildningskontrakt där alla unga som saknar gymnasiekompetens kan få det. De ska ges en utbildningsplan, återkommande kontakt och andra studieinsatser så att de kan få sin gymnasieexamen. Vi ställer krav på alla arbetslösa ungdomar att skaffa sig en gymnasieexamen om de inte har det. Vi ställer krav på att de ska följa planen för att kunna få ersättning, men vi ställer också krav på oss själva, på samhället, att inte lämna dem vind för våg, att ge dem chansen och inte lämna dem i sticket.

Vi föreslår också en 90-dagarsgaranti, som innebär att varje ung arbetslös ska få studier, praktik eller arbete inom 90 dagar. Det är ett tydligt besked. Unga ska inte gå arbetslösa och framför allt inte bli långtidsarbetslösa. De ska arbeta eller studera, och de ska kunna få hjälp med det från första dagen.

Vi har dessutom föreslagit att riksdagen ska fatta beslut om stöd till yrkesintroduktionsjobb så snart som möjligt. Vi föreslog det i höstas, och nu visar vi hur man skulle kunna genomföra det redan under andra halvåret i år. Men regeringen fortsätter att låta unga människor vänta. Behandlingen av dessa förslag hör till det absolut märkligaste som regeringen ägnat sig åt.

Alla förutsättningar finns egentligen på plats. Vi har resurserna om vi väljer att prioritera rätt. Efter Stefans Löfvens initiativ i IF Metall har allt fler fackförbund och arbetsgivare slutit den typen av avtal och är beredda att samarbeta för att få fler i jobb och erbjuda utbildning i jobbet. Vi kan förvänta oss en stor efterfrågan från ungdomar som är beredda att ta dessa jobb för att lära sig och utvecklas i arbetet. Ändå fortsätter regeringen att låta ungdomar vänta. Vecka läggs till vecka och månad till månad, när allt egentligen redan finns på plats. Det är provocerande.

Herr talman! Den höga arbetslösheten kostar även på statsfinanserna. Visserligen har det finanspolitiska ramverket tjänat Sverige väl sedan det inrättades i mitten av 90-talet. Vi har kunnat ha ordning och reda i de offentliga finanserna, vilket också har varit en viktig konkurrens fördel för Sverige. Men regelverket i sig är förstås inte tillräckligt. Man måste också kunna leva upp till det.

Nu konstaterar Finanspolitiska rådet att regeringen inte når överskottsmålet. Rådet pekar på att det kommer att ställas stora krav för att man ska kunna återgå till målet och korrigera målavvikelsen. I förrgår meddelade även Ekonomistyrningsverket att målet inte nås. Verket pekade bland annat på effekterna av den vidlyftiga bolagsskattesänkningen, som gröper ur skatteintäkterna den kommande tiden. För att återupprätta trovärdigheten i det finanspolitiska ramverket anser Finanspolitiska rådet att regeringen bör presentera en plan för hur man ska återgå till överskottsmålet och kunna nå det. Mer sannolikt är väl att rådet och alla vi andra i höst får en plan för hur regeringen ska göra av med så mycket pengar man bara vågar för att kunna vinna valet. Det är knappast en ansvarsfull inriktning.

Vi socialdemokrater har högre ambitioner för Sverige. Därför vill vi förstås bryta utvecklingen vi sett de senaste åren med växande arbetslöshet och sjunkande skolresultat. Nu krävs en framtidsinriktad politik som gör Sverige till ett bättre land att leva i.

Vi har presenterat en lång rad förslag för att kunna nå de målen. Bland mycket annat handlar det om förbättrat exportstöd, effektivare statligt riskkapital, klimatinvesteringar, klimatinnovationer och reducerat sjuklöneansvar för företag. Det handlar om investeringar i infrastruktur, en byggbonus för fler lägenheter och fler utbildningsplatser. Det handlar om mindre klasser i skolan, utbildningskontrakt och extratjänster i välfärden.

I höst kommer vi att lägga fram ännu fler förslag med inriktning på fler jobb och bättre utbildning. Om fler ska få chansen på arbetsmarknaden krävs en annan politik än den som de senaste sju åren fört oss längre från Eurotoppen i låg arbetslöshet, som ökar klyftorna och som år efter år levererar en skola med sjunkande resultat och ökade skillnader. Jag yrkar bifall till vår reservation.

(Applåder)

Anf. 2 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation, nr 2.

Sverige är verkligen ett fantastiskt land. Inte minst så här i midsommartid framstår Sverige i all sin prakt. Vi är ett land där vi har mycket att vara stolta över. Vi har en tradition av att värna en god välfärd, hög sysselsättning och trygghet för alla. Vi är vana vid att vara ett land med små ekonomiska klyftor mellan medborgarna. Men dessa värden får inte tas för självklara. Det är värden som vi måste kämpa för varje dag, i varje beslut som fattas.

Herr talman! Just när det gäller att värna allt det som gör Sverige så fantastiskt finns det en viss anledning att se med oro på utvecklingen. Alliansen gick till val på att skapa fler jobb och minska utanförskapet. Efter snart sju år med alliansregeringen vid makten är det dags att börja summera resultaten. Det är dags att konstatera att den har misslyckats.

I Alliansens Sverige är arbetslösheten bland ungdomar högre än i de flesta jämförbara länder i Europa. Arbetslösheten är generellt högre än den var när regeringen kom till makten. Vi ser hur allt fler unga fastnar i arbetslöshet och riskerar att förlora tron på både sig själva och samhället. Långtidsarbetslösheten stiger snabbare i Sverige än i de flesta andra

industrialiserade länder. Samtidigt växer klyftorna mellan rika och fattiga snabbare i Sverige än i något annat land, enligt en jämförelse från OECD. Lösningen kan inte vara att fortsätta med samma recept och göra mer av det man redan gör. Det är dags att pröva nya vägar framåt.

För att råda bot på problemen behövs det en ny arbetslinje. Regeringens arbetslinje har ensidigt pekat ut arbetslösheten som ett privat problem. I Alliansens värld är det individen som är skyldig till sin egen arbetslöshet. Lösningen blir då ur regeringens synpunkt att pressa ut människor på arbetsmarknaden genom att försämra villkoren för arbetslösa och att locka människor att jobba genom sänkta skatter för dem som redan har arbete. När regeringen säger att det ska löna sig att arbeta menar man egentligen att det ska vara dyrt att vara sjuk eller arbetslös.

Miljöpartiet ställer sig inte bakom den politiken. Vi har ett annat synsätt. Vi ser arbetslösheten som ett samhällsproblem som vi behöver ta itu med gemensamt, med gemensamma insatser och satsningar. Vi ser människor som villiga att arbeta om man bara ger dem verktygen att komma in på arbetsmarknaden. En ny arbetslinje måste bygga på en politik som gör att det växer fram nya jobb och fler företag, en politik där man vågar göra offensiva satsningar på välfärd och infrastruktur. I vår budgetmotion lägger vi grunden för en sådan ny arbetslinje.

När vi ska forma vår gemensamma framtid råder det inte brist på viktiga och nödvändiga arbetsuppgifter som behöver utföras. Vad som saknas är en politik som parar nödvändiga investeringar och viktiga satsningar med det stora behov som finns av nya jobb. Vi behöver en ny arbetslinje och en politik som ger lösningar på de stora och viktiga framtidsutmaningar vi har framför oss och samtidigt ger många nya jobb.

Vi har satt upp ett antal huvudpunkter som vi ser som viktiga för att kunna komma åt arbetslösheten och få fram nya jobb i Sverige. En av de viktigaste är att våga göra de stora och viktiga framtidsinvesteringar som behöver göras. Genom att öka investeringarnas andel i svensk ekonomi vet vi att vi kan stärka den svenska konkurrenskraften på längre sikt och också lösa viktiga klimat- och miljöproblem. Det behövs investeringar för att klimatanpassa Sverige och rusta Sverige för ett förändrat framtida klimat. Det behövs stora investeringar för att rusta upp och sköta en åldrande infrastruktur. Det behövs stora satsningar på att renovera och rusta upp Sveriges bostäder, inte minst i miljonprogramsområdena runt om våra storstäder.

Samtidigt skulle den här typen av investeringar kunna ge tiotusentals nya jobb inom industrin, anläggningssektorn och tjänstesektorn. Vi frågar oss varför regeringen inte är beredd att svara upp mot de stora behoven, varför regeringen inte ser att man kan lösa arbetslöshetsproblematiken genom att göra viktiga framtidsinvesteringar.

Ta till exempel miljonprogramsområdena! Där ser vi hur bostäder har en undermålig boendestandard och hur man samtidigt slösar med energi på ett helt oacceptabelt sätt. Vi har föreslagit att ROT-avdraget ska utvidgas och energianpassas, så att avdraget kan göras även för flerfamiljshus och hyresbostäder, inte bara för villor och bostadsrätter, som i dag. Tyvärr säger regeringen nej till alla sådana initiativ. Man väljer att stå kvar i passivitet och se till att ingenting händer i våra miljonprogramsområden. Det är oacceptabelt. Det slösar bort en chans att skapa nya arbetstillfällen i Sverige, jobb som Sverige så väl behöver.

Vi ser ett behov av nya jobb inom industrin. Där oroas vi över att satsningar på forskning och utveckling som andel av bnp sjunker i Sverige för varje år. I en tid med alltmer global konkurrens borde Sveriges recept vara att ligga i framkant och utveckla nya produkter och tjänster med rimlig energieffektivitet och med en miljöprestanda som hela världen efterfrågar. Men genom att man investerar mindre och mindre i forskning och utveckling är det knappast det som kommer att ske i framtiden.

Miljöpartiet föreslår att vi tillsammans med Sveriges industri ska samfinansiera satsningar på forskning och utveckling för att kunna ligga i framkant. Vi föreslår att vi ska avsätta riskkapital som behövs för viktiga investeringar. Vi ska ta fram medel för demonstrationsprogram för svensk miljöteknik. Detta skulle kunna ge många nya jobb och samtidigt bidra till en hållbar utveckling i Sverige och globalt.

Herr talman! Vi behöver också en företagervänlig politik. I Världsbankens ranking av olika länders företagsklimat har Sverige fallit och är nu sämst i Skandinavien.

Det är kanske inte så konstigt när regeringen mest ägnar sig åt att ta fram nya krångliga regelverk såsom att göra 3:12-regler som missgynnar samägande i företag och att ta fram nya satsningar på månadsrapportering som ökar administrationen och regelbördan för företagen.

Vi föreslår i stället en satsning på att sänka kostnaden för Sveriges små och medelstora företag att anställa. Vi har föreslagit att sjuklöneansvaret för de små företagen i Sverige ska avskaffas. Det minskar riskerna och gör att man vågar anställa en person till.

För att öka överlevnadschanserna för små innovationsföretag, som vi är övertygade kommer att stå för mycket av kompetensutvecklingen och innovationskraften i Sverige i framtiden, har vi föreslagit en kraftigt sänkt skatt på personaloptioner. En sådan skattesänkning skulle göra att man lättare kan rekrytera nyckelpersoner som har den kompetens som behövs för att utveckla företaget och få dem att stanna kvar i företaget i stället för att flytta vidare.

Vi ser att det behövs nya satsningar som gör det lättare att vara företagare och driva företag i Sverige. Här saknar vi initiativ från regeringen.

Vi ser också att det behöver göras stora investeringar i välfärdssystemen. Vi är trötta på att höra nyheter om sjunkande resultat i skolan och på att se hur patienter tvingas ligga i korridorerna i sjukvården. Genom att satsa på en bra skola, en väl utbyggd barnomsorg och en fungerande sjukvård och äldreomsorg kan vi få bättre förutsättningar för en väl fungerande ekonomi. Då kan vi också anställa fler personer, ge fler händer i vården och avlasta lärarna så att de kan vara de lärare de vill vara och kan se eleverna.

Herr talman! Vi ser arbetslösheten bland unga som ett särskilt stort problem. Vi ser med oro på att regeringens styrning gör att Arbetsförmedlingen inte klarar av att ge unga de insatser de behöver för att få jobb. I stället tvingas Arbetsförmedlingen varje år lämna tillbaka 3–4 miljarder kronor till regeringen. Det är pengar som skulle kunna användas till viktiga insatser för att få våra unga i arbete.

Vi föreslår att dessa pengar i stället förs över till kommunsektorn. Där ser vi att det finns en vilja och potential att göra stora insatser för att få unga i arbete. Det är på den kommunala nivån man har ansvar för skolan,

och vi vet att skola och arbete är tätt kopplade. Det är här man har ansvar för socialtjänsten, där många unga tyvärr hamnar för att de inte har tillräckligt skydd genom arbetslöshetsförsäkringen.

Vi föreslår också att man ska kunna använda det lokala nätverk som finns, alltså de kontakter som finns med det lokala näringslivet, för att kunna vara en mer effektiv part i att förmedla arbete till unga.

Vi föreslår att pengarna ska användas för att starta upp startcentraler i alla Sveriges kommuner. Dessa ska vara ett samarbete mellan Arbetsförmedlingen och kommunsektorn. På startcentralerna ska insatser kunna skraddarsys efter varje ung persons behov, och den arbetslöse ska kunna slussas vidare till praktik, utbildning eller jobb.

Det är nödvändigt att modernisera svensk ekonomi. Utsläppen av växthusgaser skulle kunna minskas. Sveriges klimatpåverkan skulle kunna minskas, och vi skulle kunna ta vårt ansvar genom att göra viktiga satsningar och investeringar för framtiden och samtidigt skapa nya jobb. Genom en satsning på välfärden som ger bättre sjukvård och skola skapar vi nya jobb i Sverige. Genom att stimulera svenskt företagande vågar företagen anställa, och fler jobb skapas.

Vi ser med stor oro på hur regeringen har fastnat i gamla hjulspår och passivitet. Man kommer inte med de svar som Sverige behöver för framtiden. Därför, herr talman, behövs det en ny inriktning, en ny arbetslinje och en ny regering i Sverige.

Anf. 3 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! I Finanspolitiska rådets rapport för 2013 konstateras följande:

”Sambandet mellan antalet vakanser och arbetslöshetsnivån tyder på att den försämrade matchningseffektivitet som noterades efter 2009 kvarstår.”

Man konstaterar också att arbetslösheten ligger kvar på en hög nivå och att arbetslöshetstiderna ökar, vilket på sikt medför en större andel långtidsarbetslösa. Som jag ser det är detta ett av de enskilt största misslyckandena för regeringen.

Det är ett faktum att den försämrade matchningen leder till en högre jämviktsarbetslöshet. Alldeles oavsett hur konjunkturen ser ut i övrigt har regeringens misslyckanden vad avser matchningen lett till en högre arbetslöshet. Att vi sedan har haft en sämre konjunkturell utveckling än normalt kan man till viss del skylla på omvärlden, men det förbättrar knappast situationen.

När regeringen tog vid hade vi en arbetslöshet på 6,1 procent. I dag ligger den, enligt vissa bedömare, på 8,7 procent. Det är närmare en halv miljon människor som vill och kan jobba men som inte har något jobb att gå till.

Herr talman! Det är min och Sverigedemokraternas analys att den försämrade matchningen består av två huvudsakliga komponenter. Dels har regeringen fört en missanpassad utbildningspolitik, dels har man fört en missanpassad invandringspolitik.

Låt mig redogöra för några av Sverigedemokraternas åtgärdsförslag på dessa två områden. Vad gäller den högre utbildningen har nuvarande och tidigare regeringar alltför länge fört en politik där huvudsyftet är att den enskilde ska kunna förkovra sig efter eget tycke och smak i det som

för stunden verkar intressant. Det kan i och för sig vara upp till var och en. Men ska det ske på skattebetalarnas bekostnad? Sverigedemokraternas utgångspunkt är att syftet med den högre utbildningen är att i första hand utbilda arbetskraften för arbetsmarknadens behov.

Sverigedemokraterna vill åtgärda detta genom en grundlig reform av resursallokeringen. I stället för att tilldelningen av resurser baseras enbart på antal studenter och avklarade studiepoäng har Sverigedemokraterna föreslagit ett system där lärosätena får en större peng om studierna leder fram till en examen och om utbildningen i högre utsträckning kopplas till arbetslivsetablering.

På detta sätt ges lärosätena och i förlängningen studenterna större incitament att utbilda och utbildas för arbetsmarknadens behov. Det leder i sin tur till en förbättrad matchning på arbetsmarknaden.

Herr talman! Massinvandringen av huvudsakligen lågkvalificerad arbetskraft har även den försämrat matchningen. När jag ställde frågan till finansminister Anders Borg om han delade bedömningen att Sveriges nuvarande invandringspolitik kan antas ha försämrat matchningen eftersom utbildningsnivån bland asyl- och anhöriginvandrarna från tredjeland generellt är väldigt låg höll han inte med. Finansministern menade i stället att vi kan utbilda dem som kommer hit så att de blir kvalificerade nog att ta ett jobb på den svenska arbetsmarknaden. Men, herr talman, är inte just detta att de behöver utbildas det yttersta tecknet på att de inte är korrekt matchade?

Om utgångspunkten är att invandrare måste sättas i skolbänken för att studera och bli kvalificerade för den svenska arbetsmarknaden innebär det rimligen det att de inte är matchade med den svenska arbetsmarknaden och att vi därmed får en försämrad matchning och i förlängningen en högre jämviktsarbetslöshet.

Sverigedemokraterna vill, som de flesta vid det här laget känner till, drastiskt minska den utomeuropeiska asyl- och anhöriginvandringen. Vi vill också modernisera arbetskraftsinvandringen. Det finns i dag, i ett läge med 445 000 arbetslösa, inget generellt behov av arbetskraft. Däremot har, som alla vet, den bristande matchningen skapat luckor på arbetsmarknaden.

När det gäller arbetskraftsinvandringen bör man rikta in sig på högkvalificerad arbetskraft i stället för att, som regeringen har gjort, fokusera på huvudsakligen lågkvalificerad arbetskraft. Sverigedemokraterna är i stora delar positiva till ett regelverk som bygger på EU-kommissionens så kallade blåkortsdirektiv. Om detta har vi redan röstat i kammaren. Det innebär att en arbetskraftsinvandrad ska ha en inkomst på en och en halv gånger medianinkomsten och att den sökande ska uppvisa handlingar som styrker relevanta yrkeskvalifikationer som avses för det yrke som man söker. Man ska också kunna visa att man har en sjukförsäkring som täcker de risker och kostnader som normalt täcks för svenska medborgare.

Vi tycker dessutom att det är rimligt med en arbetsmarknadsprövning även för högutbildad arbetskraft. På så vis får vi en arbetskraftsinvandring som verkligen tillför något till det svenska samhället – detta i motsats mot regeringens linje där huvuddelen av arbetskraftsinvandringen är lågkvalificerad, där det redan finns en stark konkurrens om jobben, där undanträngningen är som allra störst och där nya invandrare ska konkur-

lera med dem som redan befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden – alltså i huvudsak ungdomar och utrikes födda. Den enskilde arbetskraftsvandraren behandlas ibland direkt inhumant i dag.

Sverigedemokraterna är helt ensamma i den här kammaren om att ha recept för en förbättrad matchning på arbetsmarknaden. Jag skulle också vilja tala om en geografisk matchning. Här i Stockholm är arbetslösheten lite lägre än i stora delar av övriga landet, men inte hela landet. Det finns undantag. Däremot finns här en bostadsbrist utan dess like.

Den urbaniseringstrend vi har upplevt under ganska lång tid är förvisso inte särskilt unik; den finns över hela världen. Men är det verkligen en naturlag att den svenska landsbygden ska avfolkas och att vi alla ska bo i tätort? Sverigedemokraterna är hela Sveriges parti. Vi har en bred politik för alla delar av landet, och vi tycker att hela Sverige ska leva. Det finns stora delar av näringslivet där förutsättningarna kan vara lika bra eller bättre på landsbygden än i storstaden. Tillverkningsindustrin för maskiner, motorer och fordon, råvaruutvinning, framställning av stål och metall, logistik, distribution och transport – samtliga dessa näringar har haft en starkare sysselsättningstillväxt på landsbygd än i tätort. Vi ser också ett uppsving i intresset för närproducerad mat, vilket har lett till en tillväxt i småskalig livsmedelsförädling.

Herr talman! Sverigedemokraterna ser en utmaning i att skapa attraktiva förutsättningar för näringar som drar nytta av fördelar som landsbygden har att erbjuda: skogen, jordbruket, fiske- och vattenbruket, gruvnäringen och mineraler, natur- och kulturmiljöer samt besöks- och turismnäringen. Vi vill kraftigt upprusta Inlandsbanan och tvärbanan för att öka kapaciteten och bygga bort skogsnäringens flaskhalsar. Inlandsbanan behöver klara ett högre axeltryck, och den behöver elektrifieras.

Vi vill investera i bättre förutsättningar för svenskt vattenbruk och fiskodlingar. I vårt grannland Norge odlar man närmare en miljon ton matfisk varje år. I Sverige stannar vi på blygsamma 12 000 ton. Det finns en statlig offentlig utredning som har legat på jordbruksministerns bord i snart fyra år och som pekar på möjligheterna att skapa sysselsättning inom denna näring, att förutsättningarna för detta är goda och att kostnaderna är relativt låga. Trots detta har ingenting hänt. Passiviteten är oroande.

Vi vill omförhandla flera av avtalen med EU och sluta importera kött och chark- och mejeriprodukter som strider mot intentionerna i den svenska djurskyddslagen. Vi vill på så vis också skydda svenska bönder mot en konkurrens som inte baseras på lika villkor, utan där konkurrenterna har en fördel endast för att de inte sätter samma värde på djurens väl.

Vi vill reformera lagen om offentlig upphandling för att möjliggöra att man ställer krav på närproducerad mat. Det kan naturligtvis också ha en positiv effekt för våra lokala bönder och matproducenter. Stora delar av marknaden utgörs ju av det offentliga.

Vi vill, i motsats till exempelvis Centerpartiet, höja återbetalningen av dieselskatten för Sveriges bönder. Hela Sverige ska leva. Vi vill satsa på förbättrad infrastruktur och enklare regelverk för att stimulera turismen och besöksnäringen på landsbygden. En näring som i dag omsätter 264 miljarder kronor och sysselsätter 165 000 personer kan med rätt förutsättningar närmast fördubbla sig till 2020, enligt branschorganisat-

ionen Svensk Turism. En fördubbling är alltså möjlig med rätt förutsättningar.

Vi behöver upprusta Malmbanan för att gruvnäringen ska kunna expandera. För gruvnäringens skull behöver vi också satsa på fler utbildningar – allt ifrån enklare och kortare yrkesutbildningar till längre civilingenjörsutbildningar.

Vi vill, som enda parti i den här kammaren, återupprusta den svenska Försvarsmakten. Vi vill återinföra den svenska värnplikten, om än i begränsad upplaga jämfört med 80-talet. Vi vill återöppna nedlagda regementen och flottiljer samt kraftigt stärka närvaron på Gotland. Detta gör vi därför att vi tycker att det är genant att vi i dag har ett enveckasförsvar, som dessutom verkar ha stängt på helgtid. Men vi skapar samtidigt sysselsättning, inte minst på just landsbygden.

Herr talman! Sverigedemokraterna har lanserat ett landsbygdslyft – ett lyft som skapar tillväxt på landsbygden och förutsättningar för upp till 25 000 nya jobb. Det finns flera partier i den här kammaren som har brustit i sitt ansvar, men när det gäller landsbygdens villkor är det särskilt ett som sticker ut. Jag talar naturligtvis om Centerpartiet. Centerpartiet, det gamla bondeförbundet, har haft alla förutsättningar att leverera och att förbättra villkoren för att bo och verka på landsbygden. Men man har misslyckats totalt. Med fyra statsråd, nuvarande och tidigare – Löf, Erlandsson, Ek och Hatt – har Centerpartiet haft det fulla ansvaret för skog, jordbruk, fiske, hav och vatten, regional tillväxt, transport och infrastruktur. På område efter område har man misslyckats. Sverige behöver ett parti som tar även landsbygden på allvar. Sverigedemokraterna är hela Sveriges parti.

Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 4 ULLA ANDERSSON (V):

Herr talman! Vi är många som känner förväntan inför sommaren. Samtidigt vet vi att även denna dag är det många som har vaknat och som vet att deras resurser och kompetens inte heller denna dag kommer att tas till vara. De har inte möjlighet att bidra till samhällsbygget – och inte ens till sin egen försörjning – genom arbete. Deras kompetens och resurser tas inte till vara.

Sverige har i dag massarbetslöshet. Det finns drygt 400 000 människor som inte tas till vara. Det är ett enormt resursslöseri både med individer och med samhällsekonomi. Människors vilja att arbeta borde ses som vår främsta och största tillgång.

Med 92 000 fler arbetslösa sedan 2006, med en långtidsarbetslöshet som har stigit med över 100 procent och med drygt 100 000 unga som varken studerar eller arbetar borde det finnas anledning för regeringen att åtminstone ha någon form av probleminsikt. Inte ens det faktum att regeringen tvingades skriva upp arbetslöshetsprognoserna med ungefär 140 000 personer för någon månad sedan har lett till justeringar i politiken. Det är snarare tvärtom: Allt är bra! Lite siffertricksande hos Arbetsförmedlingen om hur arbetslösheten ska beräknas och lite siffertricksande med överskottsmålet är allt som behöver fixas till. Sedan är det bara att köra på som vanligt.

I dag går det sju arbetslösa på varje ledigt jobb i Sverige. I Gävleborg, som jag kommer ifrån, går det 15 arbetslösa på varje ledigt jobb.

Regeringens svar på det är att försvåra för människor att vara med i akassan, och ersättningsnivån är så låg att det är direkt pinsamt att leva med den ersättningen. Det strukturella problemet arbetslösheten görs till ett individuellt problem eller, som Per Bolund sade nyss, ett privat problem av regeringen.

Herr talman! I budgetpropositionen står det: För personer som har varit arbetslösa länge har även den sänkta kompensationsgraden i arbetslöshetsförsäkringen gjort det mer lönsamt att arbeta. Samma sak gäller inom sjukförsäkringen där införandet av en bortre gräns inneburit att incitamenten att återgå till arbete har stärkts.

Regeringen menar på fullaste allvar att människor väljer att stanna hemma i stället för att jobba eller bli sjuka i stället för att gå till jobbet. Det är en sorglig människosyn. Med andra ord skulle regeringen kunna säga: Skärp dig! Ta dig i kragen och ta ett jobb! Eller som Kristdemokraterna kanske säger till de sjuka: Ta din säng och gå!

Det är också de här grupperna som, tillsammans med pensionärerna, bestraffas med högre skatt enbart för att de har haft otur att förlora jobbet eller bli sjuka. Hur pensionärerna ska ta sig i kragen har jag lite svårare att förstå, för det är ju rätt svårt att bli yngre.

Den ideologiskt drivna, ensidiga skattesänkarpolitiken är en politik utan visioner som sätter människor i kläm. Sänkta skatter än regeringens svar på alla samhällsproblem. Moderaterna verkar numera tro att jobb-skatteavdraget också ska påverka bostadsbristen. Jag väntar bara på att sänkt skatt ska rekommenderas som kur för dem som drabbas när nästa influensa kommer.

Herr talman! Socialstyrelsen skriver att samhället inte skulle klara av att tillgodose medborgarnas behov av omsorg utan de anhörigas insatser. Det innebär att det är kvinnorna som bär välfärden på sina axlar. Vi kan se hur bilden av det jämställda Sverige krackelerar alltmer. Kvinnor slutar jobba eller går ned till deltid för att obetalda ta hand om anhöriga. Förskolegruppernas storlek ökar, likaså fritidsgrupperna. Lärartätheten är alltför låg för att varje barn ska kunna få den hjälp och det stöd det behöver. Personalen i äldreomsorgen går med en konstant känsla av otillräcklighet, hoppar över raster och springer allt fortare. Och medan de som arbetar i välfärden sliter och anstränger sig allt vad de kan ser vi att regeringen inte ens ger dem en trygg ekonomisk tid när de blir sjuka genom sitt arbete.

Det är vi kvinnor som betalar priset om välfärden dras ned, och det i dubbel bemärkelse. Vi får sämre tillgång till välfärdstjänsterna för egen del, och dessutom är det framför allt vi kvinnor som går in och täcker upp när den offentliga omsorgen brister.

Därför är det extra allvarligt när vi ser hur den kommunala konsumtionen beräknas att nästan halveras de kommande åren i jämförelse med den historiska konsumtionen mellan 1980 och 2006. För att kommunsektorn ska kunna upprätthålla den nivån och klara kravet på god ekonomisk hushållning behöver kommunsektorn 17 miljarder i ökade statsbidrag nästa år. Men det lär den inte få, för regeringen planerar i stället att sänka skatten. Vi kommer att drabbas av besparing efter besparing.

Vi ser hur kvinnors disponibla inkomst sjunker i förhållande till mäns. Enligt RUT har inkomstskillnaderna ökat med 40 procent eller 1 516 kronor per månad sedan 2006. Samtidigt vet vi att andelen kvinnor

som lever under den relativa fattigdomsgränsen har ökat med hela 38 procent sedan 2006, och framför allt är det fler i gruppen ensamstående kvinnor med barn som lever i relativ fattigdom.

Kvinnors ställning och lika möjligheter på arbetsmarknaden är, utöver en demokrati- och maktfråga, också av stor vikt för samhällsekonomin. Individualiserad föräldraförsäkring, fasta jobb på heltid och en gemensam och väl fungerande barn- och äldreomsorg ökar kvinnors arbetsutbud och möjligheter att delta på arbetsmarknaden på lika villkor. Om kvinnor förvärvsarbetade i samma utsträckning som män skulle sysselsättningen bland kvinnor öka med motsvarande 250 000 heltidstjänster. Det skulle stärka de offentliga finanserna med ungefär 15 miljarder kronor.

Vänsterpartiet vill bekämpa gapet mellan kvinnors och mäns sysselsättning, löner och inkomst och stärka kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Vi storsatsar därför på bättre kvalitet i vård, skola och omsorg. I vår motion föreslår vi framför allt satsningar på mer personal och utbildning inom hemtjänst och äldreomsorg. Sambandet mellan en väl utbyggd hemtjänst och äldreomsorg och kvinnors deltagande på arbetsmarknaden gör detta till en avgörande jämställdhetsfråga.

I dag får mindre än 5 000 barn omsorg i förskolan på obekväma arbetstider, trots att var tredje svensk jobbar på sådana tider, och av dem har hela 300 000 barn under sju år. Var tredje kommunalare med små barn uppger att det inte går att jobba heltid på grund av förskolans öppettider. Inte ens kommunernas egna anställda kan jobba heltid på grund av att barnomsorgen inte är tillräckligt utbyggd. Det visar på betydelsen av en lagstiftning om rätten till barnomsorg på obekväma arbetstider. Vänsterpartiet föreslår en utbyggnad med 15 000 platser. Detta finansierar vi genom att avskaffa RUT, den skattesubventionerade, privata städningen.

Vi vill se ett solidariskt samhälle som bygger på gemensamma lösningar. Det ekonomiska ramverket måste utgå från dagens stora samhällsproblem, inte från gårdagens. Huvuduppgiften måste vara att bekämpa arbetslösheten. Full sysselsättning ska vara det övergripande målet. Vänsterpartiet föreslår därför ett nytt, modernt ekonomiskt ramverk. Det innebär bland annat att penningpolitiken ska kompletteras med ett sysselsättningsmål och att dagens överskottsmål ska ersättas med ett mål om en budget i balans över en konjunkturcykel. Det är ett förslag som har brett stöd i stora delar av samhället både på vänster- och högerkanten.

Det skulle öka möjligheterna till investeringar för att skapa nya jobb och pressa ned arbetslösheten. Med ett ramverk som har denna inriktning skapas förutsättningarna för att bekämpa arbetslösheten och för att föra en ansvarsfull långsiktig ekonomisk politik för full sysselsättning. De samhällsnyttiga investeringarna behöver öka. Det hänger ihop. När investeringsnivån sjunker påverkas sysselsättningen. Och det finns ju saker som behöver göras. Vi behöver stärka Sveriges framtid.

Därför är det viktigt att bygga ut och förbättra landets infrastruktur för att ta itu med uppgiften att bygga ett hållbart transportsystem i Sverige, och då menar jag hela Sverige. Transportsystemet måste minska utsläppen och inte, som i det förslag vi nu har sett, öka utsläppen i Sverige. Det behövs ett transportsystem som sätter pendlaren i centrum. Vi är allt fler som behöver pendla för att oss till jobbet.

Bostadsbristen behöver byggas bort, liksom trångboddheten. Regeringen tror att marknaden ska lösa det, eller kanske kommer de i dag med ett skatteavdrag för tält som lösning på problemet. Men låt mig säga: Ni är fel ute. Det är inte rimligt att drygt 240 av landets kommuner har brist på hyresrätter. Vi vill att unga ska kunna flytta hemifrån, att folk ska kunna flytta dit jobben finns, att företagen ska kunna få tag i personal och att sex personer inte ska behöva bo i två rum och kök. Därför vill vi bygga hyresrätter. Vi vill ha investeringsstöd till byggande av hyresrätter och till upprustning av miljonprogrammets bostäder och välfärdslokaler, som skolor, förskolor och äldreboenden. Det skapar jobb och bättre förutsättningar för vår gemensamma utveckling.

Vänsterpartiet ser ungdomsarbetslösheten som ett av våra största samhällsproblem. Vi kan konstatera att regeringens satsningar på jobbgaranti och sänkta arbetsgivaravgifter för unga inte har gett någon effekt. Det har varit, som Per Bolund brukar säga, ett rejält magplask. Det är en ineffektiv och dyr åtgärd som är utdömd av alla.

Vänsterpartiet föreslår i stället en ungdomsgaranti för arbetslösa ungdomar i åldern 18–24 år. Förslaget innebär att unga ska garanteras jobb till avtalsenlig lön eller utbildning efter 90 dagars arbetslöshet. Förslaget innebär att 57 000 jobb och utbildningsplatser skapas. Vi finansierar det med en skatt på finansiell spekulation. Det ger finansmarknaden en ökad stabilitet och styr kapitalet till riktiga investeringar.

Herr talman! Regeringens ensidiga skattesänkarpolitik har gjort Sverige till såväl massarbetslöshetens som långtidsarbetslöshetens land. Vi har ett land där ojämlikheten ökar, välfärden krackelerar och klimat- och miljöutmaningarna prioriteras ned.

Låt oss i stället bygga ett land där vi gemensamt löser problem, där arbetslösheten tas på högsta allvar och där jobben kommer först. Låt oss bygga ett land där solidaritet och jämlikhet står i centrum, ett land byggt på omtanke.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vår reservation.

I detta anförande instämde Jacob Johnson (V).

Anf. 5 ANNA KINBERG BATRA (M):

Herr talman! Vi har snart gått igenom en timme av den här debatten. Vi har hört olika klagomål från oppositionspartierna. Det är deras jobb, naturligtvis. Men jag har inte hört om så många nya jobb från några av de olika förslag och riktlinjer som här presenteras. Jag ska återkomma till det.

Jag tänkte ta min utgångspunkt i ett besök vi hade häromveckan. Jag hade besök i Stockholm av indiska släktingar. De kom när det var som finast i Sommarstockholm, precis i början av juni. De ville titta på Vasamuseet och på de gamla slotten. Det var prinsessbröllop och nationaldag. Det var egentligen alla de här symbolerna för hur Sverige i viss utsträckning tronar på fornstora dar.

Vi pratade om skolan. Vi pratade om våra familjer. Vi pratade om våra barn. Med sig hade de sin elvaåriga dotter som de i skolan började träna i matte redan vid fyra års ålder. Vi diskuterade våra olika skolsystem och våra olika näringsliv. Sedan dess har vi fortsatt diskutera hur den ekonomiska världskartan ritas om.

I takt med att den ekonomiska världskartan ritas om – länder som till exempel Indien moderniseras, människor lyfts ur fattigdom, fler blir rikare och fler tillväxtländer i andra delar av världen växer – ökar omvandlingstrycket på Sverige.

Sedan 1990 har till exempel Indiens export ökat nästan 13 gånger och investeringarna ungefär fem gånger. Det är ungefär hälften så stora ökningarna som vi har sett i Kina under samma tid, där exporten har ökat nästan 24 gånger och investeringarna tio gånger.

I Indien ansöktes det 1990 om ungefär 1 000 patent. 20 år senare var motsvarande siffra ungefär 7 000. I Kina skedde en 60-faldig ökning under samma period, till drygt 300 000 patentansökningar 2010.

Vi kan titta på de länder som Sverige handlar med. Vi är en liten öppen ekonomi; det vet alla i det här utskottet. År 1990 fanns de så kallade BRIK-länderna inte med på vår topp-tio-lista över viktiga exportmarknader.

På den allra högsta toppen av våra viktiga exportmarknader har vi fortfarande till exempel Norge och Tyskland. Det är fortfarande Europa som är vår hemmamarknad. Men det man ser 20 år senare är att Brasilien, Ryssland, Indien och Kina står för 8,8 procent av vår export. Det är nu vår tredje största exportmarknad.

Det utmanar oss. Det är mot den bakgrunden som Alliansen fortsätter satsa på skolan, satsa på jobben, satsa på att bygga Sverige starkare och satsa på att bygga svensk konkurrenskraft i en orolig och utmanande värld.

Vi har klarat de senaste årens kris i Europa bättre än många jämförbara länder. Vi har gett svenska hushåll ökade disponibelinkomster. Vi har kunnat ha en positiv bnp-utveckling när andra länder runt om i Europa tvingats skära ned och euroområdet nu är i recession. Den utvecklingen måste vi fortsätta att stärka.

Det handlar först och främst om att även framöver värna ordning och reda i statsfinanserna. Det är grunden för att man till exempel, som i höstens budgetproposition, ska kunna skjuta in energi i ekonomin. Samtidigt kan vi ha säkerhetsmarginaler för att agera ifall utvecklingen skulle försämrats. Här är det finanspolitiska ramverket inklusive överskottsmålet helt centralt. I tider av lågt resursutnyttjande bör det finansiella sparandet vara lägre, förutsatt att statsfinanserna kan vara långsiktigt hållbara, vilket de är i Sverige. Det ger oss möjlighet att föra en förhållandevis expansiv finanspolitik i lågkonjunktur när det behövs för att stimulera tillväxten av nya jobb.

I takt med att svensk ekonomi växer ska vi självklart återgå till ett resursutnyttjande i balans och sedan överskott över en konjunkturcykel. Vi har haft många diskussioner den här våren, inte minst, om hur lång en konjunkturcykel är. Men låt oss konstatera – och kan vi inte försöka vara överens om det också – att Sverige faktiskt är mitt i en ganska lång och besvärlig period av lågt resursutnyttjande. Då är det inte bara möjligt utan också viktigt att tillämpa ramverket så som det är tänkt och skrivet, nämligen att man ska ha överskottet över en konjunkturcykel och kunna hjälpa ekonomin lite grann när det behövs. Det vore farligt för jobben att tvärtom, som man tror att Socialdemokraterna förespråkar ibland, strama åt i lågkonjunktur.

Den styrka som vi har i de svenska offentliga finanserna ska vi använda för att stärka vår konkurrenskraft och fortsätta skapa bättre förutsättningar för fler jobb. Det handlar om att fortsätta göra det mer lönsamt att arbeta. Det handlar om att fortsätta ge utrymme till låg- och medelinkomsttagare i plånboken. Både IMF och OECD har visat att det ger ett välbehövligt stöd när det gäller efterfrågan, vilket är viktigt i ett svagare konjunkturläge. Och det förbättrar drivkrafterna till arbete.

Det handlar om att fortsätta återupprätta kunskapslinjen i skolan. På så sätt rustar vi unga för morgondagens konkurrens med bland annat de indiska, de kinesiska och de andra europeiska barnen och så småningom vuxna.

Det handlar om att fortsätta investera i forskning och innovation, så att vi även i framtiden kan konkurrera med kunskap och kompetens. Med årets proposition och förra årets budgetproposition ökar forskningsanslagen till den svenska forskningen och till innovationsarbetet med 4 miljarder kronor, jämfört med hur det har varit tidigare. Vi ligger bland de länder i världen som satsar störst andel av bnp på forskning och innovation. Den platsen ska vi stärka.

Det handlar om att se till att det lönar sig att investera i Sverige, i små och stora företag. Därför sänkte vi vid årsskiftet bolagsskatten för att komma till en mer konkurrenskraftig nivå jämfört med till exempel EU och OECD, som vi hade hamnat över i nivå.

Vi jobbar nu vidare med till exempel investeraravdraget för att stimulera framväxten av de allra minsta företagen, som sedan kan ges möjlighet att växa.

Herr talman! I början av den här veckan stod Sveriges riksdag värd för en högnivåkonferens med OECD. Parlamentariker från ett tjugotal länder samlades här i Sveriges riksdag för att diskutera inte bara styrkan i ekonomin och konkurrenskraften – den är god i Sverige, som bekant – utan också den nordiska modellen och den inkluderande tillväxt som vi i Sverige kan vara stolta över att vi har kunnat skapa.

OECD-experterna, besökarna från andra länder, andra internationella bedömare och temanumret i tidningen *The Economist* tidigare i år, för att nämna några exempel, visar att det som är viktigt i Sverige för att bygga ekonomin stark är två faktorer. Det är dels att ekonomin växer sig stark, dels att vi slår vakt om den svenska jämlika modellen när vi fördelar inkomster och även välfärdstjänster väldigt jämnt.

Sverige är både rikt och rättvist. Det ska vi vara stolta över. Därför är en annan viktig del i den fortsatta inriktningen av den ekonomiska politiken att värna sammanhållningen.

Vi ska ha ordning och reda i välfärden, och Sverige ska fortsatt vara ett land där vi kan ha både en växande ekonomi och fördelning i absolut världsklass.

Här far det omkring en del osanningar i debatten. Låt mig bara nämna att Finanspolitiska rådet pekar på att spridningen i disponibla inkomster mätt med Gini-koefficient i stort sett har varit konstant sedan 2006. Och när OECD tittar på inkomstfördelningen och fördelningen av välfärdstjänster, alltså möjligheterna att ta del av den svenska välfärden, ligger vi i den absoluta världstoppen. Mer måste göras, men låt oss vara klara över att utgångspunkten är god och jämn.

Herr talman! De senaste veckorna har tusentals svenska elever lämnat skolan på olika nivåer. Några har gjort det för sista gången för att springa ut i sommaren. De vill naturligtvis också springa ut på arbetsmarknaden. Trots att många av ungdomarna i statistiken har studieplatser är det för många som inte gick till jobbet i morse eller som går till jobbet i morgon.

När jag tog studenten i slutet av 80-talet var det ganska lätt att få de första och enkla jobben, när man inte riktigt hade kvalifikationerna eller inte riktigt visste vad man skulle göra. För min del gick jag till Arbetsförmedlingen ett tag efter studenten. De frågade om jag hade några yrkeskvalifikationer. Det hade jag inte. Jag hade gått teoretiskt gymnasium och hade inte särskilt klart för mig vad jag så småningom ville göra. Men jag hade körkort. Då fanns det flera olika tillsvidareanställningar på budfirmor att välja på. Man kunde köra som bud på dagarna och så småningom skaffa sig bättre yrkeskunskaper och, i mitt fall, läsa vidare.

Det här är ett ganska dåligt exempel. Men det är ett av flera exempel på att det var lättare förr att få det första enkla jobbet än vad det är för många i dag. Omvandlingstrycket från till exempel BRIK-länderna gör att det är betydligt svårare att komma in via de enklaste vägarna, om man inte har kompetensen.

Därför är det så otroligt viktigt både att jobben blir fler och att det blir lättare för ungdomarna att komma in, och det är därför vi har sänkt trösklarna in på arbetsmarknaden för ungdomar. Den inriktningen måste vi fortsätta med.

Det finns de som säger – det kommer säkert i replikrundan – att det här med att fler jobbar inte är relevant, alltså att det inte skulle spela någon roll att 200 000 fler jobbar nu än 2006 eller att det skulle ha varit självklart. Låt mig då påminna om 90-talskrisen som gav oss 500 000 färre i sysselsättning. Det är alltså inte så att jobben bara kommer av en viss befolkningsmängd, utan de kommer av att företagen vågar investera, vågar anställa, har råd att anställa och kan satsa på framtiden. Det kommer också av att man vågar prova någon som man kanske inte känner sedan förut, och det är därför det har varit så viktigt att sänka trösklarna.

Det är också därför som vi i den senaste budgetpropositionen presenterade ett ungdomspaket om 8 miljarder kronor. Det är också därför vi i ändringsbudgeten nu i vår lade på ytterligare 12 400 nya utbildnings- och praktikplatser. Mer behövs för att fler ungdomar ska komma närmare in på arbetsmarknaden och kanske, ännu bättre, får de kvalifikationer som krävs för att få det allra första jobbet.

Vi har sett till att alla unga som kommer till Arbetsförmedlingen också får stöd från första dagen. Det är väldigt viktigt att man får en handläggarkontakt och att man så snabbt som möjligt också kommer i jobb. Ungdomar som inte får jobb ska inte i första hand till åtgärder eller något annat, utan de ska så fort som möjligt in på arbetsmarknaden. Det är det som är den stora inriktningen på politiken.

Därför fortsätter också trepartssamtalen, och vi jobbar vidare med yrkesintroduktionsavtalen. Detta är fler exempel på hur den ekonomiska politiken riktas in på att jobben ska bli fler och på att fler ska kunna få dem.

Herr talman! I dag debatterar vi riktlinjerna för den ekonomiska politiken. Det innebär att vi nu stakar ut kursen inför Alliansens åttonde gemensamma budget. Vi kan vara stolta över att vi trots krisen har en

styrka i de svenska finanserna som har möjliggjort för oss att göra jobben fler, att hålla ihop landet och att stärka svensk konkurrenskraft i en internationellt mycket besvärlig tid. Vi har kunnat fortsätta värna arbetslinjen, och vi har kunnat bygga varaktigt bättre förutsättningar för jobb och tillväxt. Så vill vi fortsätta bygga Sverige starkt i en tid av internationell oro.

Det är alldeles för tidigt nu att tala om i detalj hur vi kan agera i höst. Det finns ett sådant tryck, och det kommer ni säkert att rikta även mot finansministern. Låt mig då påminna om hur vi även i vårt eget betänkande ställer upp olika scenarier för efterfrågan i omvärlden. Låt mig då påminna om att skillnaden mellan en bättre och en lite sämre efterfrågan i omvärlden ger en skillnad på över 2 procentenheter i bnp-utveckling för svensk del redan på ett års sikt.

Vi har stått i den här kammaren förut om åren och haft läget jättekärligt för oss i maj juni och sedan varit tvungna att se helt annorlunda på sakens tillstånd i augusti september. Sverige är en liten öppen ekonomi i en orolig och mycket föränderlig omvärld. Vi har goda förutsättningar för att anta de utmaningar som detta ger oss, och dem ska vi ta. Grunden för det är ansvar, ordning och reda.

I dag tar vi ytterligare ett steg i den riktningen. Det gör vi genom att förbereda Alliansens åttonde gemensamma budget. Hittills i dag i den här debatten har vi inte sett något av de fyra olika oppositionspartierna komma i närheten av möjligheter att lägga fram en första budget, särskilt inte någon första budget som skulle skapa möjligheter för fler nya jobb.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på de fyra olika varianterna av sämre utveckling för jobb, tillväxt och konkurrenskraft.

Trots era olika reservationer vill jag till sist också tacka oppositionspartierna och de övriga ledamöterna i utskottet för ett, även när vi har skillnader i sak, mycket gott samarbetsklimat även under den här säsongen!

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Anger och Jonas Jacobsson Gjörtler (båda M).

Anf. 6 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Det var intressant att lyssna på Anna Kinberg Batra. Hon var i stort sett nöjd med det mesta som regeringen företar sig och med de senaste årens politik. Det enda som verkar ha varit problematiskt de senaste sju åren och också nu är egentligen Socialdemokraterna.

Det är ett spännande sätt att se på läget när vi har en högre arbetslöshet än de jämförbara länderna i EU, när vi ser hur långtidsarbetslösheten nära nog har tredubblats under den borgerliga tiden och hur vi nu också låser in 30 000 människor, även fler unga, i fas 3 – människor som er partisekreterare nu för tiden inte ens tycker att man ska räkna som arbetslösa. Det råder ingen som helst tvekan om att ni har svårt att klara jobben och att er politik har problem.

Det där ser vi också när ni nu reviderar era egna prognoser på fyra års sikt. Tidigare har ni alltid räknat med att arbetslösheten ska sjunka kraf-

tigt, ned till under 5 procent, om bara er politik får verka några år. Så går åren, och den här fantastiska utvecklingen ska alltid inträffa om fyra år.

Den här gången har ni kraftigt reviderat upp arbetslösheten och alltså även reviderat ned tron på de egna politiska insatserna. Jag skulle vilja fråga finansutskottets ordförande vad det är som ligger bakom. Det är i och för sig förståeligt med tanke på att resultaten inte har varit så bra, men vad är det ni inte längre tror fungerar lika bra som ni trodde tidigare? Det är ju en kraftig förändring när ni nu ligger på drygt 6 procent i stället för knappt 5 procent.

Anf. 7 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Tack till Fredrik Olovsson för frågorna! Hans strategi verkar vara att hävda att det är elände på flera punkter, och så kommer det här med jämförbara länder. Låt mig ställa några frågor om jämförbara länder för att se vad det är Socialdemokraterna egentligen far efter.

Det vi har gjort i Sverige är att fortsätta bygga Sverige starkt i internationellt oroliga tider. Jag vet inte heller – det kanske Fredrik Olovsson gör – hur det ser ut i Italien, Grekland eller för den delen Kina och Indien till hösten. Det jag vet är att vi måste fortsätta bygga och stärka svensk konkurrenskraft och att vi har en av de allra lägsta andelarna långtidsarbetslösa bland de jämförbara länderna. Det tycker jag är otroligt viktigt. Jobben har blivit fler och risken för långvarigt utanförskap är förhållandevis låg. Det är otroligt centralt.

Vilka länder är det Fredrik Olovsson menar? Är det den österrikiska långtidsarbetslösheten han vill ta upp i stället, som för unga är dubbelt så stor som den svenska? Eller är det den danska tillväxten hos era socialdemokratiska kamrater som var minus 3 procent mellan 2006 och 2012 när Sveriges ekonomi växte med drygt 8 procent? Är det förebilden?

Är det den tyska statsskulden? Tyskland kastas ofta omkring i debatten. De är bättre på att få ungdomar i jobb än vi, för de har kommit lite längre med kombinationerna av utbildning och arbetsmarknad, sådant som vi jobbar vidare med. Men de har dubbelt så stor statsskuld som vi, det vill säga sämre manöverutrymme när det gäller att parera kommande kriser.

När andra länder står inför svåra år har vi genom ordning och reda i svenska statsfinanser haft möjlighet att genomföra reformer och investeringar. Jag tycker att det är tråkigt att stå här och svartmåla och skulle därför vilja höra mer från Fredrik Olovsson om hur er politik hade stärkt Sverige bättre under den här tiden, kan göra det framöver och hur den skulle möjliggöra för att fler nya jobb skapas.

Anf. 8 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Jag hade i mitt anförande flera förslag som vi tycker skulle vara bra för att sätta fler människor i arbete och för att komma till rätta med att vi har en hög arbetslöshet och en allt besvärligare situation för många människor, inte minst dem som ni låser in i fas 3.

Jag fick inget som helst svar på min fråga, nämligen vad det är som gör att regeringen och också utskottets majoritet gör en så radikalt anorlunda bedömning av effekten av den politik som ni vill driva. Förut har ni trott att det ska ge effekt så att man på fyra års sikt kommer ned på

en arbetslöshet på kring 5 procent. Nu är det drygt 6 procent som gäller utan att någonting annat har förändrats.

Vilken del av er politik tror ni inte längre ger så bra effekter? Vore det inte bättre att använda de resurserna till insatser som kan ge fler jobb? Där har vi en hel rad åtgärder som står till buds och som ni gärna får använda er av. Det händer ju från tid till annan att ni efter att ha kritiserat dem själva tar upp dem. Jag hoppas därför att vi i höst kan få se en lång rad förslag från regeringen som verkligen kan sätta folk i jobb.

Ett sådan är just frågan om yrkesintroduktion, som jag också tog upp i mitt anförande, där alla förutsättningar egentligen redan finns på plats. Det är bara det att regeringen låter vecka efter vecka och månad efter månad gå utan att ni gör det här. Vi hade förslaget redan i höstas. Vi har visat hur man skulle kunna finansiera det för att få i gång det redan andra halvåret i år och kanske ge 10 000 ungdomar jobb redan i år. Men den chansen har ni försuttit.

Jag hade som sagt en fråga till Anna Kinberg Batra, och jag hoppas att jag kan få svar på den: Vad är det som har förändrats och som gör att ni inte längre tror på att er politik ska ha de mycket goda effekter som ni trodde tidigare? Varför har ni reviderat upp arbetslösheten och reviderat ned tron på er egen politik?

Anf. 9 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! En viktig skillnad mellan mig och Fredrik Olovsson är att han tror att det är statistiken som ger jobben. Om man bara skriver dit siffran för hur det ska bli, blir det så. Jag tror på att man måste bygga ekonomins funktionssätt så att så många jobb som möjligt kan skapas, att ekonomin kan växa så mycket som möjligt, och detta i en orolig tid.

Nog finns det mål och mening i vår färd, för att utgå från Karin Boye, men det är vägen dit som är mödan värd. Låt oss titta på den socialdemokratiska vägen till de jobb som Fredrik Olovsson talar om. Låt oss titta på ett konkret exempel i Katrineholm. Där finns fiket Sultan som har sju heltidsanställda unga och sex till som jobbar helg. Era fördubblade arbetsgivaravgifter skulle öka Sultans utgifter med ungefär en årslön för en heltidsanställd ungdom. På vilket sätt ger det Katrineholms unga framtidstro, och vilka effekter får det på jobben, Fredrik Olovsson?

När vi har jobbat med olika saker för en företagsvänlig politik, till exempel skattelättnader, väljer ni att lansera några enstaka lappar med olika ibland riktigt intressanta förslag, samtidigt som du igen glömde den stora våta filt som Socialdemokraternas 30 miljarder i ökade skatter riskerar att lägga på jobb och företagande. Det är sådant som riskerar att få farligt negativa effekter på jobben.

I dag går fler svenskar än någonsin till jobbet. Det är den huvudsakliga och viktiga effekten av den politik vi har fört de senaste åren, och det är den inriktning vi vill fortsätta att ha de år som vi har framför oss. Vi behöver bygga Sverige starkt så att jobben kan bli ännu fler. Det enda Socialdemokraterna svarar på det är åtgärder av olika slag och kraftigt höjda skatter på jobb och företagande. Det är ett risktagande, oavsett utvecklingen i världen, för den vet du och jag faktiskt inte så mycket om. Vi vet bara att den är dramatisk. Oavsett hur världsekonomin utvecklar sig vore det att göra Sverige en stor otjänst att genomföra till exempel

Anf. 10 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! I måndags kom Ekonomistyrningsverket med en ny prognos för hur mycket statens finanser kommer att gå med underskott under året. Den här prognosen visar att de kommer att gå med ett underskott på 168 miljarder kronor under 2013. 168 miljarder är ju en summa som är svår att greppa. Det är så mycket pengar. Det är, om man ska försöka översätta det, ungefär 3 miljarder kronor varje vecka som vi går med underskott eller nästan ½ miljard kronor varje dag.

Jag tror att svenska folket, precis som jag, tycker att det kan vara okej att gå med underskott i dåliga tider och att låna pengar för att till exempel göra viktiga samhällsinvesteringar. Vi har ju alla, de flesta av oss i alla fall, någon gång lånat pengar för att till exempel köpa en bostad, en villa eller en bostadsrätt, eller för att kanske köpa en bil. Det gör vi för att vi är ganska säkra på att den investeringen kommer att ge oss mycket i framtiden. Den kommer att ge avkastning.

Däremot tror jag att det är ganska många av oss som med all rätt är mer tveksamma till att låna pengar för att leva på eller för att få lite mer lyx i tillvaron. Det betraktas oftast inte som ekonomiskt ansvarstagande. Därför är det oroande när regeringen samtidigt som man driver statens finanser med underskott använder pengarna för att göra skattesänkningar. Nu pratas det om att man ska göra ett femte jobbskatteavdrag till exempel. För mig rimmar inte det riktigt med ekonomiskt ansvarstagande.

Hade man använt pengarna till att göra viktiga investeringar som också skulle kunna leda till nya jobb hade jag haft större förståelse för den inriktningen. Men den här skattesänkingsprincipen, som dessutom inte har visat sig leverera sänkt arbetslöshet i Sverige – det är faktiskt så att arbetslösheten är högre nu än den var när regeringen tillträdde – rimmar inte med mina principer om sunda ekonomiska finanser och ekonomiskt ansvarstagande.

Jag vill fråga Anna Kinberg Batra om hon tycker att det är försvarbart att driva statsbudgeten med underskott för att kunna göra stora skattesänkningar.

Anf. 11 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Liksom i det förra replikskiftet konstaterar jag att sex partier, inklusive Miljöpartiet, som ju står upp för det finanspolitiska ramverket, brukar vara överens om principerna bakom överskotts målet över en konjunkturcykel. Vi är nu mitt i en utdragen och besvärlig period av lägre resursutnyttjande. Då är det naturligt och viktigt att vi tack vare välskötta statsfinanser kan satsa på att bygga Sverige ännu starkare så att jobben kan bli fler. I dag är det över 200 000 fler som jobbar än 2006. Den förra krisen kostade oss en halv miljon jobb. Jobbpolitiken spelar roll.

Jag förstår att Per Bolund våndas över skattesänkningar och jobbeffekten. Jag tog med mig den, delvis faktiskt ganska trevliga, vårmotion som ni presenterade den 23 april, tror jag att det var, dagarna efter regeringens proposition. För en ny arbetslinje, skrev Per Bolund och kompani. Där ingick bland annat riktigt bra argumentation som till exempel:

”Vi menar att det inte är lämpligt att, i ett läge med lågkonjunktur och hög ungdomsarbetslöshet, öka kostnaderna för företag som har unga anställda. Om arbetsgivaravgiften för unga skulle höjas så finns det en risk att många företag skulle säga upp unga anställda, med ökad arbetslöshet som följd.”

Jag håller ju med om det. Det var lite spännande att behandla den här motionen efter Miljöpartiets kongress, som ju fattade beslut i motsatt riktning. Då sade Gustav Fridolin: Det här blir grunden för den politik vi ska gå till val på.

Nu måste jag ju fråga Per Bolund vad han tycker i dag om skatterna och ungdomsjobben. Kan vi inte bli överens om igen att det är viktigt med lägre trösklar för att ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden och att det vore farligt att fördubbla skatten på att anställa unga? Jag förstår att du valde att passa. I miljöpartireservationen till det här betänkandet valde Miljöpartiet att den här gången säga ingenting. Men hur ska det bli? Och hur skulle det bli om ni skulle samarbeta med Socialdemokraterna?

Anf. 12 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det där var ju ett exempel på att man inte svarar på frågor som ställs i replikskiften. Jag ska försöka vara en bättre politiker och faktiskt svara på den fråga som kom.

Vi föreslog i vår vårbudget att vi inte skulle höja arbetsgivaravgiften för att anställa unga. Samtidigt har vi haft en mycket skarp kritik mot den reformen just för att den inte är särskilt träffsäker och för att den inte ger särskilt många jobb för den investering som görs.

Vår argumentation var snarare att inte förändra villkoren för företagare i Sverige utan ge dem lite stabilitet och trygghet. Det är den inriktning vi kommer att ta med oss när vi utformar vår höstbudget som vi kommer att presentera i oktober. Då kommer vi att se hur vi kan använda de här resurserna för att skapa just trygghet för Sveriges företagare, att inte förändra villkoren, men att samtidigt se till att pengarna används på effektivast möjliga sätt.

Det var ett svar på den fråga som Anna Kinberg Batra ställde. Jag går tillbaka till den fråga som jag ställde. Det var ju om skattesänkningar är ett lämpligt sätt att stimulera ekonomin, om det är lämpligt att driva statens finanser med underskott och att låna pengar för att kunna göra skattesänkningar.

Anna Kinberg Batra säger att hon vill bygga Sverige starkare. Det är en ambition som jag verkligen delar. Det är mycket det som är grundtanken i Miljöpartiets ekonomiska politik också. Frågan är om Sverige verkligen byggs starkare genom att man lånar pengar till skattesänkningar. Är det inte lämpligare att man gör som de flesta av oss gör i vår privata ekonomi? Man tycker att det är okej att låna pengar för att kunna göra stora, viktiga investeringar, att till exempel kunna köpa sig en bostad eller köpa sig en bil om man behöver det. Men det är inte det som regeringen använder pengarna till, utan man driver statens finanser med underskott för att kunna göra stora skattesänkningar. Nu pratas det om ett femte jobbskatteavdrag.

I vårbudgeten står det att om budgetutrymmet så tillåter ska man gå vidare med ett nytt jobbskatteavdrag. Då är min fråga till Anna Kinberg

Anf. 13 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Det är långt till avlämnandet av budgetpropositionen, och innan dess ska reformutrymmet fastställas. Jag tror inte att finansministern kommer att ge oss särskilt tydliga besked om det i dag, för det tror jag ingen här inne kan göra. Sverige är en liten, öppen ekonomi i en osäker omvärld. Där står vi. Vad ska vi göra då? Vi ska se till att jobben blir så många fler som möjligt. Vi ska tack vare välskötta statsfinanser se till att vi till exempel kan hjälpa unga in på arbetsmarknaden.

Sedan får vi återkomma till vilket utrymme vi har närmare hösten. Det hinner tyvärr hända mycket på finansmarknader, i andra länder, i världsekonomin och så vidare innan dess. Vi ska inte här lova bort något innan vi kan det.

Jag skulle kunna stå här hela dagen och diskutera, tror jag, Per Bolund, om skatter och jobb. Ni skriver som sagt ganska mycket sympatiska saker om småföretag, ungdomar och sådant i motionen, före kongressen. Sedan har ni hamnat i besluten om kortare arbetstid, friår och fördubblade arbetsgivaravgifter på ungdomar.

Jag skulle vilja få med frågan för den fortsatta debatten hur det skulle skapa fler ungdomsjobb. Jag kan beklaga att det är den linjen som Miljöpartiet verkar slå in på, och jag kan befara vart detta tar vägen vid ett eventuellt samarbete med Socialdemokraterna. De vill ha fler arbetade timmar. Ni vill ha färre. Ni talar båda om att jobben ska bli fler, men era kombinationer av skatthöjningar gör att just småföretagen som Per Bolund säger sig värna riskerar att drabbas av en ordentlig skattechock som gör det dubbelt så dyrt att betala skatt på att anställa ungdomar och riskerar att kraftigt fördyra transporter, energi och allt sådant som gör att man faktiskt kan producera varor och tjänster samt få ekonomin att växa i landet. Det skulle hota jobben och tillväxten just när vi behöver flest jobb.

Vi har råd att investera trots lågkonjunktur. Det är viktigt, och vi ska återkomma till hur vi gör.

Anf. 14 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! De allra flesta av oss är överens om att vi kvinnor är mer beroende av den offentliga välfärden än männen. Dels för att vi jobbar i den i större utsträckning, dels för att välfärdens tjänster är avgörande för att vi ska kunna delta på arbetsmarknaden.

LO har nyligen släppt en rapport som konstaterar att välfärden omfördelar från män till kvinnor. Män har redan vid 51 års ålder betalat så mycket i skatt att de har finansierat den välfärd de förbrukar, medan vi kvinnor aldrig någonsin kommer upp i så mycket skatt som betalar den välfärd vi förbrukar. Vi förbrukar mycket mer välfärd än vad vi förmår betala i skatt.

Dessutom vet vi att skatter och transaktioner omfördelar från män till kvinnor. Kvinnors inkomster i förhållande till mäns är 64 procent före skatt och 75 procent efter skatt.

Nu visar det sig att kommunsektorn kommer att få stora ekonomiska problem framöver. För att klara målet om god ekonomisk hushållning

och upprätthålla den kommunala konsumtionen i nivå med den mellan åren 1980 och 2006 behöver kommunsektorn 17 miljarder kronor nästa år. Det kommer den inte att få. Besparingar kommer att vänta, och utgångsläget är redan besvärligt och ansträngt. Bland annat ser vi att storleken på barngrupperna i förskolan och på fritis har ökat. Lärartätheten är också alldeles för låg. Det är 12 000 färre anställda i äldreomsorgen än när ni tillträdde. Landstingen kom nyligen med sitt delårsbokslut, som visar att de förväntas gå med 6 miljarder i underskott i år. Vi ser redan att förlossningsvården är ansatt och att barnmorskor slutar. Många sjuksköterskor slutar på grund av dålig arbetsmiljö och låga löner.

Men regeringen väljer att prata om sänkt skatt. Jobbskatteavdrag fem, sex eller om det nu är sju ska komma, men man pratar aldrig om finansieringen av välfärden och dess betydelse för oss kvinnor. När ska Moderaterna inse att välfärden är vår gemensamma lösning och stärker kvinnors möjligheter? Sänkt skatt stärker framför allt mäns möjligheter.

Anf. 15 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Tack, Ulla Andersson! Jag pratar gärna om både kvinnor, arbetsmarknad och välfärd, särskilt med Ulla Andersson. Jag är tacksam för att Ulla Andersson tar upp välfärdssektorn eftersom vi då kan diskutera hur det faktiskt ser ut. Då får jag tillfälle att visa hur Alliansen står upp för ordning och reda i välfärden.

Vi har stärkt välfärden i många avseenden för att komma till rätta med brister i kvalitet och tillgänglighet, som ibland syns i offentlig regi, ibland i privat. Det är viktigt att det är ordning och reda. Därför har vi i dagarna startat den nya Inspektionen för vård och omsorg. Vi har inrättat Skolinspektionen. Vi har kommit överens brett om friskolorna. Det framgår också i betänkandet. Sedan 2006 har vi, tack vare välskötta statsfinanser, slagit vakt om och stärkt resurserna till välfärden, vilket är otroligt centralt för att det ska funka både för dem som behöver välfärdstjänster och för alla som jobbar i den.

Det är viktigt och bra för både kvinnor, män och familjer att det nu till exempel finns närmare 200 nya vårdmottagningar att gå till, tack vare att det finns flera olika vårdgivare som driver dem. Det är viktigt och bra för kvinnor på arbetsmarknaden att det finns flera olika alternativa platser att jobba på. Detta är, som Ulla Andersson mycket väl vet, kvinnodominerade arbetsplatser och kvinnodominerade sektorer.

Bland Kommunals medlemmar är nu ungefär en tredjedel privatanställda. Det är kvaliteten och att det funkar på jobbet som är viktigt – och att det finns möjligheter för kvinnor på arbetsmarknaden.

Åtta av tio av de nystartade företagen som utför välfärdstjänster enligt lagen om valfrihetssystem ägs eller drivs av kvinnor. Ungefär 65 procent av cheferna i dessa sektorer är kvinnor. Det skapar möjligheter för kvinnor på arbetsmarknaden som vi ska prata vidare om framöver. De är otroligt viktiga för att kunna byta jobb, byta chef och göra ett riktigt bra jobb.

Anf. 16 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Under krisen försvann ungefär 35 000 jobb i kommunsektorn enligt Konjunkturinstitutet. Vi vet att år 2009 plockades närmare 9 miljarder ut i privata vinster i välfärden, motsvarande lönerna för

22 000 undersköterskor. Vi vet att 12 000 färre jobbar i äldreomsorgen i dag än när ni tillträdde. Det är kvinnor vars villkor i arbetet påverkas mycket. De kämpar varje dag, hoppar över raster och har nästan inga möjligheter att få goda arbetsvillkor. Det är fråga om visstidsanställningar och deltidsanställningar. De får inte heller känna tryggheten av att ha en sjukförsäkring som gäller dem när de blir sjuka.

Samtidigt ser vi hur storleken på förskolegrupperna har ökat. Fritidsgrupperna har blivit helt enorma. Det går över 20 barn per pedagog på fritis. Lärarna är alltför få. De kan inte i den utsträckning de behöver stödja och hjälpa barnen. Dessutom kommer signaler från landstingen som visar att de beräknar att gå med underskott med 6 miljarder kronor i år. Det motsvarar ungefär 12 000 sjuksköterskor. Det kommer larmrapport på larmrapport från sjukvården.

Anna Kinberg Batra pratar inte om mer resurser till den gemensamma välfärden, utan hon föredrar att prata om sänkta skatter. Men det är just skatter som finansierar den gemensamma välfärden. Det är så vi har valt att bygga landet. Skatter är civilisationens pris, men det verkar inte Moderaterna inse. Era visioner bygger enbart på sänkta skatter. Ni har inga visioner om hur vi kan stärka den gemensamma välfärden eller kvinnors ställning på arbetsmarknaden – förutom genom att privatisera och därmed plocka ut ännu mer resurser ur den gemensamma välfärden och försämra kvinnors arbetsvillkor. Den privatiserade sektorn har mycket sämre arbetsvillkor än vad den offentliga sektorn har.

Anna Kinberg Batra och Moderaterna står helt svarslösa och har inte några visioner för den gemensamma välfärden.

Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag gör mig inte illusionen att jag har lyckats övertyga Ulla Andersson just i dag om det faktum att resurserna till välfärden har ökat sedan 2006, men faktum är att det har de tack vare en stark och välskött ekonomi. Det är så vi har resurser att satsa på välfärden. Det är med starka resurser till välfärden – det här är ett av världens mer generösa system – som det nu också ges möjligheter för kvinnor att påverka sin arbetssituation mer.

Låt mig påminna om att ungefär 94 procent av företagen som verkar inom lagen för valfrihetssystem har färre än 20 anställda. Det är småföretagen och möjligheten att ta makten över tillvaron som är viktiga för kvinnor. Det är inte det enda svaret på kvinnors arbetsmiljö, men att det finns fler vårdcentraler och att vi slår hårt mot brister i tillgänglighet och kvalitet är viktigt för välfärdens innehåll och för arbetsmiljön.

Låt mig till sist, Ulla Andersson, tala lite om skatt och pengar. Det är ett klassiskt vänsterargument att hävda att det inte är fråga om pengar och skatter när man pratar om kvinnor. Jag skulle säga att det är precis tvärtom.

De skattesänkningar och reformer som vi har genomfört har varit inriktade på – och ska vara det även fortsättningsvis – att ge mer pengar i plånboken och större manöverutrymme i vardagen för dem som har allra minst marginaler i plånboken. Det är när man inte har en 500-lapp eller tusenlapp kvar i plånboken i slutet av månaden som den behövs som bäst. Det är när man inte kan köpa nya sommarkläder eller gummistövlar till barnen som det verkligen känns om det finns 100 kronor eller 1 000

kronor mer kvar efter skatt. Faktum är att de allra flesta som jobbar har fått tusenlappen mer i plånboken. Hushållens disponibla inkomster har ökat.

Vi fortsätter att ha en inriktning på skattepolitiken som innebär att vi börjar med att förbättra utrymmet i plånböckerna nerifrån och upp på inkomstskalan. Tyvärr är det fortfarande kvinnor i majoritet i de lägre inkomstgrupperna. Det vill jag ändra på, och det får tas upp i de fortsatta debatterna.

Anf. 18 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Ja, Anna Kinberg Batra, tidigare i veckan hade vi besök av organisationen Företagarna. De organiserar landets små och medelstora företag i huvudsak. Det är i den gruppen som de flesta jobben skapas. Ungefär tre av fyra nya jobb skapas just i små och medelstora företag. De har alltså rätt bra koll på vad som fungerar på arbetsmarknaden och vad som inte fungerar.

Trösklarna, som ni pratar om, det vill säga att sänka framför allt lönenivån för utrikes födda och ungdomar att komma in på arbetsmarknaden, rankar Företagarna väldigt lågt, när man ställer frågan till dem själva, som en orsak till att de inte kan expandera, anställa och utöka företag. Däremot brist på arbetskraft, matchningen, när man inte hittar den arbetskraft man behöver, rankas högt. Det är regeringens ansvar; det är ju där ni misslyckas.

Jag tog upp den frågan i mitt anförande med hänvisning till vår finansminister. Nu var inte finansministern på plats här när de fyra oppositionspartierna hade sina anföranden, så Anna Kinberg Batra kanske kan framföra det som sades till honom. Av den anledningen ställer jag frågan till henne i stället för till finansministern eftersom han förmodligen inte har hört anförandet.

Delar Anna Kinberg Batra finansministerns åsikt att det inte är någon mismatchning när det gäller invandringen till Sverige? När vi har en asyl- och anhöriginvandring av lågutbildade människor från tredje världen som inte kommer in på arbetsmarknaden just därför att de inte har en adekvat utbildning för svensk arbetsmarknad, är det ingen mismatchning?

Anf. 19 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! Jag tror att de flesta här inne träffar företagare i tjänsten och i privatlivet och vet att det viktigaste för företagen såklart är att kunna skapa jobb, att förutsättningarna för det är goda och att få tag i den arbetskraft man har brist på.

Det är mot den bakgrunden det är lite svårt att stå här med just Sverigedemokraternas företrädare.

Jag var med i den utredning som lade grunden till lagstiftningen om arbetskraftsinvandring. Jag tycker att det är lite svårt att stå här och diskutera företagen och matchningen om man inte samtidigt slår fast att Sverige är en liten, öppen ekonomi. Vi är ganska få här på jorden, och för att ha växande företag som säljer varor och tjänster på en världsmarknad behöver vi kunna rekrytera till exempel bristarbetskraft även från världen utanför Sverige.

Därför är jag stolt över det regelverk för arbetskraftsinvandring som vi har. Jag ser också att många som har kommit hit som flyktingar har etablerat sig i Sverige även om det har varit svårt i början.

Men Sverigedemokraterna framhåller tyvärr med sina kalkyler. Även i er reservation skriver ni att ni har åtgärder som ”beräknas minska asyl- och anhöriginvandringen med totalt 90 procent”. Det är kalkyler som till och med riksdagens utredningstjänst underkänner. Jag tycker att det är lite svårt att föra en seriös ekonomisk-politisk debatt på ett antagande som inte bara är oseriöst utan också är inhumant.

Det vore skadligt för den ekonomiska politiken om Sverige inte fortsatte att vara öppet. Det är ett utbyte med andra, handel och att människor kan komma hit som ger oss möjligheter att vara konkurrenskraftiga i världen.

Anf. 20 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Anna Kinberg Batra har naturligtvis rätt i att det är oseriöst att föra en riksdagsdebatt som inte grundar sig på fakta. Men om det är så anser alltså Anna Kinberg Batra att det inte är någon mismatchning när människor som inte har en adekvat utbildning för svensk arbetsmarknad kommer in i Sverige via asyl- och anhöriginvandringen. Okej – då har vi fått det beskedet.

Du talar varmt om svenska företags möjligheter att expandera, utvecklas och exportera. Vi i Sverige lever gott på den svenska bytesbalansen. Det går inte att komma ifrån. Vi i Sverige exporterar och säljer mer, krasst sett, än vi importerar och köper från andra länder.

EU-kommissionen ser det som en makroekonomisk obalans och ett problem i det europeiska samarbetet att svenska företag är väldigt duktiga och att svenska privatpersoner, företag och myndigheter i för stor utsträckning väljer att handla hos svenska företag och vi då får en positiv bytesbalans. Delar Anna Kinberg Batra EU-kommissionens farhågor och synsätt att det här är en makroekonomisk obalans och ett problem?

Om vi ska använda fakta är det ändå så att Sveriges företagare, de som ska anställa och skapa de nya jobben, ser det som ett betydligt större problem att alliansregeringen, som leds av er, har misslyckats med utbildningspolitiken, inte skapat arbetskraft som behövs på den svenska arbetsmarknaden och skapat en mismatchning. Det är ett faktum. Det är bara att fråga dem själva. Det har vi gjort.

Anf. 21 ANNA KINBERG BATRA (M) replik:

Herr talman! EU-kommissionen var här och gav sina rekommendationer i slutet av maj. Vi hade dem även i utskottet, och vi diskuterade en hel del finansiell stabilitet. Vi diskuterade också det faktum – och där vill jag avsluta – att Sverige står väldigt starkt jämfört med andra europeiska länder. Även EU-kommissionen inser att Sverige tack vare en välskött ekonomisk politik de senaste åren har kunnat satsa på en stärkt konkurrenskraft. Sedan ska vi alltid bevaka risker för obalanser framöver.

Återigen, Sven-Olof Sällström: När riksdagens utredningstjänst gick igenom er budgetmotion i höstas skrev de så här: Slutligen kan de föreliggande beräkningarna inte rakt av tolkas som en potentiell besparing. De utgör inte en analys av vad som skulle hända om antalet invandrare blev ett annat än vad som prognostiseras.

Inte ens riksdagens utredningstjänst ställer upp på kalkylen att svaret på nästan alla frågor skulle vara minskad invandring. Det gör inte jag heller. Framför allt vill jag, avslutningsvis, slå vakt om den svenska öppenheten och styrkan i den svenska ekonomin som är att människor från hela världen kan komma hit, antingen för att arbetsgivare har brist och verkligen måste få tag i någon för att skapa fler jobb eller för att människor måste fly för sina liv och komma hit och att det då ska vara lättare att komma in på svensk arbetsmarknad.

Det är bra för Sverige, och det har historiskt byggt oss starka ekonomiskt. Det är viktigt för vår konkurrenskraft i framtiden att vi är öppna för människor från andra länder. Att vi har ordning och reda i vår ekonomi är sådant som gör att vi har kunnat växa mer än många andra, jämförbara länder. Det är jag stolt över, och därför vill jag behålla och stå upp för öppenheten i den svenska ekonomin när vi bygger vidare på den ekonomiska politiken.

Anf. 22 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Det har varit en parad av dysterkvistar och svartmålare här, så låt mig börja mitt inlägg med att skjuta in lite positiv energi i debatten.

I dag har Konjunkturinstitutet kommit med en prognos som skruvar upp utsikterna för svensk ekonomi något. Det har kommit en arbetskraftsundersökning som visar att sysselsättningen fortsätter att öka och att arbetslösheten utvecklas bättre än vad analytikerna trodde – den går inte upp – trots den internationella krisen.

Herr talman! Låt mig i mitt huvudanförande fokusera på några andra saker, och låt mig inleda mitt anförande med en sammanfattning av vad jag har att säga.

Många företrädare för Socialdemokraterna hävdar gång på gång att klyftorna i det svenska samhället har ökat. De målar upp bilden av rika som roffar åt sig en allt större del av den gemensamma kakan och att fattiga blir allt fler. Men det stämmer inte. Påståendena om kraftigt ökade klyftor överensstämmer inte med verkligheten. Studerar man statistiken över inkomstutvecklingen och inkomstspridningen sedan mitten av 1990-talet saknas det stöd för hypotesen om kraftigt ökade inkomstklyftor i Sverige efter år 2006.

Vi ser detta påstående om ökade klyftor till exempel i den reservation som Socialdemokraterna har till regeringens vårbudget. Där skriver man: ”Sverige har i dag en av de snabbast växande inkomstklyftorna i hela OECD.”

Men eftersom Sverige inte har några växande inkomstklyftor kan det inte vara någon av de snabbast växande i hela OECD. Magdalena Andersson och gruppledaren Mikael Damberg skrev i Dagens Nyheter i går: ”Det är otvetydigt så att klyftorna i Sverige växer”. Det är fel!

Stefan Löfven sade i *Ekots lördagsintervju* att problemet är de växande klyftorna i samhället, negativ inkomstutveckling och långtidsarbetslöshet, främst bland unga. Låt mig konstatera att Socialdemokraterna, bland andra Stefan Löfven, slarvar med sanningen. Hypotesen om ökade klyftor i Sverige sedan 2006 saknar stöd. Just beträffande långtidsarbetslösheten bland unga är Sverige och Finland de två länder som har lägst

andel ungdomar som varit arbetslösa i mer än sex månader. Det är bara att läsa betänkandet.

Men låt mig som liberal först konstatera att vi liberaler och Socialdemokraterna har olika syn på vad som är ett rättvist samhälle. Vi tycker att det ska löna sig att arbeta, att arbeta övertid, att ta ansvar och risker och att utbilda sig. Höjden av rättvisa är inte att alla har det exakt lika bra.

Orättvisor för liberaler handlar inte om att bli upprörd över att någon tjänar pengar. Orättvisor handlar om när människor saknar möjligheter. Våra liberala lösningar handlar om att människor ska ha lika chanser i livet, hela livet. En skola med fokus på kunskap, en god skattefinansierad sjuk- och äldreomsorg och väl fungerande sociala skyddsnät skapar ett samhälle som håller samman.

Herr talman! Det finns olika sätt att mäta fattigdom. Det har under maj månad hänvisats till en rapport från OECD som visar att den så kallade relativa fattigdomen har ökat i Sverige. Det är viktigt att förstå att detta mått inte fångar in frågan hur många människor som lever i misär eller hur djup en eventuell misär är, utan i stället säger måttet hur sammanpressad den nedre delen av inkomstfördelningen är, vilket ju inte alls är detsamma som fattigdom.

Det är därför detta mått nu utnyttjas för att påstå att år 1995 – som var ett krisår med stort budgetunderskott, hög arbetslöshet, inledningsvis höga räntor och kraftiga nedskärningar i välfärdssystemen – skulle ha varit ett bättre år för Sverige än 2010. Det är ett absurt påstående, men det kommer av den vilseledande användningen av detta mått.

Ett annat illustrativt exempel på detta mått som man använder för att påstå att Sverige har växande klyftor är att när krisen kom till Grekland skulle Grekland ha blivit rikare. Man behöver inte ens ekonomisk kunskap för att förstå att detta är helt orimligt.

Jag lämnar detta vilseledande och av oppositionen missbrukade mått och går över till Statistiska centralbyråns mätning av inkomstskillnader. Vad socialdemokratiska företrädare låter bli att säga är att den allra största delen av de ökade inkomstskillnaderna efter 1995 inträffade under den socialdemokratiska tiden 1995–2006, alltså före regeringsskiftet från Göran Persson till Fredrik Reinfeldt. Nu var förstås de växande inkomstskillnaderna under Socialdemokraternas tid inte resultatet av någon illvilja, utan det var resultatet av Socialdemokraternas saneringspolitik, som var nödvändig och ofrånkomlig vid mitten av 1990-talet.

Även Finanspolitiska rådet har undersökt påståendet om vidgade klyftor och kommit till slutsatsen att klyftorna inte har ökat under alliansregeringens tid. Rådet, som oberoende av regeringen granskar den förda ekonomiska politiken, skriver i kap. 7 i sin rapport som kom nu i maj att inkomstskillnaderna har varit närmast oförändrade under alliansregeringens tid trots den ekonomiska krisen. Rådet hittar i sin analys inte de kraftigt växande klyftor som oppositionen återkommande påstår skulle ha ökat.

Finanspolitiska rådet presenterar också ett annat viktigt resultat, nämligen att den sammantagna utjämnings effekten av skatter och bidrag under alliansregeringens tid har varit oförändrad. Vad är då innebörden av det? Jo, det betyder att alla de förändringar som regeringen har genomfört när det gäller skatter och bidrag inte har medfört ökade klyftor – helt i strid med de påståenden som ledande företrädare för Socialdemo-

kraterna tid efter annan gör. De gör det inte bara i reservationen utan också i *Ekots lördagsintervju* och i återkommande artiklar och uttalanden. Det är inte med sanningen överensstämmande. Man slarvar och fuskar med sanningen.

Professor Anders Björklund, Finanspolitiska rådet och Stockholms universitet, konstaterade vid finansutskottets utfrågning nu i maj att vi i Sverige har en uppgång i inkomstspridningen mätt med den konventionella Gini-koefficienten. Det är alltså ett mått på hur ojämn inkomstfördelningen i ett samhälle är. Han säger att den uppgången skedde 1995–2005. ”Sedan 2006, som är före krisen, är det en förbluffande konstant inkomstfördelning.” Det har alltså inte blivit några ökade inkomstlikheter och klyftor under alliansregeringen. Det är inga kraftigt vidgade klyftor, tvärtom vad Socialdemokraterna ständigt upprepar.

Finanspolitiska rådets slutsats stämmer också överens med Statistiska centralbyråns statistik över utvecklingen av disponibla inkomster.

I stället, herr talman, konkluderade professor Björklund vid riksdagshearingen den 21 maj att politiken och utvecklingen under alliansregeringen har haft ”anmärkningsvärt gynnsamma fördelningseffekter”. Smaka på det, socialdemokrater!

Ni har fuskat med sanningen. Ni luras med sanningen om de växande klyftorna!

Då är frågan: Vad är det som är orsaken?

Socialdemokraterna vill bortförklara de växande klyftorna under den första delen av den här studerade perioden, alltså Socialdemokraternas tid vid makten, med att det var någon annan som orsakade klyftorna. Det var den ostyrbara börser och de ökade kapitalinkomsterna.

Statistiska centralbyråns siffror visar dock något annat, nämligen att den ökade inkomstspridningen under Göran Perssons och Socialdemokraternas tid finns där oavsett om man räknar in kapitalinkomster eller börsvinster. Det är en obetydlig skillnad. Börsvängningarna finns med, men de är bara av mindre betydelse för spridningen i inkomst.

Återigen vill jag säga att jag inte lastar Göran Persson och hans regering för detta. Det är ett resultat av en nödvändig saneringspolitik som i sin tur motiverades av en ekonomisk kris.

Den läxa vi kan lära av detta är att det är väldigt svårt att undvika ökade klyftor när en kraftig makroekonomisk omställning måste göras. Då är det framför allt människor med små marginaler som drabbas.

Om man måste göra en budgetsanering ger det i allmänhet ökade klyftor. Har man inte behov av budgetsanering, och det har den här regeringen inte haft, för vi har drivit en ansvarsfull och klok politik, blir det heller inte anledning till ökade klyftor. Detta är otroligt viktigt att notera. Det är just därför att Sverige efter den senaste krisens inledning 2008 inte har behövt gå igenom någon tuff krishanteringskur liknande den på 1990-talet eller den som andra länder nu genomgår som Sverige efter 2008 inte har haft ökade klyftor. Det är alltså alliansregeringens ansvarsfulla politik under krisen som har gjort att skillnaderna mellan människors inkomster fortfarande är små i Sverige.

Avslutningsvis: I sin strävan att hitta en bra story med rejäla rallarsvingar mot regeringen har Stefan Löfven och andra socialdemokrater, inklusive de som har skrivit reservationen i detta betänkande, hamnat helt

snett i sin iver att komma åt regeringen. Beskrivningen av de påstått kraftigt ökade klyftorna stämmer helt enkelt inte.
(Applåder)

Prot. 2012/13:126
19 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken*

Anf. 23 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton ägnar en väldigt stor del av sitt anförande åt att tala om klyftor i samhället och att försöka att på alla sätt tona ned att det skulle vara någon form av ökning av klyftorna.

Jag kan bara konstatera att OECD gör en helt annan tolkning än Carl B Hamilton av utvecklingen av klyftor i Sverige. I dess rapport framgår att Sverige är det land i den rika världen där klyftorna ökar mest och snabbast av alla.

Jag vill ställa min fråga på ett område som alltför sällan kommer upp i den svenska budgetdebatten. Det är väldigt mycket kopplat till det område som Carl B Hamilton har ägnat sig åt, nämligen klyftor. Jag vill diskutera mer om klyftor mellan fattiga och rika på global nivå i världen.

Där är biståndet en väldigt viktig faktor. Vi har en biståndspolitik och en biståndsbudget som ska användas för att minska de stora klyftorna mellan rika och fattiga länder och göra en viktig insats för att minska fattigdomen och bekämpa fattigdom i världen.

Där bekymras vi av att man i budget efter budget urholkar biståndsbudgeten. Man tar pengar till andra områden, framför allt till migration där biståndspengarna används för att ta emot asylsökande i Sverige.

I år tar man ytterligare drygt 700 miljoner från biståndsbudgeten. Sammantaget är det nu ungefär 13 procent av biståndspengarna, var sjunde biståndskrona, som går till andra ändamål än att minska fattigdom i andra länder. Det är lika mycket pengar som till exempel används till bistånd i Afrika från svensk sida.

Jag och många med mig har uppfattat Folkpartiet som en medkämpe i vår kamp för att öka biståndet och få en större andel av Sveriges inkomster som bistånd. Därför bekymrar det mig att Folkpartiet i budget efter budget accepterar att man tar alltmer av biståndspengarna till andra ändamål som inte handlar om att bekämpa fattigdom i fattiga länder.

Min fråga till Carl B Hamilton är om Folkpartiet tänker fortsätta att acceptera vidare sänkningar av det svenska biståndet och därmed bidra till ökade klyftor mellan Sverige och fattiga länder i världen.

Anf. 24 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Låt mig inledningsvis säga något om klyftor, eftersom Per Bolund började med det. Han sade att OECD har en annan åsikt om hur man mäter klyftor. Det mått som jag kritiserar är det som OECD använder. Det mäter inte fattigdom. Det mäter inkomstspridningen mellan medelklass och de allra fattigaste i en ekonomi. Det är inte ett fattigdomsmått. Det är ett spridningsmått.

Det är därför det blir sådana egendomliga konsekvenser. Man säger att den relativa fattigdomen har minskat i Grekland. Var och en som tittar på tv kan se att fattigdomen har ökat i Grekland. Måttet fungerar inte på det sätt som man skulle vilja när man säger ordet fattigdom. Det mäter inte ökad och minskad fattigdom. Näväl, jag kan komma tillbaka till det om någon vill.

Jag ska tala om klyftor globalt. Eftersom Sverige och andra industriländer inte har så många verktyg att hantera blir det ett väldigt fokus på biståndet som minskar klyftorna. Men om vi ser på hur världen har utvecklats under de senaste 20 åren har biståndet inte haft annat än mycket marginell effekt på att minska fattigdomen.

Det är införandet av marknadsekonomi och exportledd tillväxt i framför allt Asien men nu även i Sydamerika och i Afrika som har lyft miljardier människor ur grundläggande väldigt stor fattigdom upp till en högre nivå. Anna Kinberg Batra var här tidigare inne på Indien. Det stora exemplet är naturligtvis Kina.

Anf. 25 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det jag talade om i mitt inlägg var att de ekonomiska klyftorna i Sverige ökar. Carl B Hamilton talar om fattigdomen. Det är oroande att även de ekonomiska klyftorna ökar. Oavsett om man talar om fattigdom eller inte är det ett recept för att skapa ett mindre tryggt samhälle och ett samhälle där olika befolkningsgrupper inte känner tillit till varandra. Det är en utveckling som jag inte känner mig trygg med och som vi behöver motarbeta på olika sätt.

Herr talman! Jag oroar mig också för att Carl B Hamilton i sitt svar tonar ned betydelsen av det svenska biståndet. Där har jag ändå känt att vi tidigare under historien har kämpat på samma barrikader för att få upp biståndet. Folkpartiet och Miljöpartiet har tillsammans slagits för att få upp det så att vi skulle få 1 procent av inkomsterna i den svenska bruttonationalinkomsten att gå till biståndsverksamhet.

Jag är därför orolig när man nu från Folkpartiets sida i budget efter budget och i beslut efter beslut accepterar att man tar alltmer av biståndspengarna och allt större andel som går till helt andra områden än att bekämpa fattigdom i utvecklingsländer.

Vi har en överenskommelse om att Sverige ska vara ett öppet land där vi välkomnar människor som söker asyl på grund av att de är hotade genom till exempel krig i sina hemländer. Där har vi också en gemensam kamp.

Att som Folkpartiet och regeringen gör i sina budgetar ställa olika hotade människor mot varandra – människor som hotas av fattigdom i sina länder mot människor som hotas av krig och som kommer hit till Sverige – tycker vi är oacceptabelt. Vi måste som ett rikt land se till att bägge dessa grupper får de resurser de behöver.

Vi måste kunna använda biståndet till vad det är ämnat för, nämligen att bekämpa fattigdom i fattiga länder. Vi måste också se till att kunna ha en budget som gör att vi kan ta emot människor som är hotade och söker asyl i Sverige.

Därför oroar det mig att Carl B Hamilton i sitt svar tonar ned biståndet. Det verkar inte som att vi längre kämpar på samma arena för att värna det svenska biståndet och se till att det går till rätt saker, nämligen att bekämpa fattigdom.

Anf. 26 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! När Per Bolund började tala om den globala fattigdomen tyckte jag att det var tillfälle att påpeka att det inte är biståndet som avgör huruvida den globala fattigdomen ökar eller minskar. Sveriges och

andra länders lilla insats sker via biståndet. Men det är inte avgörande för världens framtid.

Jag håller med Per Bolund om att biståndspengarna ska användas till fattiga. Vi gör det. Jag tycker inte att det är något fel att man i ökad utsträckning använder dem för till exempel flyktingar och understöd av flyktingar.

Innan det är slut här vill jag understryka att min huvudpoäng är att klyftorna i Sverige inte ökar. Om vi tar måttet Gini-koefficienten är det ett mått där man inkluderar hela befolkningen till skillnad mot OECD-måttet.

Det är ett väl etablerat mått med välkända egenskaper. Finanspolitiska rådet konstaterar att Gini-koefficienten för Sverige är närmast oförändrad sedan 2007. Övergripande inkomstskillnader har därmed inte ökat i någon större grad.

Det är ett otroligt viktigt resultat. Jag vill att vi städar undan påståendet om ökade klyftor så att vi kan fokusera på verkliga problem vi har till exempel i våra förorter.

Det har varit en slapp hänvisning till ökade klyftor i diskussionen om upploppen. Jag tycker att det är helt fel. Det är andra orsaker. Låt oss fokusera på de orsakerna och lämna de stora aggregerade sammansatta beskrivningarna av svensk ekonomi som en ekonomi med växande klyftor.

Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tänkte diskutera en del om arbetslösheten. När jag senast tittade gick det sju arbetslösa på varje ledigt jobb i Sverige. I Gävleborg, där jag kommer ifrån, går det 15 arbetslösa på varje ledigt jobb.

Vi ska då komma ihåg att dessa 15 arbetslösa på varje ledigt jobb är innan de varsel som lagts i vårt län de senaste månaderna fallit ut. I Hudiksvall har det nyligen kommit 650 varsel. Om vi ska översätta det till Stockholmsstorlek skulle det motsvara 50 000 arbetstillfällen här i Stockholm. Det skulle öka de arbetslösa i Sverige med 10 procent, om man gör en jämförelse.

I vårt län har de arbetslösa ökat med 1 500 sedan ni tillträdde. Långtidsarbetslösheten – de som har varit arbetslösa två år eller längre – har ökat med över 200 procent, med över 2 000 personer. Det är resultatet av er politik.

Jag tänkte fråga Carl B Hamilton: Vad tänker du göra för att se till att de arbetslösa i vårt land, i det län jag kommer från, får möjlighet att ta ett arbete? Vad tänker du göra för att det ska skapas jobb här i landet? Det ni har gjort hittills har ju inte lett till att arbetslösheten har minskat – snarare tvärtom. Sysselsättningsgraden sjunker, och långtidsarbetslösheten i Sverige har ökat med över 100 procent.

Som jag sade: I mitt län är det 1 500 fler arbetslösa. Antalet personer som är långtidsarbetslösa två år eller längre har ökat med över 200 procent. Och det är redan innan de här varslen kom.

Anf. 28 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag ska säga att ett viktigt bidrag till detta – det avgörande bidraget – är något som Ulla Andersson över huvud taget inte har nämnt i dag i kammaren, nämligen de välståndsbildande krafterna, det vill säga företagen, den privata sektorn. Ulla Andersson talar i sin argu-

mentation bara om den delen av ekonomin som tillhör antingen kommunerna, landstingen eller staten.

Jag ger mig katten på att Ulla Andersson inte ger upp förrän skatterna har höjts så mycket att alla de delar som inte tillhör kommunerna, landstingen eller staten har dött och är borta. Då är frågan: Vem ska då finansiera kommunernas, landstingens och statens anställningsbeslut till exempel? Denna ekonomiska grund, de välståndsbildande krafterna, är helt frånvarande från Vänsterpartiets argumentation.

Mitt svar på Ulla Anderssons fråga är att vi måste få högre fart på det privata näringslivet så att de anställer fler. Nu kan vi göra detta bara delvis i Sverige, eftersom en stor del av den här delen av ekonomin är beroende av utländsk efterfrågan. Om det är som det har varit nu, att efterfrågan från omvärlden sackar efter och är dålig och man har kris, är det klart att det är svårt för Sverige ensamt att stå emot.

Vad vi gör under tiden är att vi satsar på ökad utbildning, yrkesutbildningar, yrkesvux, lärlingsvux, yrkeshögskola, folkhögskola och utbildning inom högskolan, och inte minst i den här vårbudgeten är det, om jag minns rätt, 12 000 nya platser.

Det är utbildning, utbildning och utbildning – och den privata sektorns tillväxt. Det är svaret.

Anf. 29 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att du skulle vara lite mer trovärdig om du inte sjönk till en så låg nivå i dina argument, Carl B Hamilton.

Jag kommer från ett län där vi har fått 13 fler högskoleplatser sedan 2006 men 1 500 fler arbetslösa. Vi har färre platser på komvux och färre i arbetsmarknadspolitiska insatser. Men samtidigt är vårt län ett län där företagandet växer. Det blir fler nya företag, och konkurserna är färre än genomsnittligt i landet.

Du säger: Det är väldigt svårt att göra något när efterfrågan i vår omvärld sjunker. Visst är det så. Men som regering har man ett ansvar för att försöka stimulera den inhemska efterfrågan. Om vi tittar på de åtgärder som har störst effekt för att öka den inhemska efterfrågan kan vi se att det är offentliga investeringar, och där ligger ni ganska risigt till.

I vårt län har vi bostadsbrist. Även om det skulle finnas jobb där skulle inte folk kunna flytta dit, eftersom det i väldigt många av städerna är för få bostäder. I vårt län fungerar inte infrastrukturen som den borde. Tågen kommer för sent. Det är inte lätt att ta kollektivtrafiken. Det försvårar också för företagen.

När man inte satsar på utbildning i tillräcklig utsträckning blir de långtidsarbetslösa fler. I vårt län har också företagen problem med matchning på arbetsmarknaden.

Sedan kan vi konstatera, Carl B Hamilton, att de recept som ni har haft hittills inte har gett den effekt som ni pratar om. Vi har fler arbetslösa både i landet och i det län som jag kommer från. Vi har många fler långtidsarbetslösa, både i Sverige och i det län jag kommer från. Sysselsättningsgraden sjunker och arbetslösheten stiger. Det är ett problem.

Ni borde ha någon form av probleminsikt. Utan det kan ni inte heller lösa problemen. Det är väl det som helt enkelt saknas. Ni är utan visioner och utan förslag. Det enda som ni pratar om är skattesänkningar, men det har inte lett till en bättre framtid för Sverige så här långt.

Anf. 30 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Och det enda som Ulla Andersson talar om är den offentliga sektorn. Den andra delen av ekonomin finns inte – den är frånvarande. När den offentliga sektorn ska finansieras är det som om det kommer manna från himlen. Men jag kan tala om för Ulla Andersson att det kommer från skattebetalare.

Infrastrukturinvesteringar har inte gjorts. Det är historiskt stora sådana investeringar som nu görs i Sverige under de kommande åren. Det har aldrig varit så många högskoleplatser som för närvarande. Sysselsättningen har ökat med 200 000 personer. Hur kan man som Ulla Andersson bara glömma bort – jag vet inte vad förklaringen är – att vi faktiskt gör större infrastrukturinvesteringar i Sverige i dag än jag tror vid något annat tillfälle. Det är historiskt höga siffror.

Det är ett problem, Ulla Andersson, att infrastrukturinvesteringar i dag jämfört med låt oss säga för 30 eller 50 år sedan – när man skrev de vanliga böckerna om hur man ordnar så att konjunkturen går upp – är otroligt kapitalintensiva. Det är inte en man och en skyffel och naturligtvis inte ens en kvinna och en skyffel. Det var det inte då heller. Nu är det en person och en jättestor maskin, så även om man satsar mycket stora resurser på infrastrukturinvesteringar ger det inte så många nya jobb.

I den förra krisen, när arbetslösheten hotade, handlade det framför allt om Ulla Anderssons hjärteområde, nämligen kommunerna, och då tillsköt regeringen kommunpengar som höll uppe sysselsättningen i kommunerna, där staten egentligen har sitt snabbaste och effektivaste instrument för att hålla uppe sysselsättningen: mer pengar till kommunerna för att se till att de inte börjar avskeda.

Anf. 31 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! För några veckor sedan kunde man i radio höra Carl B Hamilton kommentera rapporten från OECD om de ökade inkomstskillnaderna. Då var han väldigt glad att inkomstskillnaderna ökade och hade till och med några nya, pigga förslag på hur de skulle kunna öka ytterligare.

I måndags hade han vänt på kuttingen. Då drev Carl B Hamilton i stället tesen att inkomstskillnaderna *inte* hade ökat – och nu var det detta som var bra i stället. Och hade nu inkomstskillnaderna ökat var det nog ändå Göran Perssons fel.

Det är en märklig positionsförflyttning när den sker över några veckor. Men här i talarstolen klarade Carl B Hamilton av att göra den på tio minuter. Det är ännu mer imponerande – det måste faktiskt sägas.

Nu råder det ingen tvekan om att ojämlikheten i Sverige har ökat över tid och att inkomstklyftorna faktiskt har ökat snabbast under den tid som Carl B Hamilton och Anders Borg har haft ansvaret för den ekonomiska politiken. Det är de som har det sämst ställt som har fått det sämre – inte mindre *bättre* utan de facto *sämre* under regeringens tid vid makten. Det är de som har haft goda inkomster som har kunnat se att deras utveckling har blivit bättre. Det framgår också av den fördelningspolitiska redogörelsen. Det står faktiskt där.

Det ser vi också på det som man kallar relativ fattigdom och som kanske är ett bättre mått på just klyftor än på fattigdom. Den andel av

hushållen som har en inkomst på mindre än hälften av medelsvenssons inkomst har ökat från ungefär 5 procent år 2006 till 8 procent nu.

Den omsvängning som Carl B Hamilton har gjort innebär att man borde få svar på några frågor. Hur är det med de ökade klyftorna? Är de bra eller dåliga? Har du förslag på att öka dem eller minska dem? Det kan ju ge en indikation om vilken utveckling du vill se i Sverige.

Anf. 32 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att man inte har som mål att alla ska ha det exakt lika bra. Men jag förstår på Fredrik Olovsson att det är Socialdemokraternas mål. Men jag menar: Den som arbetar ska ha ersättning för det. Den som arbetar övertid ska ha ännu mer ersättning. Det ska löna sig att utbilda sig. Det ska löna sig att vara flitig.

Det samhälle som liberalerna står för, där det lönar sig att arbeta och förkovra sig, tycker jag är ett bra samhälle. Men jag förstår på Fredrik Olovssons kritik och Socialdemokraternas upprepade kritik att det är dåligt – man ska egentligen inte ha betalt för övertid, för det ökar ju inkomstspridningen. Det är logiken i er argumentation. Ni vill ha små klyftor. Okej, alla ska ha lika mycket betalt – det är toppen då.

Låt mig återigen säga att måttet relativ fattigdom är otroligt trubbigt eftersom det inte är ett mått på fattigdom. Jag tror att Fredrik Olovsson och jag är överens på den punkten.

När man tittar på detta mått har Sverige och Finland sedan krisen på 1990-talet, som drabbade både Sverige och Finland, blivit fattigare länder. Den relativa fattigdomen har ökat.

Den relativa fattigdomen har ökat även i Tjeckien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Frankrike, Tyskland, Nya Zeeland, Kanada, Australien, Japan, USA, Turkiet och Israel. Är det ett bra mått som säger att alla dessa länder har fått en ökad relativ fattigdom när de har gått ur en kris och kommit in i ett lugnare skede, i alla fall en del av dessa länder?

Anf. 33 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Om det är viktigt att kunna förkovra sig är det väl också viktigt att alla får chansen att förkovra sig? Därför är det ohyggligt viktigt att man faktiskt ser till att de som Ulla Andersson talade om förut får en möjlighet att gå på högskolan i Gävleborg, där ni inte har skjutit till tillräckliga resurser för att människor ska få denna möjlighet.

Sveriges historiska framgång har byggt på att vi är ett samhälle som håller ihop, att vi har små klyftor och att vi inte lämnar människor bakom oss. Detta har gjort oss till ett land med stor social rörlighet och ett samhälle med stora klyftor. Det kommer ofrånkomligen att skapa stora skillnader i livschanser, också i nästa generation. Små klyftor ger helt enkelt stor frihet. Det borde vara viktigt för en liberal att ta med sig.

Oavsett vad Carl B Hamilton nu vill ge sken av växer klyftorna i Sverige – inklusive att bnp ökar, exklusive att kapitalinkomsterna ökar kraftigare. OECD och SCB visar på olika sätt hur klyftorna ökar. Ändå verkar det som att Carl B Hamilton är ganska nöjd med denna utveckling. Vad han egentligen tycker är svårt att veta med tanke på att han verkar ha båda uppfattningarna – både att det är bra och att det är dåligt. Det är också oklart om han vill öka eller minska klyftorna.

En sak som en liberal ändå borde ta med sig när det handlar om ökade klyftor är att de på sikt ger olika livschanser beroende på vilken typ av föräldrar som man växer upp med jämfört med om man växer upp i ett annat system. Då vill det till att det finns mycket starka verktyg för att se till att kompensera detta. Även på det området ser vi hur det blir sämre i Sverige, till exempel hur skolan kompenserar väsentligt mycket mindre nu än tidigare. Det blir därför fel i så många dimensioner när Carl B Hamilton talar om klyftor och ökade skillnader.

Anf. 34 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag ska börja med det sista som Fredrik Olovsson sade. Det är självklart att jag som liberal tycker att det är mycket viktigt med livschanser. Jag tror faktiskt att jag sade det i mitt anförande. Jag sade också att det som en liberal fokuserar på i dessa sammanhang är skolan, välfärdssystemen och att man kommer in på arbetsmarknaden. Där kanske vi är överens – vad vet jag.

Men det som jag har reagerat mot är att Socialdemokraterna under senare tid ständigt upprepar att klyftorna har ökat.

Låt mig igen tala om vad Anders Björklund har sagt. Han säger att klyftorna inte har ökat i Sverige sedan 2006. Han säger: Sedan 2006 – som är före krisen – är det en förbluffande konstant inkomstfördelning.

Han lutar sig inte mot OECD och måttet relativ fattigdom utan mot egna beräkningar och Statistiska centralbyråns beräkningar.

Dessutom säger han att det är anmärkningsvärt gynnsamma fördelningseffekter. Det beror på att Sverige har lyckats stå utanför krisen som har drabbat omvärlden med desto större styrka. Det är någonting som vi ska vara glada över.

De klyftor som jag accepterar är de som är baserade på att man har utbildat sig, att man har förkovrat sig, att man arbetar övertid och att man arbetar mer än genomsnittet. Det tycker jag är okej. Men jag förstår att Socialdemokraterna är mycket ambivalenta, mycket oklara och otydliga huruvida de anser att den som jobbar övertid, studerar mer och anstränger sig mer verkligen ska ha mer betalt för det.

Anf. 35 PER ÅSLING (C):

Herr talman! Oavsett vilka betänkanden som finns på riksdagens bord eller vilka förslag som presenteras från talarstolen har samtliga partier här i riksdagens kammare ett enkelt faktum att hålla oss till, nämligen att de pengar som vi satsar på välfärd måste genereras någonstans. För mig är därför näringspolitiken själva fundamentet för den ekonomiska politiken. Det är bara genom stabila och växande företag som vi får resurser till vår gemensamma välfärd, till fler unga i jobb och för att klara omställningen till ett grönt och hållbart samhälle. Den viktigaste politiska frågan är att fler människor ska ha ett jobb att gå till. Därför är det så angeläget att det får vara utgångspunkten för den diskussion och den politik som förs.

Herr talman! Låt mig först konstatera att svensk ekonomi i en internationell jämförelse står sig stark. Den styrkan bör Sverige genom en ansvarsfull ekonomisk politik använda för att förbättra möjligheterna för jobb och tillväxt genom att stärka konkurrenskraften och sänka trösklarna in på arbetsmarknaden.

Tack vare Alliansens politik har betydligt fler människor jobb i dag än när Alliansen tillträdde. Nu behövs reformer som bygger ett starkare Sverige och som skapar framtidstro, klimatsmarta jobb och växande företag i hela landet. Vi vet att det är i de små och medelstora företagen som jobben skapas. Fortsatta satsningar måste därför fokuseras på att fler företag efterfrågar arbetskraft och vågar anställa.

Herr talman! Tyvärr har jobbdebatten i stor utsträckning landat i olika former av sifferexercis. Det distanserar politiken från medborgarna och tar udden av den politiska utvecklingen. Ingen arbetslös blir lyckligare av att få höra timmar av sifferdiskussioner från svenska politiker. De vet själva effekterna av att vara en anonym siffra i statistiken. Nu vill de se reformer som leder till att de får ett jobb.

Alla människor är olika. Därför finns det inte heller *en* lösning för att minska arbetslösheten. Vad som behövs är ett batteri av åtgärder som underlättar för människor som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Centerpartiets modiga förslag med introduktionslöner är nu – trots att det mötte hårt motstånd – verklighet på den svenska arbetsmarknaden. Förslaget om lärlingsplatser med introduktionsavtal plockades upp i och med jobbpakten, och flera branschförbund har glädjande nog tecknat avtal med introduktionslöner, och mer är på gång.

Centerpartiet vill fortsätta utvecklingen med att bryta utanförskapet och att ge fler chansen till jobb genom att utöka lärlingssystemet. De länder i Europa som har fungerande lärlingssystem, som Tyskland och Österrike, är de som har den lägsta ungdomsarbetslösheten. Det avläggs ca 160 000 gesällbrev i Tyskland per år men bara 800 i Sverige. Det manar till eftertanke.

Detta är den stora arbetsmarknads- och utbildningspolitiska utmaningen. Det handlar om att vi måste prioritera lärlingssystem och yrkesutbildningar.

Samarbetet mellan skola och näringsliv måste förbättras avsevärt så att ungdomar kan få en bättre och snabbare väg in i arbetslivet samtidigt som näringslivet får arbetskraftsbehoven tillgodosedda. Vi vill att unga genom hela skoltiden ska ha en kontinuerlig kontakt med arbetsmarknaden och företagandet.

Herr talman! För att förbättra matchningen på arbetsmarknaden vill vi att det införs en jobbpeng för arbetssökande. Liknande system med skolpeng och vårdpeng finns i dag. Pengen följer med den arbetssökande, som själv väljer vem han eller hon tror är bäst på att hitta ett jobb. Det kommer att göra det möjligt för arbetsförmedlingar att nischa sig inom olika branscher och geografiska områden samt efter behov, vilket underlättar kompetensförsörjningen och matchningen. Jobbpengen har prövats framgångsrikt i våra grannländer, som Tyskland och Nederländerna.

Herr talman! I dag finns ett starkt samband mellan företagets storlek och hur sjuklöneansvaret påverkar företagets möjligheter och vilja att anställa. Ett mindre företag har större problem med sjuklöneansvaret. Sjuklöneansvaret innebär att företag inte alltid törs anställa – som företagare vet man inte vilka opåverkbara kostnader som kan uppstå. För att sänka kostnaden för företagare och underlätta för människor att få jobb vill vi minska företagets sjuklönekostnader. Tillsammans med en fortsatt sänkning av arbetsgivaravgiften är det här den mest direkta reformen vi kan genomföra för att stärka företagen och få fler att nyanställa.

På Centerns initiativ kommer ett investeraravdrag att införas, vilket underlättar finansiering av nya och mindre företag.

Prot. 2012/13:126
19 juni

Herr talman! Vi måste kunna titta våra barn och barnbarn i ögonen och känna att vi låter dem ärva en planet med goda framtidsutsikter. Låt mig konstatera att det inte finns någon motsättning mellan att ekonomin växer och utsläppen minskar. Därför är det viktigt att vi förenar en jobb-skapande politik med stark grön tillväxt. Det handlar om att det som är miljöförstörande måste bära sina egna kostnader samtidigt som vi premierar det miljösmarta. Centerpartiet har länge drivit på förslaget om ett bonus-malus-system för fordon där de som släpper ut mindre får en miljöbilspremie, finansierad av en avgift för de bilar som släpper ut mer.

Ytterligare steg mot en hållbar energiproduktion är att göra det möjligt för fler att bli elproducenter. Genom ett så kallat nettodebiteringssystem ges den som producerar miljövänlig el, oavsett om det är en privatperson, ett hushåll eller ett företag, möjligheten att leverera el och få betalt för det. Det är en satsning på långsiktigt hållbara system som gynnar den enskilda konsumenten samtidigt som det underlättar en omställning till en ren och förnybar produktion.

Den ambitiösa klimat- och miljöpolitik som Centerpartiet har varit drivande i på hemmaplan arbetar vi även med på Europainivå. Våra globala miljöproblem måste lösas tillsammans. Därför beklagar jag att förslaget om skärpta regler för handel med utsläppsätter röstades ned i Europaparlamentet. Sverige, Europa och världen behöver en marknadsorienterad klimatpolitik. Här måste göras om, och här måste göras rätt.

Herr talman! Sveriges totala tillväxt är summan av alla regioners tillväxt. Förutsättningen för att Sverige ska fortsätta vara framgångsrikt är därför en hållbar tillväxt i hela landet, såväl på landsbygd som i samhälle och stad. Vi ser varje dag potentialen att bygga vidare på det gamla och att skapa nytt – det som ingen annan ser. Där andra ser en skog ser vi bioenergi och material till framtidens bostäder. Där andra ser en tom lokal ser vi en framtida affärsmöjlighet. Där andra ser en ko på en äng ser vi sunda livsmedel, biologisk mångfald och en turistattraktion.

Det är upp till politiken att skapa de rätta möjligheterna för att bygga ett samhälle som är grönt och företagsamt och där entreprenörerna och företagarna ges förutsättningar att skapa de jobb alla skriker efter.

Trots att Centerpartiet och Alliansen har höjt anslagen till infrastruktur med 20 procent – i kronor är det över 200 miljarder – och genomfört omfattande satsningar på bredband, järnväg och vägar runt om i landet behöver vi göra mer. Infrastrukturen är avgörande för tillväxt i hela landet, och därför föreslår vi att Trafikverket ges uppdraget att identifiera lämpliga så kallade OPS-projekt. OPS-finansiering öppnar för nya projekt som annars skulle skjutas på framtiden eller möjligen aldrig bli av. Det öppnar för bättre arbetspendling och stärker landsbygdens konkurrenskraft eftersom det minskar avståndet mellan land och stad. Det tjänar vi alla på.

Herr talman! Låt mig avslutningsvis konstatera att vi måste ta till vara den skaparkraft som finns hos varje människa, hos varje entreprenör, hos varje företagare och i varje region för att hela Sverige ska leva och utvecklas. Vi behöver reformer som bygger på framtidstro och skapar klimatsmarta jobb och företag i hela landet.

Som centerpartist vet jag att tillväxt och konkurrenskraft kan förenas med god miljö och hållbarhet. Det handlar om att se och ta till vara de

möjligheter de gröna lösningarna, det gröna företagandet och den gröna tekniken ger.
(Applåder)

Prot. 2012/13:126
19 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken*

Anf. 36 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Riktlinjerna för den ekonomiska politiken intresserar förstås många, inte minst ute i kommuner och landsting, som lyssnar spánt på vad som ska komma.

Många kommuner har ju problem med sin ekonomi och upprörs över hur staten vältrar över nya kostnader på kommunsektorn. Vi kan också se att många har behövt spara och höja skatterna för att få det hela att gå ihop – sedan 2006 har det samlade skatteuttaget i kommunsektorn stigit från 31,60 till 31,73 i år, och i många kommuner och landsting funderar man nu dessutom på om man ska gå fram med nya nedskärningar eller ökade skatter.

I Värnamo har man redan bestämt sig för att höja skatten. Det centerpartistiska kommunalrådet säger till Värnamo Nyheter att de inte vill lägga på ytterligare neddragningar i välfärden. Det blir i stället 18 öre högre skatt. Samtidigt aviserar regeringen – och jag antar att det också ska komma i budgeten – knappt 1 miljard kronor som ska fördelas till de absolut rikaste kommunerna, där invånarna har de högsta inkomsterna och där skatterna ofta är ganska låga.

Hur resonerar Centerpartiet i den här frågan? Vilket besked vill du ge till alla de kommunalråd – inte minst centerpartister – som på grund av den här politiken tvingas till nedskärningar eller skattehöjningar samtidigt som ni alltså återigen gynnar dem som har det allra, allra bäst? Ska Per Åsling verkligen rösta för en sådan politik?

Anf. 37 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Du ger en felaktig bild, Fredrik Olovsson, när du hävdar att vi inom ramen för det kommunala skatteutjämnningssystemet skulle göra förändringar i hur det kommunala systemet är uppbyggt. Från Centerpartiets sida är det kommunala skatteutjämnningssystemet en grundbult i offentlig finansiering. Vi har varit pådrivande under många år, och vi har varit pådrivande i den utredning som har suttit och föreslagit förändringar som kommer att behandlas av riksdagen längre fram under det här året.

För oss är det primära att kostnadsutjämnningen genomförs. Systemet har inte varit bra; det har missgynnats framför allt landsortskommuner. Det är därför mycket angeläget att det kommunala skatteutjämnningssystemet förändras och att kostnadsutjämnningen förändras utifrån vad kommittén har föreslagit. Jag utgår ifrån att så kommer att bli fallet.

Det innebär att det skapas en rättvisare fördelning mellan kommuner när det gäller kostnader. Vi har drivit på mycket hårt för att den här kostnadsutjämnningen ska genomföras och det snabbt. De besked som Regeringskansliet har gett är att så blir fallet den 1 januari nästa år.

Anf. 38 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Jag delar synen att utjämnningssystemet bör förändras. Vi har samma uppfattning i den frågan. Det är jättebra att Centerpartiet under en lång tid har tagit de här frågorna på stort allvar och varit pådri-

vande. Det var inte det min fråga handlade om. När det ändå är tufft i väldigt många kommuner, inte minst i centerstyrda kommuner, och de tvingas till neddragningar i välfärden eller till skattehöjningar, varför ska man då skjuta till nästan 1 miljard kronor till de tio till tolv rikaste kommuner som har de bästa förutsättningarna, de högsta inkomsterna och ganska ofta de låga skatterna? Varför är de dessa som ska få ta del av de nya pengarna? Varför sprider ni inte dem till fler? Finns det inget bättre sätt fördelningspolitiskt att använda nästan en hel miljard på än att skicka dem till just de här kommunerna?

Vad är Per Åslings svar till dem hemma i Jämtland eller till alla centerpartister ute i landet som funderar på om det verkligen är centerpolitik att skicka pengar till dem som redan har de bästa förutsättningarna när pengarna behövs för att hela landet ska kunna leva?

Anf. 39 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Fredrik blandar ihop korten. För att skapa den rättvisa som vi uppenbart båda vill ha för kommuner runt om i landet måste kostnadsutjämningen revideras. Vi har varit pådrivande där, och den kommer att genomföras den 1 januari nästa år.

Mitt besked till dig, Fredrik Olovsson, är att Centerpartiet prioriterar den här frågan väldigt hårt, och det är du medveten om. Det har vi gjort under många år. Det har vi gjort i utredningar och i förhandlingar i Regeringskansliet. Svenska kommuner har haft sedan en tid tillbaka informationen att det kommer en proposition, och det är det svar jag vill ge dig här i dag.

Anf. 40 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! När jag själv var centerpartist i slutet av 80-talet och var lokal ordförande för Centerns ungdomsförbund var Centerpartiet ett landsbygdsparti som stod upp för landsbygdens befolkning och för det svenska jordbruket. I dag är Centerpartiet ett normlöst, nyliberalt, välfärdsfientligt och landsbygdsfientligt parti.

Hur kan jag då säga det? Jo, i sju år har vi haft fyra centerpartistiska ministrar och statsråd som inte har gjort någonting för landsbygden, skulle jag vilja påstå. Vi har en it-minister som menar, i alla fall enligt de ambitioner som regeringen har, att två tredjedelar av landsbygdens befolkning inte kan räkna med att få del av den utbyggnad av bredbandet som pågår fram till 2020.

Vi hade en jordbruksminister som 2007 beställde en utredning om vattenbruk och fiskodling i Sverige. Den kom 2009 och visade att vi för relativt lite pengar, ungefär 60 miljoner, skulle kunna skapa 1 200 jobb i branschen. Jag vet inte om utredningen ligger kvar i den byrålåda där man stoppade den, men det har i alla fall inte hänt någonting. Däremot satsade näringsministern nästan 5 ½ miljard på att skapa kanske 3 500 jobb genom att sänka skatten för landets restaurangföretagare. Vi har en näringsminister i dag som mest arbetar för att försämra arbetsrätten och sänka trösklarna, alltså lönerna, för utrikes födda och ungdomar. På vilket sätt, Per Åsling, har Centerpartiet under de senaste sju åren förbättrat förutsättningarna för företag och människor på landsbygden?

Anf. 41 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Jag betackar mig för att du, Sven-Olof Sällström, ska sätta någon ideologisk stämpel på Centerpartiet.

Jag välkomnar att ni sällar er till den skara som har ett nyväckt intresse för svensk landsbygd. Det behövs fler som driver landsbygdsfrågorna och som ser hela landet. Men ni har mycket att bevisa för att ni driver en sådan politik. Där får du återkomma längre fram och visa vad ni går för.

Jag är bekymrad över det sätt på vilket ni sköter ert budgetarbete. Jag kan bara relatera till den diskussion som var mellan Sällström och Anna Kinberg Batra tidigare om det sätt som Sverigedemokraterna räknar på.

Sverige har mått bra av att Centerpartiet har haft de ministerpositioner som du nämnde, Sällström.

När det gäller de sakfrågor som du lyfter fram hakar jag gärna på den om bredbandsutbyggnaden. Vi har en regering som har antagit som mål att det ska satsas ordentligt med pengar fram till 2020 för att vi ska få en acceptabel och bra bredbandstillgänglighet och täckning via mobilnätet över hela landet. Här har regeringen satsat 2 ½ miljard, och det byggs runt om i hela landet i dag. Vi vet att regeringen lägger ett ansvar på Post- och telestyrelsen för att följa utvecklingen. Jag återkommer i nästa replik.

Anf. 42 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Om Per Åsling hade läst vår följdmotion till vårpropositionen hade han sett att vi vill satsa på rejält på landsbygden. Vi skapar förutsättningar för 25 000 nya jobb på landsbygden.

Låt oss gå tillbaka till Centerpartiets misslyckanden. Under Centerpartiets tid i regeringsställning har landets jordbrukare fått mindre återbetalning när det gäller dieselskatten och minskade konkurrensfördelar i förhållande till konkurrenterna i övriga Europa. Samtidigt som vi har haft centerpartistiska jordbruksministrar har vi kunnat importera stora mängder kött, chark- och mejerivaror som är producerade i strid med svensk djurrättslagstiftning, vilket slår ut svenska bönder. Samtidigt som vi har haft centerpartistiska miljöministrar har vi höjt bränsleskatterna för framför allt landsbygdens befolkning som gör att det blir svårare och svårare att bo och verka på den svenska landsbygden. Det är ett faktum.

Apropå diskussionen med Kinberg Batra: Att utredningstjänsten inte står bakom hela Sverigedemokraternas utredning om invandringens kostnader är allmänt känt. Det är inga konstigheter. De står däremot bakom stora delar av de delutredningar som har gjorts. Att det inte skulle finnas sådana kostnader är naturligtvis rent felaktigt. Till och med i OECD:s senaste rapport konstateras att det blir -0,57 procent i samhällsvinst av hela invandringen, med arbetskraftsinvandring och annat.

Vad har Centerpartiet gjort för landsbygdens befolkning, förutom att höja skatter, förutom att försämra för landsbygdens bönder? Vad har ni gjort?

Anf. 43 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Jag blir förvånad och bestört över det Sven-Olof Sällström säger. Jag har hela mitt liv jobbat som småföretagare inom den gröna näringen. Mellan åren 2010 och 2012 har värdet på den produktion

som sker på svenska gårdar ökat med 6,8 procent. Vi har en tydlig målsättning att öka produktionerna på svenska gårdar. Vi har gjort mycket för att nå ambitionen med Matlandet Sverige och Skogslandet Sverige som landsbygdsministern har introducerat. Vi landsbygdssäkrar beslut. Vi tar fram program för fiskproduktion. Vi har jobbat med att förändra lagen om offentlig utredning, och Anders Wijkman har lagt fram en utredning som är under process. Vi har minskat regelkrånglet, vilket innebär att svenska företag inom den gröna näringen fått flera miljarder i minskade kostnader. De administrativa kostnaderna inom näringen har sänkts med 37–38 procent, i pengar från 9 miljarder till 5,8 miljarder. Vi har sänkt egenavgifterna med 6 procent. Vi har tagit bort den enskilde djurägarens kostnader för djurkontroll. Vi har radikalt sänkt besiktningssavgifterna med 112 miljarder. Gödselskatten är borttagen.

Ja, listan går att göra lång, Sven-Olof Sällström, på åtgärder som regeringen och Centerpartiet har vidtagit för att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft och därmed den svenska landsbygden.

Anf. 44 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna till Per Åsling i budgetdebatten. Till skillnad från de flesta talare talar inte Per Åsling om det som står i propositionen eller i de motioner som läggs emot den, utan han talar om andra förslag som tyvärr aldrig verkar dyka upp i propositioner från regeringens sida.

Per Åsling talar om EU:s handelssystem och om att man borde höja priset. Men där får han inte med sig regeringen, utan regeringens partner Moderaterna röstar aktivt emot detta i EU-parlamentet och saboterar EU:s klimatpolitik.

Per Åsling talar om bonus-malus-system för att styra biltrafiken åt rätt håll och minska utsläppen, och det hörde jag att Per Åsling talade om även i förra debatten. Trots det kommer det inga beslut från regeringens sida. Däremot driver vi det, och det finns en majoritet i riksdagen för ett sådant förslag.

Per Åsling talar om att göra det lättare för människor som vill producera sina egen el. Han talar om nettodebitering. Det är också ett förslag som vi aktivt driver och något som vi gärna skulle se, men inte heller där kommer det några förslag från regeringens sida för att få till någon skillnad.

Man skulle kunna sammanfatta Per Åslings anförande i den här debatten som vilja men inte kunna. Det här är ju den åttonde budgeten som regeringen lägger fram tillsammans, som vi hörde Anna Kinberg Batra säga. Ändå finns de förslag som Per Åsling i debatt efter debatt upprepar inte med.

På få områden är det så tydligt som när det gäller företagspolitiken. I stället för en politik som förenklar för Sveriges företagare kommer det förslag från regeringen om 3:12-regler som slår undan benen för praktiker runt om i världen och för Icahandlare i glesbygden runt om i vårt land, till exempel. Det kommer förslag om månadsrapportering som enligt företagare leder till administrationskostnader i miljardklassen.

Centerpartiet diskuterar nu i talarstolen om sjuklöneansvar. Det kommer inte heller några förslag om detta i budgetarna. Det finns ju en kraftfull majoritet i riksdagen för att förändra sjuklöneansvaret.

Är Per Åsling beredd att göra upp med oppositionen och faktiskt komma fram med ett konkret förslag om att ändra sjuklöneansvaret? Det finns ju en majoritet i riksdagen för det.

Anf. 45 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Att lyssna på Per Bolund är lite grann som att lyssna på ett bättre coverband. Han tolkar andras verk, och det svänger ganska bra.

Per Bolund, du vet mycket väl att Centerpartiet har drivit på i regeringen, i Alliansen för att vi ska höja målen för vår miljö- och klimatpolitik. Den svenska regeringen var mycket pådrivande i Bryssel när målen för 2020 sattes upp för några år sedan. Vi kommer att fortsätta det arbetet i regeringen på hemmaplan i Sverige och i EU.

Grunden, Per Bolund, för att vi ska kunna bedriva detta arbete är en väl fungerande näringspolitik. Och jag blir bekymrad när jag lyssnar på Miljöpartiets olika företrädare. Ta den frågeställning som har varit uppe här tidigare – jag tar ändå upp den nu – som gäller företagens villkor för att anställa unga. Du var inte distinkt i dina svar här i förra replikskiftet, utan du bad att få återkomma. Men, Per Bolund, du kan inte skicka vidare osäkerheten om var Miljöpartiet står i fråga efter fråga.

När vi stod här i en debatt för två månader sedan, som också gällde vårpropositionen, bad jag dig om besked när det gällde månadsredovisningen. Det vägrade du att ge. Och du vägrar att ge besked här i dag om företagens kostnader för att anställa unga.

Ni har i riksdagen, sedan vi stod här senast, varit med och tagit fram ett förslag om att kostnader för företag via årliga löneskatteläggningar ska införas.

Anf. 46 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Skillnaden mellan Miljöpartiet och Centerpartiet är att när det finns majoritet för en fråga som vi har drivit är vi beredda att också se till att majoriteten förverkligas, att det blir ett beslut. Under det samarbete som vi hade med den socialdemokratiska regeringen gjorde vi till exempel upp med de borgerliga partierna, mot den regeringens vilja, om att sätta upp ett mål för regelförenkling, just för att vi ansåg att det var en viktig fråga. Det fanns en möjlighet att få majoritet i riksdagen för beslutet. Det gjorde att det blev en tydlig inriktning på att vi skulle minska regelbördan för Sveriges företag. Det var inte ett enkelt beslut att fatta. Det gick emot den regering som vi samarbetade med, men det var så viktigt att vi var beredda att göra det.

Under den mandatperiod som nu har varit har vi träffat överenskommelser med regeringssidan om migrationspolitiken. Vi såg att det fanns en möjlighet att få majoritet för en mer human flyktingpolitik och var beredda att stödja en sådan majoritet.

Vi har träffat en överenskommelse om arbetskraftsinvandring, just för att vi såg att det fanns en möjlighet att öppna Sveriges gränser för flera människor som vill komma hit och arbeta.

På punkt efter punkt kan vi konstatera att Miljöpartiet har varit berett att se till att skapa majoriteter i riksdagen för att kunna ta steg vidare, utveckla politiken och fatta viktiga beslut som gör det lättare för människor i vårt land.

Vi är beredda att göra det nu igen när det gäller att förbättra för Sveriges företagare. Vi har länge varit de mest pådrivande för att slopa sjuklöneansvaret för de små företagen. Här finns det nu uppenbart en majoritet i riksdagen för att förändra sjuklönesystemet och minska riskerna och regelkrånglet för Sveriges småföretagare.

Min fråga blir igen till Per Åsling: Är du beredd att ta den handen? Är du beredd att tillsammans med den majoritet i Sveriges riksdag som kämpar för precis det som du talade om i talarstolen göra förändringar när det gäller sjuklöneansvaret? Är du beredd att verka för att den majoriteten också kommer till uttryck i form av ett beslut här i Sveriges riksdag?

Anf. 47 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Den här regeringen har gjort det historiska, Per Bolund, att se till att kostnaderna för svenska företag när det gäller regelkrångel för första gången har minskat. För första gången är det enklare att driva företag och mindre kostsamt. Det tycker jag är väldigt viktigt, och den politiken kommer vi att fortsätta driva när vi nu bygger Sverige starkare.

Centerpartiet och alliansregeringen investerar för att förbättra den svenska konkurrenskraften, förbättra den svenska infrastrukturen och göra det lättare att anställa. Vi investerar också på utbildnings- och innovationssidan.

Det bekymrar mig, Per Bolund, att du återigen väljer att inte ta chansen att tala om för svenska företagare hur ni vill hantera två ganska avgörande frågor. Det må vara att de kan tyckas vara små, men principiellt är det viktigt att du och Miljöpartiet ger besked. Hur är det med månadsredovisningen? Hur är det med den årliga lönekartläggningen? Hur är det med arbetsgivaravgifterna för ungdomar? Det går inte att stå och tala i talarstolen utan att se till att lämna besked när man har chansen, som du har haft nu.

Vi satsar på att bygga Sverige starkt. Vi satsar på de svenska företagen. Det är de som kan lyfta Sverige ur arbetslöshet, eftersom det är svenska företag som genererar pengar till välfärd och som bidrar till att människor kommer i arbete.

Anf. 48 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! År 2006, då Gävleborg hade 1 500 färre arbetslösa än i dag, krävde borgerliga riksdagsledamöter med Centerpartiet i spetsen en kriskommission för länet. I dag nöjer sig Centerpartiet med att konstatera att arbetslösa inte är hjälpta av att vara siffror i statistiken. Nej, de skulle behöva jobb, Per Åsling.

Det jag tänkte ta upp är de alltmer nyliberala strömningarna som finns inom Centerpartiet. Centerpartiets vice ordförande brukar här i talarstolen ofta ta upp behovet av fler riskkapitalbolag i välfärden.

Ett exempel som man kan lyfta fram är John Bauer-koncernen som nyss har gått i konkurs. John Bauer-koncernen tog ut 190 miljoner för aktieutdelning mellan 2005 och 2008. Man gjorde en vinst på 350 miljoner mellan 2007 och 2011. Man har haft inköpsstopp samtidigt som man har gjort stora aktieutdelningar. John Bauer-koncernen köpte skolan av sig själv för att undkomma skatt. John Bauer-koncernen har två färre lärare per 100 elever, vilket är genomsnittet för friskolorna. Man har

färre pedagoger med högskoleexamen, och lärarna själva sköter all administration.

Inget annat land har ett så frikostigt system för privata företag inom utbildningsväsendet. Inte ens brittiska Tories vågar gå så här långt. Men Centerpartiet tycker att vi borde gå längre och vill se fler riskkapitalister i välfärden, helt emot svenska folkets värderingar och ställningstagande.

För att vi ska veta vad vi har att vänta oss vill jag fråga Centerpartiet: Vad tänker ni göra för att få in fler riskkapitalister i välfärden?

Anf. 49 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! För Centerpartiet, Ulla Andersson, är kvalitet det centrala, oavsett om vi pratar om utbildning, vård eller omsorg. Sedan tycker vi att det är bra att det finns möjlighet för människor att välja utförare, men vi tummar aldrig på kvaliteten.

Jag tackar dig, Ulla, för att du lyfter upp exemplet John Bauer-koncernen. Jag tycker att det är för bedrövt, och jag kommer ingalunda vid något tillfälle att försvara vad de har gjort. Där har det gått fel. Så får det inte vara. Men det visar också att det har funnits brister i upphandling och i regelverk. Därför är det så värdefullt att Friskolekommittén nyligen har lagt fram ett förslag om att ägandet i skolbranschen, som ju var det exempel som du tog upp, ska vara långsiktigt och att insynen i ekonomin ska öka.

Mitt tydliga och raka svar till dig, Ulla Andersson, är att här måste det göras om och göras rätt.

Anf. 50 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att när det gäller kvalitet i välfärden handlar det om de anställda, framför allt om deras utbildning, deras arbetsvillkor och hur många de är. Det har stor betydelse hur många lärare det är per elev, hur många förskollärare det är per barn i förskolan och hur många undersköterskor det är i hemtjänsten. Tittar vi på just de kriterierna för kvalitet ser vi att i äldreomsorgen är det 10 procent färre anställda hos de privata aktörerna. De har lägre utbildningsnivå, det är fler visstidsanställningar och fler deltidsanställningar, och över lag är det sämre arbetsvillkor.

Tittar vi på skolorna ser vi att det är färre lärare som har pedagogisk högskoleutbildning, och det är färre elever per lärare. I förskolan ser det ut på samma sätt. I den privata förskolan är det till exempel nästan dubbelt så många utbildade anställda som i den offentliga. Man plockade ut 8,7 miljarder i vinst 2010. Det motsvarar lönerna för 22 000 undersköterskor. Vinst har betydelse för kvaliteten. Tar man pengar ur välfärden och stoppar dem i egen ficka är det någonting som drabbas, någonting som man måste dra ned på, och det är just utbildning och arbetsvillkor, alltså det som är kvalitet i välfärden.

Har vi inte gått lite väl långt när vi gör barnens utbildning till en marknad som vilken som helst? Jag tycker nästan att det är skamligt att vi kan se så på barns möjligheter. En felaktig skolgång är inte samma sak som ett par felaktigt köpta byxor som man kan lämna tillbaka.

Jag märker att Per Åsling undviker min fråga. Ni är ett parti som vill se fler riskkapitalister i välfärden. Det har er vice ordförande mycket tydligt uttalat här i talarstolen. Så hur ska ni göra för att det ska bli fler?

Prot. 2012/13:126
19 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken*

Vad ska vi förvänta oss? Vad tänker ni driva i förhandlingarna med regeringen? Jag ser att ni gärna vill ha lagstiftning för att få in privata alternativ i äldreomsorgen, men vad är det mer vi kan se framför oss?

Anf. 51 PER ÅSLING (C) replik:

Herr talman! Det är med allt större förvåning jag lyssnar på dig, Ulla Andersson. Låt mig rekapitulera vad Centerpartiet står för. Vi står för ett system med kvalitet när det gäller de här välfärdstjänsterna inom utbildning, vård och omsorg. Vi tycker att det måste vara det som sätts i centrum.

Vi tycker också att det är bra om det finns olika utförare så att människor får välja vem som ska utföra tjänsten. Vi tycker att det är bra att den enskilda människan får fatta beslut i stället för att politiska församlingar ska göra det. Vi tycker att det är viktigt att också titta på hur utvecklingen på omsorgs- och skolområdena har varit.

Sveriges Kommuner och Landsting som har tittat närmare på detta konstaterar, till skillnad från Ulla Andersson, att anställda upplever att de har en relevant lön i betydligt större utsträckning i privat verksamhet jämfört med offentlig. Om jag kommer ihåg siffrorna rätt har 61 procent inom den privata verksamheten uppfattningen att de har en relevant lön jämfört med 43 procent inom den offentliga verksamheten.

De här anställda upplever också att de har mycket större möjlighet att påverka sin arbetssituation och arbetsinsats i privata företag. Jag tycker att det är viktigt att också lyfta in den biten, alltså hur den som på verkstadsgolvet med händerna har att vara den som står för kvaliteten och tryggheten.

Anf. 52 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i finansutskottets betänkande.

Förra gången vi debatterade riktlinjerna för den ekonomiska politiken var det enbart regeringens förslag vi hade till grund för vår diskussion. I dag har vi ytterligare fyra förslag att hantera i kammaren. Det är förslag från de fyra oppositionspartierna med ett minst sagt varierande innehåll. De fyra reservationer som finns i betänkandet vittnar om förslagets olikheter. Varje reservation har här i debatten lyfts upp som allennarådande och det som löser alla problem.

Hur gärna jag än vill det kan jag inte undgå att dra lite på smilbanden när jag lyssnar på oppositionspartiernas redogörelser för Sveriges läge och för hur just deras partis förslag likt ett trollspö ska svepa över landet, och plötsligt ska förändringen ske. De som sett filmerna om Harry Potter vet vilket kaos som uppstår när det viftas med olika trollspön samtidigt.

Det finns två huvudproblem med detta viftande. Det ena är att oppositionen använder fyra olika trollspön, och det andra är att det sällan finns något "plötsligt" i politikens värld. Det är målmedvetet gnetande som sakta men säkert för ett land långsiktigt framåt i uppförsbackar och i utförsbackar. Vi kommer aldrig undan detta ständiga gnetande. De enkla lösningarna finns tyvärr inte.

Herr talman! Det finns en mängd statistik som på olika sätt kan användas för att bevisa just den egna tesen, bekräfta att just jag, just vårt parti, har rätt i antagandena om vad som måste göras utifrån vad som är

problemet. Tron på att vinnaren av verklighetsbeskrivningen också blir vinnare av problemlösningen är stark. I dag har ett flertal verkligheter beskrivits såsom de sanna och enda, men vi har också hört problemlösningförslag av vitt skilda karaktärer.

Jag anser att tre teser återkommer i debatten, teser som oppositionen bygger sin politik kring och klamrar sig fast vid för att hävda sin verklighetsuppfattning.

1. Sverige är ett isolerat land och påverkas ej av omvärlden.
2. Regeringen gör inget åt arbetslösheten. De för en misslyckad politik för att minska densamma och ökar inkomstskillnaderna.
3. Kraftigt höjda skatter för hushållen, arbetare och företag är lösningen på problemet.

Låt oss titta på dessa teser lite grann. Vi börjar med den första, att Sverige är ett isolerat land och påverkas ej av omvärlden. En av hörnstenarna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är att nå ut med budskapet och bildsättningen att Sverige självt i allt väsentligt kan påverka allt oberoende av vad som händer i vår omvärld. De vet, självklart, att det inte är sant, men tesen är viktig för att komma åt regeringsmakten.

Vi hör aldrig dessa partier tala om hur väl den förda politiken i vårt land klarat av att balansera den minst sagt svajiga efterfrågan på våra varor och tjänster från omvärlden med regeringens inhemska stimuleringsåtgärder för ökad efterfrågan från hushållen. Vi hör heller aldrig oppositionen poängtera att Sveriges ekonomi till 50 procent är beroende av exporten till andra länder. Vi hör dem aldrig framhålla att Sverige är en av världens mest öppna ekonomier som gett och ger oss ökat välstånd över tid, men som på gott och ont också skapat ett beroendeförhållande till andra länders väl och ve. Det i sin tur innebär att sysselsättningen i de svenska exportföretagen påverkas till och från över tid.

Vad gäller Sverigedemokraterna ser vi en omvänd världsbild. Sverige är alldeles för öppet och måste isoleras. Med det som utgångspunkt tror man sig skapa en inhemsk ekonomisk hajp som ska lyfta Sverige till oanade höjder. Man vänder sig direkt mot det som över tid skapat vårt välstånd, det öppna Sverige.

Den andra tesen handlar om att regeringen inte gör någonting åt arbetslösheten och att man ökar inkomstskillnaderna. Inget kan vara mer fel än det. Här har ett flertal skattesänkningar gjorts för att stimulera dels hushållens konsumtion, dels öka företagets konkurrenskraft. Skolpolitiken har lagts om för att bättre rusta eleverna för att möta arbetsmarknadens behov. Kopplingen mellan skola och företag har stärkts, där bland annat lärlingsplatser ingår som en viktig komponent för att slussa våra ungdomar in i arbetslivet.

Visst har vi en för hög arbetslöshet i Sverige, ingen här anser något annat, men frågan är vilken analys vi ska utgå från och därmed vilka åtgärder som ska vidtas. Vad gömmer sig bakom statistikens siffror i frågan? Vi vill rusta Sveriges ungdomar, och vi vill att de ska studera. De allra flesta ungdomar gör just detta. Många gör också annat som vi anser är bra. De är nämligen sugna på att jobba lite extra under sin studietid, och de vill ha ett sommarjobb.

Statistiska centralbyråns statistik över ungdomsarbetslösheten tar in också dessa som arbetslösa. Samtidigt ska vi komma ihåg att enbart hälften av ungdomarna ingår i arbetskraften och därmed mäts i statistiken. Ungdomsarbetslösheten enligt Ekonomifaktas hemsida uppgick utifrån den definitionen i april 2013 till 27,2 procent av dem mellan 15 och 24 år.

Världsekonomin befinner sig i en lågkonjunktur, så även Sverige. Hur såg det ut samma månad 2006? Då befann sig Sverige och vår omvärld i en högkonjunktur. Regeringen bestod av socialdemokrater, och Miljöpartiet och Vänsterpartiet ingick som grund för regeringsmakten. Var det bättre då?

I april 2006 var arbetslösheten bland ungdomar – lyssna nu – 28,1 procent. I högkonjunkturs Sverige 2006 var arbetslösheten högre än den är i dagens lågkonjunktur. Det är ett konstaterande, men inte ett konstaterande som gör oss nöjda och belåtna, absolut inte.

Låt oss syna siffrorna lite till. Vi ska inte negligera det faktum att studenter vill arbeta extra, men frågan är om vi inte bör fokusera på åtgärder för dem som absolut inte studerar eller arbetar. Den gruppen är enligt OECD, mätt med måttet inte studerar och inte arbetar, den lägsta i EU, vid sidan av Nederländerna. Då talar vi i realiteten om en ungdomsarbetslöshet på ca 7 procent. Bland dessa ungdomar har vi de stora bekymren, och där borde vi lägga det politiska fokuset.

Varför lägger oppositionen mer fokus på dem som redan gör det vi vill, nämligen studerar och söker extrajobb, än på dem som verkligen har behoven? Svaret är självklart. Det gynnar deras bildsättning.

Den del som handlar om inkomstskillnaderna ska jag inte gå in på, för det har Carl B Hamilton på ett så bra sätt redogjort för. Jag hänvisar därför till hans anförande.

Den tredje tesen är att kraftigt höjda skatter på arbete och företagande är lösningen på problemet. När man vill stimulera en ekonomi till att ta fart är det klassiska sättet att stimulera hushållen att konsumera mer och att minska kostnaderna för företagen att anställa samt att vidta konkurrensskapande åtgärder. Riksbanken drar sitt strå till stacken genom att hålla låga räntor. Precis det sker i Sverige i dag.

Vad föreslår till exempel Socialdemokraterna? Jo, att man ska höja skatterna för företagen och hushållen med 30 miljarder. Samtidigt vill Socialdemokraterna att staten ska strama åt, utifrån deras snäva tolkning av överskottsmålet. Vänsterpartiets gigantiska skattehöjningar slår alla rekord i åtstramningspolitik, tvärt emot vad man predikar ska göras inom euroområdet. Åtstramningspolitikens röda fanbärare gör ingen besviken.

Herr talman! När oppositionens bildsättningsförsök av ett Sverige som är oberoende av hur vår omvärld agerar kombineras med dåliga analyser av fakta och statistik är det dags för patienten Sverige att medicinerar. Utgiftssidans receptförskrivning går plötsligt på högvarv, allt i syfte att stärka den bildsättning man försöker uppnå.

Det är nu det blir farligt. Tre läkare som utropar sig till huvudansvariga för patienten kastar sig fram samtidigt som den fjärde läkaren har fullt upp med att kontrollera den övriga personalens medborgarskap. Mediciner av olika slag pumpas nu in i rasande fart, och allt sker utan koppling till patientens hälsoläge vid utgångspunkten. Patientsäkerheten

är starkt hotad, och hälsoläget för patienten riskerar att allvarligt försämraras.

Illa genomtänkta analyser och verklighetsfrånvärd bildsättning kan inte annat än leda till felaktiga ordinationer. Om de har några sedan tidigare är det i så fall nu dags att dra in läkarlegitimationen för doktor Olovsson, doktor Andersson och doktor Bolund. Den fjärde doktorn har tyvärr inte gått att nå. Han letar fortfarande efter det stängda Sverige. (Applåder)

Anf. 53 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Kristdemokraterna är ett parti som ofta talar om moral och värderingar. Jag måste säga att jag känner viss oro över vad Kristdemokraterna egentligen sysslar med politiskt.

I det betänkande vi nu debatterar och i vårpropositionen kan man tydligt se vilken människosyn som slår igenom. I vårpropositionen står att det förstärkta bostadsbidraget ger upphov till ökade marginaleffekter som kan förväntas reducera arbetsutbudet något. Av s. 40 i betänkandet framgår att regeringspartierna – därmed även Kristdemokraterna – räknar med att ungefär 2 000 färre ska stå till arbetsmarknadens förfogande om de får höjt bostadsbidrag. Kristdemokraterna menar alltså på fullaste allvar att människor som får höjt bostadsbidrag på grund av att hyran höjs och inkomsterna är för låga inte vill stå till arbetsmarknadens förfogande. Vad är det för människosyn?

Anf. 54 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är egentligen ganska enkelt att svara på det, Ulla Andersson. Ökade bidrag riskerar att minska arbetskraftsutbudet. Så är det. Jag kan ställa en motfråga: Hur höga ska bidragen vara, enligt dig? Du kan väl fundera på hur höga bidrag du vill ha i Sverige generellt.

Jag ska återgå till det Ulla Andersson säger. Det måste finnas en balans. Vi måste, precis som när Carl B Hamilton talar om Gini-koefficienten, hålla ihop landet. Då gäller det att ligga med bidrag som stöttar upp men samtidigt inte hindrar att arbetskraftsutbudet är så stort som möjligt.

Här finns en balanspunkt, och vi måste avgöra från fall till fall var denna balanspunkt ska ligga och hur vi ska hantera dessa frågor för att se till att ingen ramlar igenom i systemet eller ramlar mellan stolarna och att vi har de skyddsnet som vi har samtidigt som vi hela tiden har fokus på att människor kommer i arbete eftersom vi vet att det är det bästa för alla människor.

Moralen i detta ligger i att hjälpa så många som möjligt att komma ut i arbetslivet, för där skapas den bästa möjligheten för alla enskilda människor att förverkliga sina drömmar och skapa sin framtid. Här ligger värderingen.

Vi måste hitta en balanspunkt, Ulla Andersson. Var ligger din balanspunkt i dessa frågor?

Anf. 55 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Hjälpa så många som möjligt, säger Anders Sellström. Det går 7 arbetslösa på varje ledigt jobb. I Gävleborg går det 15 arbetslösa på varje ledigt jobb. Regeringens svar på det är att försvåra för människor att få ersättning från a-kassan så att de i stället tvingas söka soci-

albidrag. Antalet långvariga socialbidragstagare i detta land har ökat med 24 000 under er regeringsperiod. De är 30 000 fler för att ni har slagit sönder arbetslöshetsförsäkringen.

Lägg därtill sjukförsäkringen. Sjuka människor ska inte få koncentrera sig på att bli friska. I stället ska de behöva oroa sig för om de ska få ersättning från försäkringen eller inte och om de ska ha någon form av ekonomisk trygghet under sin sjukdom.

Är det att hjälpa människor?

Den människosyn som återkommer i frågan om bostadsbidragen innebär att ni inte tror på människans vilja och förmåga att delta i samhällsbygget och vilja försörja sig själv. Vad är det för grundläggande människosyn?

Tittar vi på hur inkomstfördelningen har sett ut i Sverige under er regeringstid kan vi se att den berömda Gini-koefficienten nästan fördubblades mellan 2006 och 2011 jämfört med 2002 och 2006. Den relativa fattigdomen har ökat med 32 procent, bland kvinnor med hela 38 procent. Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män har ökat med 1 516 kronor i månaden.

Det är ert Sverige som växer fram där er människosyn och er syn på våra gemensamma trygghetslösningar slår igenom. Trygghetssamhället har förvandlats till ett risksamhälle.

Det är inte ett samhälle som jag vill se. Jag tycker att vi ska vara solidariska och fördela våra gemensamma resurser efter behov och bidra efter förmåga. Det är en rimlig utgångspunkt.

Anf. 56 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Nu försöker Ulla Andersson göra precis det jag sade i anförandet, nämligen skapa en bild av ett isolerat samhälle som inte är beroende av sin omvärld och där omvärlden inte påverkar sysselsättning och annat i vårt land.

Jag har aldrig hört Vänsterpartiet och Ulla Andersson föreslå kraftiga höjningar i försörjningsstödssystemet. Det är den sista utposten som ska fånga upp människor så att de inte hamnar i ständiga problem. Jag har varken hört Ulla Andersson tala om det eller sett något i Vänsterpartiets motion om att vi ska höja dessa nivåer.

Vi kristdemokrater frågar oss: Hur kan vi hjälpa människor som blir sjuka eller hamnar utanför arbetsmarknaden tillbaka så snabbt som möjligt? Jo, genom att sätta in åtgärder och tydliga resurser försöker vi hjälpa människor tillbaka. Det är den politik vi fokuserar på.

Du har en helt annan syn på detta, Ulla Andersson. Du vill släppa människor som blir sjuka eller hamnar i arbetslöshet. Du sätter inte in några åtgärder för att de ska komma tillbaka, utan du bygger in dem i bidragssystemet. Det är din politik, och det är en helt annan politik än den vi kristdemokrater för.

Vi säger: Hjälp varje människa. Sätt in åtgärder. Sätt in starka resurser för att de ska ha en möjlighet att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden från sjukdom eller arbetslöshet.

Glöm aldrig, Ulla Andersson, att Sverige inte är ett isolerat land. Vi påverkas av vår omvärld, både i utförsbackar och uppförsbackar. Sådant är livet, och så fungerar det. Men vi ska ha en politik som hela tiden kan

Anf. 57 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Krisen i Europa fortsätter. För andra året i rad faller tillväxten i eurozonen med någon procent. Nästa år kan man räkna med en tillväxt på 1 procent. Det betyder att arbetslösheten biter sig fast runt 12 procent. I den senaste statistiken är det dystra siffror. När Eurostat i veckan redovisade sysselsättningsbilden för första kvartalet hade sysselsättningen i Europa och eurozonen fallit med 1 procent.

Den återhämtning vi hör talas om i medierna står ännu inte på egna ben. Det är alldeles uppenbart att det behövs en expansiv centralbankspolitik. Federal Reserve Bank of Japan och ECB har gjort viktiga insatser för att stabilisera de finansiella marknaderna och för att ekonomin så småningom ska börja växa.

Det behövs ett stöd från finanspolitiken. Långsiktiga tillväxtåtgärder måste genomföras av de länder som har sanerat sina offentliga finanser. Underskottet i Europa är halverat sedan krisens djupaste tidpunkt. Vi har i dag underskott som ligger på i storleksordningen 3 procent, och 14 av EU-länderna har ett underskott under 3 procent.

Det mest grundläggande är dock att Europa måste hantera sina långsiktiga problem. Ett decennium av 1 procents tillväxt är inte tillfredsställande. En jämviktsarbetslöshet på 10 procent kan inte accepteras. Europa har stått och stampat när världen har accelererat.

Den inriktning den ekonomiska politiken i Europa måste ha är att göra det mer lönsamt att arbeta, mer lönsamt att investera, mer lönsamt att driva företag och mer lönsamt att utbilda sig. Denna inriktning måste vi se under åren framöver.

I denna riskfylld och besvärliga ekonomiska miljön står Sverige starkt. Våra offentliga finanser är starkare än i de allra flesta andra länder. Vårt sparande är starkt. Vi har ett strukturellt överskott när många andra har underskott. Vi har en lägre skuldnivå, och vi har en bättre långsiktig uthållighet.

Detta kan man översätta i bilder av ekonomin. I övriga Europa och i många euroländer skär man ned på antalet anställda i välfärden. I Sverige har vi i dag fler sysselsatta i den kommunfinansierade verksamheten än vi hade 2006.

I de flesta andra länder talar man om att höja skatterna. I Sverige kan vi genomföra skattelättnader. I de flesta andra länder talar man om att pensionärerna får sämre förhållanden; höjd pensionsålder och sänkta pensioner. I Sverige har vi sänkt skatten för pensionärerna med 15 miljarder kronor.

Sverige har alltså kunnat värna sammanhållningen och tryggheten under en svår kris utan att skapa stora underskott i de offentliga finanserna.

Det är dock en dyster och blek situation även för Sverige. Vi har en tillväxt på strax över 1 procent i år och lite över 2 procent nästa år. Det är förstås otillräckligt, och därför behöver vi tillföra energi.

Låt oss dock inte glömma att tillväxten i Sverige är starkare än i de flesta andra europeiska länder. Det är praktiskt taget bara de baltiska länderna och Ungern som har högre tillväxt i början av detta år än vad vi har.

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken*

Man ska givetvis tolka dessa siffror med försiktighet. Det är lager, det är nettoexport och det är arbetsmarknader, och det finns en konflikt mellan sysselsättning och timmar som måste analyseras. Försiktighet är därför påkallad. Det är dock uppenbart att styrkan i svensk ekonomi är av en helt annan karaktär än i de flesta andra länder.

Vad är det då för utmaningar vi har att möta i detta läge? Den första handlar givetvis om konkurrenskraften. Världen globaliseras i snabb takt. Kanske en och en halv till två miljarder kineser och indier har gått in i exportarbetsmarknaden under de senaste 10–20 åren, och det är förmodligen mångdubbelt fler som ska gå in under de kommande åren när inte bara Asien och Latinamerika utan även Afrika stiger in i världsproduktionen. Detta är en global utmaning som Sverige står inför.

Samtidigt är vi i ett ekonomiskt område, eurozonen, vars djupa ekonomiska problem inte kommer att försvinna. Vi är en utmanande miljö under de kommande åren.

Sverige har haft en bra tillväxt. Vi har legat på strax under 3 procent de senaste 20 åren. Det är ingen slump. När World Economic Forum mäter vår konkurrenskraft är vi och Finland de bästa europeiska länderna. När Insead tittar på hur det ser ut med vår konkurrenskraft hamnar vi på första plats. När man gör kreativitetsbedömningar ligger Sverige främst. När man tittar på antalet patent, så som det mäts, ligger Sverige på den högsta nivån. När det gäller högre utbildning är vi det EU-land som rankas högst av de internationella institutionerna. När det gäller social utveckling sätter man Sverige på första eller andra plats. När OECD bedömer välfärdsjämligheten ligger Sverige i topp.

På många områden har vi haft en samhällsmodell som står sig väl. Vi satsar mer på utbildning. Sverige satsar, tillsammans med Danmark, mest på utbildning av länderna i Europa. Detta ger oss en stark kunskapsgrund. Tillsammans med öppenhet och tolerans, där vårt mångkulturella samhälle är en viktig tillväxtfaktor, med frihandel och öppenhet för teknisk utveckling och en bra samhällsplanering och med en bättre sammansättning på offentliga utgifter än i de allra flesta andra länder ger oss detta bättre förutsättningar för tillväxt. Men det är en utmaning att också åren framåt säkra konkurrenskraften. Vi har en stark position, men den ska förstärkas. Då krävs fortsatta politiska åtgärder.

Den andra stora utmaningen är arbetsmarknaden. Det har hänt mycket. Vi har återupprättat arbetslinjen. Vi ser att antalet personer i sysselsättning är 200 000 högre än den var när regeringen tillträdde. Vi ser att 200 000 personer har lämnat utanförskap. Vi ser en lönebildning som ger en stabilitet åt svensk samhällsekonomi med låg inflation och stigande reallöner. Vi har parter som konstruktivt försöker hitta nya vägar framåt.

Så här ska Sverige vara. Vi ska vara en höglöneekonomi. Under de senaste tio åren har reallönerna i Sverige stigit med 13 procent. Sverige är ett av de länder i världen som har högst andel kvalificerade och krävande arbeten. Vi har en arbetskraft där både män och kvinnor deltar i större utsträckning än i de flesta andra länder. Vi har en långtidsarbetslöshet som när vi talar om vuxna, om unga och om regioner ligger lägre än i de allra flesta europeiska länder.

Jag nämnde att sysselsättningen i eurozonen under det första kvartalet föll med 1 procent. Låt mig påpeka att den i Sverige steg med 1 procent. När den i Sverige ökade med 50 000 hade den alltså minskat med 50 000

om vi bara hade jämfört oss med eurozonens länder. Sverige har alltså en sysselsättningsutveckling som avviker markant åt det positiva hållet jämfört med övriga Europa.

Jag talar om att den senaste AKU:n tyder på en ökning med 50 000 under maj jämfört med tidigare år. KI presenterade i dag en prognos som också talar om en sysselsättningsökning med 50 000 under 2013 och 2014. Detta är viktigt. Svensk arbetsmarknad står starkare och är i bättre skick än arbetsmarknaden i de flesta andra länder.

Vad är då uppdraget? Vad är uppgiften för en regering i det här läget? Det är uppenbart och tydligt att tillföra energi till svensk ekonomi. Om vi har en långsam, blek, trög och segdragen återhämtning med en arbetslöshet som dröjer sig kvar på hög nivå är uppgiften att tillföra energi. Det kan vi göra därför att vi har starka offentliga finanser. Vi har varit försiktiga, vi har ett starkt sparande och vi har en låg skuldsättning. Därför kan vi i Sverige föra en krispolitik där vi vidtar expansiva åtgärder genom sänkta skatter och ökade utgifter i en period när efterfrågan är för svag i svensk ekonomi.

Låt oss titta på arbetsmarknaden. Det är alldeles självklart att det är arbetslinjen som bör stärkas. Det måste löna sig att arbeta. Det måste bli mer lönsamt långsiktigt för låg- och medelinkomsttagare att arbeta. Vi måste förbättra arbetsmarknadens funktionssätt, och då måste det löna sig bättre att jobba. Vi vet att Finanspolitiska rådet konstaterar att de åtgärder som regeringen har vidtagit har betydande effekter på sysselsättningen.

Det handlar också om de yrkesintroduktionsavtal som vi nu ser växa fram. Vi ska ha ett ordnat och strukturerat inträde på arbetsmarknaden för unga människor. Det ska finnas avtal på plats så att det sker under reglerade villkor. Det ska ske genom att vi tar ned kostnaderna kraftigt för att anställa. Det måste ske genom att vi samtidigt erbjuder utbildning, och vi måste ha ambassadörer som är ute och utvecklar systemen.

Om vi ska klara arbetsmarknaden måste vi också utveckla vår kunskapspolitik. Detta är en stor utmaning för Sverige. Sverige lägger större resurser på utbildning än några andra jämförbara länder. Vi och Danmark toppar i EU. Men vi måste göra mer. Vi måste få mer av betyg. Det som har kommit har varit viktigt. Vi måste få mer av prov. Det som har gjorts har varit viktigt. Matematik och språk har fått en helt annan ställning givet att vi har förändrat högskoleintagningen. Lärarutbildningen har utvecklats, och vi ser att vidareutbildningsinsatserna på lärarsidan har varit centrala. Vi har ökat undervisningstiden. Nu i höst kommer ytterligare matematikundervisning i det gamla lågstadiet. Detta är centralt, och det måste vi gå vidare med.

Vi måste också gå vidare när det gäller utrikes födda – med yrkesutbildningar, bättre svenskundervisning och mer stöd för de unga som kommer hit tidigt i skolan. Vi måste gå vidare med konkurrenskraften. Vi har sänkt bolagsskatten. Vi har ökat satsningar på forskning och utveckling. Vi kommer att gå vidare med både FoU-avdrag och riskkapitalavdrag under hösten om ekonomin så tillåter. Det här måste beskrivas som en offensiv agenda. Mot detta ställs oppositionen.

Herr talman! Vi har 452 dagar kvar till valet. Då måste väljarna och det politiska samhället ställa sig en del frågor. Vad är det för samhällsproblem vi har? Och vad är det för samhällsutveckling vi vill ha? Sverige

är en åldrande välfärdsstat i Nordeuropa med höga sociala utgifter och en befolkning som åldras och där alltför få arbetar. Detta är problem vi delar med andra länder. Det är därför socialdemokrater i Danmark eller, som tidigare, socialdemokrater i Storbritannien och Tyskland har börjat moderniseringen och reformeringen av välfärdsstaten. Men det är inte budskapet i den svenska valdebatten. De rödgröna partierna anser att en åldrande välfärdsstat ska gå på en linje där vi bygger ut bidragssystemen med a-kassa, förtidspension, föräldraförsäkring, bostadsbidrag, barnbidrag och bidragsförskott. Det finns knappt ett bidrag som de rödgröna partierna inte vill bygga ut.

Man skulle naturligtvis kunna säga att i en globaliserad värld där konkurrenskraven blir allt tydligare ska vi satsa på tillväxtutgifter, infrastruktur, forskning och utbildning. Det vore kanske logiskt. Man skulle kunna säga att i en hårdnande konkurrens behöver svenska jobb starkare och bättre villkor genom sänkta skatter. Men det är inte det rödgröna budskapet. Där är det bidragen framför allt. Det är inte utbildning; det är bidrag. Det är inte vägar; det är bidrag. Det är inte företagssubventioner; det är bidrag. Det är inte välfärd; det är bidrag. Det är det rödgröna alternativet.

Detta ska sedan betalas med stora skattehöjningar. Arbetsgivaravgifter för unga ska höjas. Restaurangmomsen ska återställas. Bolagsskatten ska höjas. Transportbeskattningen ska läggas som en bombmatta över den svenska landsbygden. Miljöpartiet är ärligare eftersom de på kongressen så tydligt uttalade sig om att man är emot arbetslinjen. Det är pelargonielinjen som ska gälla. Människor ska arbeta mindre. Det är den grundläggande idén från Miljöpartiets sida.

Detta är alltså ett politiskt alternativ som Socialdemokraterna och de rödgröna på fullt allvar erbjuder väljarna. Angela Merkel har konstaterat att Europa har 7 procent av jordens befolkning, 20 procent av produktionen och 50 procent av välfärdsutgifterna. Detta är en situation som inte långsiktigt kan bestå. Att som en åldrad välfärdsstat ha som huvudalternativ att satsa på en massiv bidragspolitik – det är, mina damer och herrar, en verklighetsfrånvärd politik. Det är en politik som är bortkopplad från de realiteter som råder i världsekonomin.

Nu har vi 452 dagar kvar till valet. Då ska landet bestämma: Hur ska landet regeras? Alliansen har svarat. Väljarna vet att det är fyra partier som ska kämpa tillsammans för att vinna en majoritet. De vet hur regeringen ser ut och vem det är som styr och som har ansvar för den utveckling som ska ske.

Från de rödgröna får vi inga svar. Är det Sjöstedt som ska bli finansminister? Är det kanske Fridolins skattehöjningar som ska läggas ut via Finansdepartementet? Eller är det Magdalena Anderssons bidragspolitik som ska finansieras? Det får vi inga svar på – inte ett svar.

Vi i Alliansen kommer att lägga fram ett valmanifest där man krona för krona, öre för öre kan se vilka ambitioner vi står för. Alla löften kommer att redovisas. Alla ambitioner kommer att redovisas. Vi kommer att sluta ett kontrakt med väljarna om varje del av vår politik där vi öppet och hederligt redovisar vad vi tänker göra.

De rödgröna ger inga gemensamma svar. Den verklighetsbild och den väg de stakar ut för Sverige – att vi ska gå tillbaka till ett bidragssamhälle som leder till utanförskap, massarbetslöshet och låg sysselsättning – är en väg vi måste avvisa, herr talman.
(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Jacobsson Gjørtler och Göran Montan (båda M).

Anf. 58 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! När man lyssnar på finansministern skulle man kunna tro att sysselsättningsgraden har stigit under hans tid som finansminister. Det har den förstås inte gjort. Man skulle kunna tro att arbetslösheten har minskat. Det har den självklart inte gjort. Man skulle kunna tro att Sverige har kommit närmare Europatoppen och de bästa länderna med lägst arbetslöshet. Det har vi självklart inte heller gjort. Tvärtom har det gått åt fel håll på dessa områden.

Detta har vi varit vana med sedan flera år tillbaka. Det som är nytt är att Anders Borg inte heller klarar de budgetregler som han har satt upp för sig. Han klarar inte det överskottsmål som Finanspolitiska rådet så tydligt slår fast.

Allt det här och mycket annat diskuterade vi här i kammaren när Anders Borg var någon helt annanstans. Jag tänkte att det kunde vara bra att rekapitulera lite vad som faktiskt har sagts i debatten. I fortsättningen kan man möjligen också skicka ett e-postmeddelande så att finansministern är ordentligt uppdaterad om vad som har sagts här.

Jag vill fråga om en alldeles särskilt viktig sak, nämligen satsningarna på utbildning. Finansministern har under sin tid som statsråd sett till att vi har gått från 43 högskoleplatser per 100 unga 2006 till 37 platser nu. Många andra länder gör precis tvärtom. Visst finns det de som sparar. Visst finns det de som skär ned i södra Europa. Men Polen, Danmark och Finland ligger alla på en väsentligt högre nivå framöver.

Tror inte finansministern att det blir ett problem för Sverige framöver? Tror han inte också att det är ett bekymmer när vi har en missmatchning på arbetsmarknaden och när vi inte kan tillsätta de jobb som blir lediga? Det är oerhört viktigt när vi har en ekonomi som inte skapar tillräckligt många jobb.

Frågan är: Vad tänker finansministern göra med högskoleplatserna? Ska han fortsätta skära ned?
(Applåder)

Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Fredrik Olovsson har lite otur med tajmningen i dag. Vi har fått AKU-statistiken, och den visar att sysselsättningen i Sverige stiger med 1 procent. I förra veckan fick vi statistik för eurozonen som visar att den faller med 1 procent. Det är alltså en skillnad på 100 000 personer mellan den sysselsättningsutveckling vi har i Sverige och den de har i genomsnitt i eurozonen.

Då drar Fredrik Olovsson den häpnadsväckande slutsatsen att det är Sverige som har en svag utveckling. Det är alltså här sysselsättningen stiger med 50 000 och där sysselsättningen faller.

Vi får inte höra en mening, inte ett ord, i försvar för det som är Fredrik Olovssons kärnidé, det vill säga att i Europa, med 7 procent av befolkningen, 20 procent av produktionen och 50 procent av de sociala utgifterna, ska ett av de länder som har högst sociala utgifter alla kategorier, en av de allra äldsta befolkningarna och ett stort utanförskap hård-satsa på bidragspolitik. Man ska inte investera i infrastruktur, utbildning eller något av det andra som han talar om. Alla som har läst budgeten fattar ju att pengarna inte ligger där.

Försvar din politik, Fredrik Olovsson! Hur kan Sverige klara globaliseringens utmaning genom att bygga ut bidragssystem som för ut människor från arbetsmarknaden?

Sedan kan vi naturligtvis tala utbildning. Sverige ligger i topp tillsammans med Danmark när det gäller utbildningssatsningar. Vi har Europas bästa högre utbildningssystem enligt de rankingar som görs. Vi talar om att jämföra oss med Polen, som satsar nästan 40 procent mindre av sin bnp i jämförbara termer på utbildning än vad Sverige gör. Sverige storsatsar på utbildning. Det är jättebra. Det är vi för. Det är väldigt bra att vi kan använda resurserna bättre till mer betyg, fler välutbildade lärare och så vidare.

Men någon gång kan du väl ge en filosofisk förklaring till hur en åldrad välfärdsstat ska staka ut kursen mot framtiden med en bidragspolitik som lösningen på problemen, Fredrik Olovsson. Vart vill ni föra Sverige? Jo, om inte annat så till massarbetslöshet och låg sysselsättning. (Applåder)

Anf. 60 FREDRIK OLOVSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tror inte att någon i den här kammaren vill det. Jag tror inte ens att Anders Borg vill det. Det blir lite fänigt när man slänger sig med att någon annan vill så mycket illa. Jag tror inte det. Jag tror att vi har lite olika syn på hur det här sker bäst.

Låt mig gå tillbaka till utbildningen. Det var inte jag som hittade på de där siffrorna. Det var Högskoleverket som tog fram dem innan det blev en ny myndighet i en annan tappning vid nyår. Man pekar på att det är just finansministern som skär ned på antalet utbildningsplatser och att andra länder ser till att en större andel av deras befolkning får en högre utbildning.

Jag tror att det är mycket viktigt om Sverige ska klara den globala konkurrensen och om de få unga människor som ska betala för en allt större andel äldre ska kunna dra in de pengar som behövs för att vi ska kunna ha bra välfärd framöver. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi kan leda kunskapsutvecklingen. Det är därför vi föreslår mindre klasser i skolan och lägger grunden redan i starten i skolan. Det är därför vi inte vill skära ned på gymnasieskolan, vilket Anders Borg vill. Då skulle vi få en ännu värre missmatchning på arbetsmarknaden och ha kvar den mycket besvärliga situationen med lediga tjänster som inte tillsätts och en hög arbetslöshet. Det är ett underbetyg till din arbetsmarknadspolitik, Anders Borg.

Vi vill att en större andel ska kunna få en rejäl akademisk utbildning, gärna med en stark koppling till de behov och krav som finns på arbetsmarknaden. Det är du som skär ned på den. Det är du som sparar på gymnasieskolan. Det vore ett bra besked här i dag att säga till alla landets

kommunpolitiker: Det blir inte några besparingar på gymnasieskolan. Vi kommer att se till att det blir mindre klasser i grundskolan och att andelen ungdomar som kan läsa vidare på universitet och högskolor kan öka och inte minska, som i dag.
(Applåder)

Prot. 2012/13:126
19 juni

*Riktlinjer för den
ekonomiska politiken*

Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Fredrik Olovsson vidhåller sin uppfattning att Sverige är det yttersta krislandet, landet som passerat avgrundens rand och faller samman. Samtidigt stiger sysselsättningen med 1 procent i Sverige och faller med 1 procent i eurozonen, och samtidigt har vi en tillväxt i Sverige på 1,7 procent under första kvartalet och minus 1 procent i eurozonen. Då vill Fredrik Olovsson få trovärdighet för beskrivningen att Sverige inte fungerar och att politiken inte fungerar här. Det är nedskärningspolitiken i det övriga Europa som ska vara ledstjärnan.

Enligt OECD lägger Sverige 7,1 procent av bnp på utbildning. Det kan jämföras med 5,8 för OECD-länderna i genomsnitt, 5 procent i Tyskland och 5 procent i Polen. Sverige är alltså ett land som storsatsar på utbildning. Så har det varit länge. Det är bra, och det är klokt. Men vi måste också få bättre genomslag för den här utbildningen. Det handlar om betyg, prov, läxor, kunniga lärare och ordning i klassrummet. Allt det har Socialdemokraterna alltid varit motståndare till. Det är därför den socialdemokratiska kritiken mot utbildningspolitiken saknar trovärdighet.

Anf. 62 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Under snart tre år i riksdagen och sex budgetdebatter återkommer alltid Alliansen vid varje enskilt tillfälle och försöker missgämpliggöra Sverigedemokraternas uträkning av vad vi kan spara på asyl- och anhöriginvandringen om vi genomför Sverigedemokraternas politik, och så också i dag.

Regeringens egen utredare visar att den historiska invandringen har kostat 1–2 procent av bnp. I förra veckan kom OECD:s rapport som visar att den historiska invandringen till Sverige – då pratar vi om all invandring, stora invandrargrupper från våra grannländer, högutbildad arbetskraftsinvandring på 60- och 70-talen och dagens invandring – ger ett minus på 0,57 procent av bnp.

Sedan har vi räknat på vad vi med vår politik budgetmässigt kan spara under den kommande budgetperioden på fyra år. Vi har kommit fram till siffran 119 miljarder. Finansministerns partikamrat säger att utredningstjänsten har sagt att det inte stämmer. Men sanningen är att riksdagens utredningstjänst inte vet. Vi ställde nämligen frågan till dem: Hur mycket kan vi spara med vår politik? De svarade: Det vet vi inte. Det kan eller vill vi inte räkna på.

De har alltså inte räknat på det. Utredningstjänsten vet inte. Vi har ställt hundratals små detaljfrågor som de har räknat på, och sedan har vi själva gjort sammanställningen. Det Kinberg Batra sade tidigare stämmer inte. Utredningstjänsten vet inte detta. De har ingen aning.

Eftersom ni alltid tar upp det här och alltid påstår att vi har fel, för att väljarna ska kunna utkräva ansvar – vi vill påstå att det här är en mycket stor kostnad – och för att väljarna själva ska kunna göra ett fritt val undrar jag om ni inte kan göra en utredning nu. Kan ni inte tala om vilka de

rätta siffrorna är om det nu är så att vi har fel? Då kan väljarna ställa de olika alternativen mot varandra och se vad det egentligen är i er värld.

Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! För mig är den här diskussionen mycket enkel. Behöver vi fler människor i Sverige, eller får vi problem om det blir fler människor i Sverige? Om man ställer frågan så blir det alldeles uppenbart att invandring är lönsamt långsiktigt för ett samhälle. Det är bra för ett samhälle att få fler invånare och kunna växa. Det är alldeles uppenbart att det underlättar tillväxt, efterfrågan och utveckling att man är ett växande samhälle, särskilt för ett land som är så glesbefolkat som Sverige där 99 procent av ytan betraktas som glesbygd.

Man kan räkna fram och tillbaka på detta, och det kan naturligtvis göras olika bedömningar kortsiktigt därför att vår arbetsmarknad inte har varit tillräckligt öppen och därför att vi måste förbättra vår integration. Men det långsiktiga svaret är att det är bra för ett land med fler människor.

Det är klart att vi måste skapa ordning i arbetslinjen så att man inte kan leva på bidrag utan kommer i arbete. Det är klart att vi måste få ordning på utbildningssystemet så att man snabbt skaffar sig kunskaper i svenska som gör att man kan få ett jobb i Sverige.

Allt det där är det självklart att vi måste jobba vidare med. Men grundfrågan är: Är det bra för ett land att ha fler invånare? Mitt svar är entydigt: Ja, det är bra för ett land att växa. Det är fler unga människor, fler kreativa människor och människor från fler kulturer. Jag tror att ett multikulturellt samhälle har mycket bättre förutsättningar att utvecklas och växa än ett homogent och enkulturellt samhälle.

I grund och botten tycker jag att det är relativt självklart att ett land med invandring är ett bättre land än ett land med stängda gränser, herr talman.

(Applåder)

Anf. 64 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Svaret från finansministern innebär att vi inte kan förvänta oss någon redovisning av regeringens uträkning i den här frågan. Men vi kommer förmodligen minst två gånger till, och förhoppningsvis mer än två gånger till, få höra att vi har fel. Det kan vi räkna med.

Men alla seriösa utredningar, där man räknar på den historiska invandringen, visar att det är ett negativt budgetsaldo. Till och med när man tar med den lönsamma arbetskraftsinvandringen och invandringen från västliga länder och våra nordiska grannländer blir det ett negativt budgetsaldo.

Jag tycker att ni är väljarna svaret skyldiga. Ni påstår att vi har fel. Jag tycker att ni försöker komma undan genom att påstå att vi har fel utan att själva redovisa vad era siffror skulle vara. Ni säger att det är lönsamt för Sverige med invandring. Ja, det kan vara lönsamt för Sverige med invandring om vi har ett behov på arbetsmarknaden. Självklart kan det vara så. Men så är det inte för tillfället. Det är inte så.

OECD:s rapport från förra veckan visar att den historiska invandringen – den går tillbaka till alla utrikesfödda som i dag finns i landet – är en belastning för samhället med 0,57 procent av bnp. Då pratar vi också om

arbetskraftsinvandringen och vår nordiska invandring och västinvandringen.

Det är ett faktum. Det är så.

Ska man då stå här i talarstolen och säga att vi har fel utan att kunna säga vad som är rätt? Det blir lite märkligt, eller hur? Man kan säga att vi har fel men inte berätta vad som är rätt. Man har politiska antaganden: Vår politik är så human. Självklart är den också ekonomiskt hållbar. Det säger man utan att kunna visa på en enda siffra. Det är inte seriöst, Anders Borg.

Gå nu hem och räkna på det här! Ni har väldigt många människor, 5 000 eller något sådant, anställda i Regeringskansliet. Låt ett par av de gubbarna räkna på det här, och kom tillbaka och redovisa siffrorna. Då kan vi diskutera.

(Applåder)

Anf. 65 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Man kan naturligtvis ha olika uppfattningar om invandringens politik. Det är tydligt att vi har det i den här debatten. Men låt oss ändå vara klara över att grundfrågan är: Är det bra för ett land att växa? Är det bra för ett land att det kommer människor till det landet för att utbilda sig, för att arbeta och för att vara verksamma? Mitt entydiga svar på den frågan är: Ja.

Ett öppet land som får fler invånare, ett land som kanske också har höga födelsetal, och dit många unga kommer och blir aktiva är ett bättre samhälle. Det är mer dynamiskt. Det är mer spännande. Det är mer öppet för omvärlden, och det är större sannolikhet att man hittar innovationer och tar sig framåt.

Vi har gjort många misstag i vår invandringens politik genom åren. Både vi och Socialdemokraterna har naturligtvis begått misstag. Det gör man när man bedriver politik.

Det var fel, som på 80-talet, att många invandrare landade i kommuner med ett svagt arbetsmarknadsläge. Det har varit fel att vi inte haft en stark omedelbar arbetsmarknadsanknytning i vårt mottagande. Det har varit brister i vårt utbildningssystem som vi ska korrigera.

Det är då man kan ställa frågan: När är det lönsamt med invandrare? Ja, det är lönsamt med invandrare när de snabbt kommer i arbete. Ju fler som kommer i arbete, desto bättre. Ju stramare villkor vi har som gör att man kommer ur bidragssystem och in i arbete, desto bättre. Ju mer utbildning vi erbjuder de invandrare som kommer hit, särskilt de som är unga, desto bättre.

Men i grund och botten finns det bara ett svar på frågan. Länder som är öppna för andra kulturer, länder som tar in människor från andra länder och länder som växer är bättre. Ett land som har öppna gränser och som låter människor komma till sig har bättre förutsättningar i en modern och globaliserad värld. Det är min bestämda uppfattning.

(Applåder)

Anf. 66 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Det blir allt tydligare att den ensidiga åtstramningspolitik som man har fört i Europa och som Anders Borg har varit den ivrig-

aste förespråkaren för snarare har fördjupat krisen än förbättrat den. Det är nu allt fler överens om.

Sist ut i raden är IMF som har medgett att de haft fel. Det hade väl varit lite klädsamt om även finansministern hade kunnat göra det.

Men jag tänkte prata om borgerlighetens människosyn. I vårpropositionen kan man läsa det här: För personer som varit arbetslösa länge har även den sänkta kompensationsgraden i arbetslöshetsförsäkringen gjort det mer lönsamt att arbeta. Samma sak gäller inom sjukförsäkringen, där införande av en bortre gräns inneburit att incitamenten att återgå till arbete har stärkts.

Regeringen menar alltså på fullaste allvar att människor väljer att stanna hemma i stället för att gå och jobba, att människor inte vill kunna försörja sig själva och bidra till samhällsbygget. Regeringen menar också att sjuka människor egentligen inte är sjuka utan väljer att vara sjuka i stället för att gå till jobbet. Jag tycker att det är en rätt unken människosyn.

Det ni säger till dessa människor är: Ta dig i kragen, och ta dig ett jobb. Eller som Kristdemokraterna skulle säga: Ta din säng och gå.

Det här är också grupper som bestraffas av regeringen genom att de ska betala högre inkomstskatt vid lika inkomst. Det gäller även pensionärerna.

Samtidigt som vi ser att regeringen gynnar grupper i samhället som har höga inkomster ser vi hur inkomstskillnaderna kraftigt ökar. Den relativa fattigdomen har i Sverige ökat med 32 procent. Bland kvinnor har den ökat med 38 procent. Vi ser att en stor del av befolkningen har mindre än hälften av en normalinkomst. Och enligt Statistiska centralbyrån är jobbskatteavdraget på kort sikt den största enskilda orsaken till de växande inkomstskillnaderna.

Det här är ett tydligt resultat av er människosyn. Växande inkomstskillnader är er drivkraft.

Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! När man har budgetunderskott på 7 eller 8 procent, kanske till och med 10, och när räntemarknaderna skjuter som med en haubits över ett lands trovärdighet måste man sanera sin budget. Länder som har tappat greppet om sin ekonomiska politik måste göra det.

Därför var det rätt att man 2010, 2011 och 2012 satte i gång en saneringspolitik. Huvuddelen av den är nu genomförd i Europa. Underskotten är halverade. De ligger på 3 procent i genomsnitt, och det är nästan hälften av Europa som ligger under 3 procent nästa år. Då är det självklart att man har ett större manöverutrymme.

Man kan inte ha samma klädsel när det regnar som när det är solsken. Ulla Andersson vill alltid att vi ska gå omkring i sydväst. Jag tror att man när det är olika lägen får vidta olika åtgärder. Nu har vi ett manöverutrymme i den ekonomiska politiken. Det ska användas.

Det här med människosyn är intressant. Jag tog fram OECD:s *Going for Growth*. Låt mig ge ett exempel. Här har man statistik över hur mycket en ensamstående förälder får behålla om hon – det är oftast hon – börjar arbeta och går från arbetslöshet till sysselsättning.

I Sverige får man behålla ungefär 60 procent när vi har räknat ihop hur bidrag förändras, hur skatter tas ut och vad man betalar för barnomsorg. I USA förlorar man 85 procent av den extra inkomsten. Det beror på att barnomsorgsavgiften är dramatiskt mycket högre i USA än i Sverige.

Är det inte mer troligt att man jobbar om det finns gratis högkvalitativ barnomsorg för dem som går in och arbetar? Är det inte mer troligt att man jobbar om det är mindre skatter, som gör att man har lite mer kvar i plånboken? Är det inte mer troligt att man jobbar om det är mindre inkomstprövade bidragssystem som skapar marginaleffekter? Är det inte bättre att vi har jämställdhet, som i Sverige, än det här amerikanska jobbhindret för ensamstående föräldrar, som de har byggt upp?

Anf. 68 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Får vi ett bättre samhälle om sjuka inte tillåts vara sjuka? Får vi ett bättre samhälle om de arbetslösa tvingas till socialkontoren i stället för att uppbära den gemensamma arbetslöshetsförsäkringen? Får vi ett bättre samhälle om vi låter vår gemensamma välfärd krackelera och överför risken till den enskilde individen?

Mitt svar är nej.

Jag lyssnade på Anders Borgs anförande. Det var väldigt lite visioner i det anförandet. Det enda Anders Borg pratade om var sänkta skatter. Hittills har den politiken lett till högre arbetslöshet, väldigt många fler långtidsarbetslösa och kraftigt växande inkomstskillnader.

Gini-koefficienten har fördubblats mellan 2006 och 2011 om man jämför med mellan 2002 och 2006. Inkomstskillnaden mellan kvinnor och män har ökat med 1 516 kronor. Får vi ett bättre samhälle då? Nej, skulle jag vilja säga.

Regeringens politik bygger på drivkrafter till arbete. På ren svenska skulle jag vilja säga att det betyder ökade inkomstskillnader. Det är bara det att nu för tiden vet regeringen att så kan man inte säga i svensk politik, för då vill inte väljarna ha en. Därför har man klätt om sin politik i nya ord. Men drivkrafter till arbete är lika med växande inkomstskillnader.

Det är därför ni raserar våra gemensamma trygghetssystem. Det är därför de arbetslösa tvingas till socialkontoren i stället för att få ersättning från a-kassan. 40 procent av dem som i dag uppbär socialbidrag gör det för att ni har förstört arbetslöshetsförsäkringen. De som är långtidsberoende av socialbidrag har ökat med 24 procent under er tid. 30 000 fler tvingas gå till socialkontoren. 60 000 av de sjuka har tvingats ut ur sjukförsäkringen. Det är väldigt många kvinnor som har slitit väldigt hårt, ofta i den gemensamma välfärden, men de har inte ens rätten att vara trygga när de är sjuka. Det är er människosyn som har slagit igenom totalt.

Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! När IMF analyserar krisländerna konstaterar de att två länder står ut: Brasilien och Sverige. Vi har tagit oss igenom krisen utan stigande inkomstskillnader. Det är IMF:s bedömning av Sverige. Det beror på att vi har mycket barnomsorg, utbildning och en ekonomisk

politik som stöttar konjunkturen. Det beror på att vi har en arbetsmarknad som fungerar bra jämfört med många andra länder.

Samma slutsats har andra dragit. Finanspolitiska rådet konstaterar att vi inte har haft några ökade inkomstskillnader under krisåren, vilket naturligtvis är förvånande givet att vi har gått igenom den värsta ekonomiska krisen sedan depressionen.

Vi vet hur det var när Ulla Andersson och Vänsterpartiet var med och styrde Sverige. Då handlade det bara om att trycka ut människor från arbetsmarknaden. Det är där våra visioner skiljer sig åt. Jag vill ha en modern välfärdsstat där trygga människor får bra skola, bra omsorg, har förutsättningar att få jobb och vi har en arbetsmarknad som fungerar. Ni har bara en politik, och det är att bygga ut bidragssamhället.

Att en åldrande välfärdsstat i Nordeuropa ska ge sig ut på en kurs där vi går tvärsen mot alla andra länder och bygger ut bidragspolitiken och finansierar detta genom att lägga skatter på unga människor och tjänstesektorn – det är en så bakvänd politik att man bara häpnar. I en seriös debatt skulle vi naturligtvis prata om vad vi gemensamt ska göra för att få en välfärdsstat som kan fungera väl i en globaliserad ekonomi. Vad ska vi göra för att få in stora skatteintäkter som täcker välfärden och samtidigt vara konkurrenskraftiga i en ökad global konkurrens?

Där står de rödgröna partierna tysta. Deras enda alternativ är att styra skutan rätt ut i bidragsträsket.
(Applåder)

Anf. 70 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Finansminister Anders Borg säger i sitt anförande att han anser att Europa och de europeiska länderna måste hantera sina långsiktiga problem. Det är ett synsätt som jag i allra högsta grad ställer mig bakom, men jag anser att det även bör gälla för Sverige.

Jag pratade också i mitt anförande, innan finansministern kom, om att vi behöver göra stora och viktiga investeringar i Sverige för att samtidigt lösa stora samhällsutmaningar med konkurrenskraft och inte minst lösa klimatkrisen med investeringar som samtidigt också ger många nya jobb.

Ett exempel på det är järnvägssystemet, där det är uppenbart att det behöver göras större satsningar. Vi får allt fler rapporter som handlar om kapacitetsbrist, om trängsel och om flaskhalsar på spåren, och därför avsätter Miljöpartiet närmare 20 miljarder kronor mer än regeringen de närmaste åren just för att försöka komma åt de här problemen. Vi vill bygga bort flaskhalsarna och skapa ökad kapacitet, inte minst för näringslivets transporter.

Varje gång jag ställer frågan till finansministern kring infrastrukturinvesteringar och järnvägen rabblar han ur sig långa haranger av siffror om hur mycket pengar de satsar på vägar och järnvägar. Det har sin relevans, men den viktiga frågan är ju inte om man satsar mer eller mindre än tidigare, utan den viktiga frågan är: Satsar man nog? Räcker satsningarna för att undvika köer och trängsel? Räcker satsningarna för att bygga bort de uppenbara flaskhalsarna i järnvägssystemet?

Där är verkligheten ganska tydlig. Det finns stora brister, och det krävs stora satsningar för att vi ska kunna få bukt med de här problemen – att få ett järnvägssystem som klarar av att leverera det som svenskt näringsliv kräver i form av transporter, att ha ett järnvägssystem som gör

att människor slipper stå på kalla perronger under vintermånaderna och vänta på tåg som aldrig kommer.

Min fråga till finansministern blir i det läget: Varför är det viktigare att nu planera för ett femte jobbskatteavdrag än att satsa motsvarande resurser på att bygga bort kapacitetsbristen i svensk järnväg?

Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Per Bolund tar klimatfrågan som utgångspunkt för långsiktiga problem. Eurostat publicerade häromveckan ett intressant pressmeddelande där man räknat lite på hur CO₂-utsläppen har utvecklats i olika länder. Det visar sig att när man tittar på utvecklingen bara under det senaste året är det alltså en minskning i Sverige på 10,1 procent. Finland och Belgien ligger i närheten och även Danmark, men genomsnittet på Europa ligger på minus 2 procent. CO₂-utsläppen har alltså minskat mer i Sverige och de andra nordiska länderna än någon annanstans, och då ska man som utgångspunkt komma ihåg att Sverige kanske är ett av de mest CO₂-neutrala länderna i hela Europa.

Är det inte positivt? Ska vi inte vara tacksamma för att vi med gemensamma tag i Sverige har byggt system som minskar CO₂-utsläppen? Ska vi inte konstatera att Sverige är ett föredöme i klimatpolitiken och att regeringens kloka politik alltså minskar CO₂-utsläppen mer än i nästan alla andra länder?

Sedan är det det här med Miljöpartiets bidrag. Miljöpartiet håller verkligen på att utvecklas till en av de stora tillgångarna för Alliansen. Man har kongress och samlas för att diskutera hur vi ska minska arbetstiden i Sverige. Med pelargonielinjen ska man driva ut människor från arbetsmarknaden och få ned arbetstiden. På fullt allvar har man möten där man samlar ihop vuxna människor och talar om hur man ska driva ut folk från arbetsmarknaden!

Sedan ska man ha skattehöjningar på transportsystemet på över 15 miljarder kronor. Hur ska svensk glesbygd hantera lastbilsskatter, semesterkatter och bensinskatter på 15 miljarder kronor? Det är klart att det skulle ha en förödande effekt för alla oss som försöker leva i Sverige.

På toppen av detta är det naturligtvis så som statsministern påpekar, att sedan kommer vi till Miljöpartiets kärna i regeringsförhandlingarna. Det är naturligtvis att man ska ta ansvar för rovdjurspolitiken. 480 vargar räcker inte för Miljöpartiet, utan det ska givetvis bli ännu fler.

Det här är en landsbygdsfientlig politik som bygger på den orealistiska ambitionen att vi ska lämna arbetsmarknaden och arbeta mindre. Pelargonielinjen är bara en omskrivning för bidragsträsk! (Applåder)

Anf. 72 PER BOLUND (MP) replik:

Herr talman! Man kan säga mycket om vår finansminister, men att han svarar på frågor kan man verkligen inte säga. Inte med ett enda ord bemötte finansministern min fråga som var väldigt ärligt ställd. Inte ett ord handlade om järnvägssystemet, vilket ju hela min fråga handlade om.

Vi kan ta frågan om klimatpåverkan. Anders Borg pratar om ett år. Året innan var det tvärtom en kraftig ökning av utsläppen från Sverige. Så kan man också ha en klimatpolitik – en politik som flaggar fram och tillbaka och som inte når sina mål. Sverige kommer att nå de långsiktiga

klimatmålen 200 år för sent med den politik som regeringen driver, och det kan vi inte tycka är tillräckligt bra.

Finansministern hänvisade också till Miljöpartiets kongress. Jag skulle gärna bjuda in Anders Borg att vara med på vår kongress nästa år, för det handlade väldigt mycket om hur vi kan få fler människor i arbete. Samtidigt handlar det om att vi inte ska slita ut de människor som har ett arbete i dag, att vi inte ska göra så att fler människor inte kan gå hela vägen fram till pension utan att slita ut sig. Vi måste kunna ha en arbetsmarknad där fler kan arbeta men där människor som är på arbetsmarknaden inte behöver slita ut sig. Det hoppas jag att Anders Borg också håller med om.

Jag vill dock återvända till järnvägsinvesteringarna och ge Anders Borg en andra chans att svara på min fråga. Jag vet att Anders Borg kanske inte alltid litar på mig och mina bedömningar, men jag kan ju hänvisa till andra studier. Svenskt Näringsliv till exempel har pratat om att vi har en infrastrukturskuld på 300 miljarder kronor som behöver betalas. Man pratar om att infrastrukturinvesteringarna som andel av bnp har halverats sedan 60-talet. Även där kommer alltså önskemål om att man ska satsa mer på att till exempel bygga ut järnvägssystemet.

Vi finansierar alla de planer som finns som Trafikverket har tagit fram när det gäller järnvägen. Tyvärr kan vi inte säga samma sak om regeringen. Ibland är det bra att ha ett närliggande exempel för att verkligen förtydliga vad frågan handlar om. Jag vet att finansministern bor i Sörmland. Där har vi frågan om Gnestapendeln, som nu hotas av nedläggning vid årsskiftet eftersom man inte kommer att klara av att driva den på grund av kapacitetsbrist på spåren.

Är det inte dags att lyssna på de exempel som kommer från hela Sverige, att faktiskt säga att vi behöver göra större investeringar för att få fler jobb men också för att lösa kapacitetsbrist och konkurrenskraftsproblem i Sverige?

Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Per Bolund vill inte diskutera Miljöpartiets politik. Pelargonielinjen försvaras inte, utan här blir det helt plötsligt så att det inte var meningen att driva ut människor från arbetsmarknaden.

Men det var ju meningen. Man skulle ju arbeta mindre. Det skulle vara arbetstidsförkortning. Det var fritid som var det centrala.

Här har Per Bolund och jag helt olika uppfattningar. Jag anser att människor som sliter i sitt anletes svett och arbetar gör nytta för samhället. Ska man visa samhällsansvar ska man arbeta, och arbeta mycket. Det är att ta ansvar för landet, att ta i och kämpa och vara med även när det blåser motvind och vara på arbetsmarknaden. Det är bättre att man arbetar än att man rensar i sina land hemma, även om det naturligtvis också kan vara trevligt. Det är arbete som är det viktiga i samhället. Där skiljer vi oss radikalt åt.

Det är därför den här pelargoniepolitiken, bidragspolitiken, skulle vara så förödande, att ett land med en åldrande befolkning och en av de mest utbyggda välfärdsstaterna ska säga på allvar att vi kan bygga ut vartenda bidragssystem. Det vore förödande för Sverige, och det vore förödande för svenskarna i termer av att det skulle leda till högre arbetslöshet och lägre sysselsättning.

Sedan landar Bolund i att han vill diskutera järnväg. Det gör han alltså under det budgetår där vi har lagt fram den första utbyggnaden av stamnätet sedan 1800-talet, och han gör det på premissen att i Sverige sker inget nytt på järnvägen. Det är ju sant; det skedde inget nytt på järnvägen när Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet styrde.

Vi har i nominella termer under min tid fördubblat anslagen till infrastrukturinvesteringar, för det är bra, det är viktigt och det är centralt. Men det är ju inte det som de rödgröna vill prioritera. Det är ju bidragspolitik, en bidragspolitik som ska leda till att människor arbetar mindre. Varför kan ni aldrig stå för er politik och försvara att ni vill att människor ska arbeta mindre och därmed driva ned sysselsättningen och driva upp arbetslösheten? Det är ju det som är kärnan i den rödgröna politiken.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

8 § Redovisning av skatteutgifter 2013

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2012/13:SkU30
Redovisning av skatteutgifter 2013 (skr. 2012/13:98).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 10 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.01 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna i ca 6 minuter.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.07.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 juni

KU20 Granskningsbetänkande

Kammaren godkände utskottets anmälan.
Utskottets anmälan lades till handlingarna.

KU21 Redogörelser för behandlingen av riksdagens skrivelser

Punkt 1 (Regeringens redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser)

1. utskottet

2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

140 för res.

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 17 FP, 22 C, 18 SD, 17 KD

För res.: 99 S, 24 MP, 17 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 1 MP, 7 FP, 1 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU26 Granskning av grönbok om förberedelse för en helt konvergerad audiovisuell värld

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

FiU41 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer

1. utskottet

2. res. (SD)

Votering:

297 för utskottet

18 för res.

34 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 S, 101 M, 24 MP, 17 FP, 22 C, 17 V, 17 KD

För res.: 18 SD

Frånvarande: 13 S, 6 M, 1 MP, 7 FP, 1 C, 2 SD, 2 V, 2 KD

FöU12 Granskning av grönbok om försäkring mot katastrofer

Kammaren biföll utskottets förslag.

Utskottets utlåtande lades till handlingarna.

10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU30 Nya regler för finansiella konglomerat och grupper

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU33 Årsredovisning för staten 2012

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Punkt 1 (Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP)

4. res. 3 (SD)

5. res. 4 (V)

Förberedande votering 1:

17 för res. 3

18 för res. 4

278 avstod

36 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Förberedande votering 2:

24 för res. 2

17 för res. 4

273 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

100 för res. 1

24 för res. 2

190 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

157 för utskottet

99 för res. 1

58 avstod

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 M, 17 FP, 22 C, 17 KD

För res. 1: 99 S

Avstod: 24 MP, 18 SD, 16 V

Frånvarande: 13 S, 6 M, 1 MP, 7 FP, 1 C, 2 SD, 3 V, 2 KD

Punkterna 2 och 3

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU30 Redovisning av skatteutgifter 2013

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2012/13:126

19 juni

Anf. 74 TALMANNEN:

Ärade ledamöter! Ännu en vår av idogt arbete i kammaren har nu förlopt.

Våren har på många sätt varit turbulent. Vi har sett Syrien falla djupare in i ett inbördeskrig, EU-samarbetet ifrågasättas och ett antal politiska frågor, från skolan till välfärden, debatteras utomordentligt livligt.

När det är oroligt i samhället är det extra viktigt att vi folkvalda gör vårt yttersta för att snabbt reflektera över och reagera på vad som händer. Jag tycker att vi har lyckats förhållandevis bra!

Jag tänker bland annat på de aktuella debatter vi har haft här mot slutet av våren. Vi har inte minst debatterat läget i förroterna, och i eftermiddag står skolan på tur. Jag tycker att dessa debatter fyller en mycket viktig funktion, och jag vill verkligen understryka att de trots många gånger korta förberedelser oftast är mycket relevanta, väl underbyggda och många gånger vasst formulerade.

Vi har överlag en mycket aktiv och engagerad kammare. I vår kammare röstar vi väldigt mycket jämfört med andra parlament i världen. Det är kanske inte alltid helt okomplicerat. Om det är bra eller dåligt med alla omröstningar överlåter jag till er ledamöter att avgöra. Vi kan i alla fall konstatera att vi har hunnit med allt vårt arbete och att vi ändå har lyckats bibehålla de plenifria veckorna och hålla nere antalet sena kvällsplenum.

Jag vill även gärna framhålla riksdagens internationella engagemang, som vi ska vara stolta över och som har många positiva följder. Vi reser mycket och tar emot många internationella besök. Under året genomförde vi dessutom ett uppskattat och mycket gott fördjupat parlamentariskt samarbete med Moldavien för att stärka de demokratiska institutionerna.

Den 1 juli inleds så vårt nästa samarbetsprogram, denna gång med Georgien. Vi är glada att få vara del av utvecklingen och EU-närmandet i det östliga partnerskapet.

En av de stora processerna som pågår för närvarande är den genomgripande översynen av riksdagsordningen. Det har varit och är ett intensivt arbete under våren för sekretariat, gruppleadare och undergrupper. Arbetet fortsätter under hösten, och jag ser fram emot den dagen då vi får jobba med en mycket modern riksdagsordning.

Arbetet med att modernisera och effektivisera förvaltningen går vidare enligt Färdplan 2014. Under året har en ny strategisk plan för 2014–2017 antagits. Enligt den prioriteras styrningen inom förvaltningen, säkerhetsskyddet och kommunikationen framöver.

Apropå kommunikation hoppas jag att ni har sett att vår hemsida riksdagen.se belönades som bästa myndighetssida i början av året och att riksdagen började twittra i februari.

Jag skulle också vilja framföra vårt varma tack till riksdagsdirektören Kathrin Flossing och hela riksdagsförvaltningen för ett utomordentligt engagerat och väl utfört arbete under året.

(Applåder)

Ärade ledamöter! Även riksdagsledamöter får då och då ändrade förutsättningar, och några har därför valt att lämna oss under våren. Det är nu hög tid att rikta ett stort tack till er.

Nyamko Sabuni satte sin fot här i kammaren första gången efter valet 2002. Då hade hon redan varit engagerad folkpartist sedan 1996, något som faktiskt inte var helt väntat. En politisk karriär fanns inte alls med i framtidsdrömmarna hos den unga Nyamko Sabuni, men alla kan uppenbarligen ändra sig. Det var väl tur med tanke på att hon kom att bli såväl integrations- som jämställdhets- och biträdande utbildningsminister.

De som känner Nyamko väl känner också igen benämningen ”svarta faran” som syftar på hennes snabba och orädda sätt, vare sig det gäller skidtävlingar i Davos svarta pister eller i politiken. Det har verkligen lyst igenom även för oss som bara haft förmånen att känna henne som politiker. Ingen kan anklaga Nyamko för att inte våga ha kontroversiella åsikter. Hon står dessutom för dem. Hon har alltid haft ryggrad och talat högt om det hon brinner för, inte minst bättre integration och kampen mot hedersvåld. Under sin tid som minister tog hon många steg för att bryta just utanförskap, motverka diskriminering och inleda viktiga diskussioner om den gemensamma värdegrunden. Vi tackar Nyamko för hennes arbete som politiker och önskar henne all framgång i sitt nya värv.

(Applåder)

Från Solna och SSU hade vi förmånen att få Maryam Yazdanfar till riksdagen. Hon kom hit först som ersättare i juni 2004 och vann sin egen plats i kammaren vid valet 2006. Då hade hon redan en gedigen politisk karriär i bagaget. Redan som 13-åring engagerade sig Maryam i Stockholms läns SSU och var dess ordförande från 2003 till sitt inträde i riksdagen. Maryam var även aktiv i Solna kommunfullmäktige sedan 2002.

I Solna är hennes framåtanda och oräddhet omtalad. Diskussionerna i kommunfullmäktige rapporteras ha varit livliga när Maryam var med, och hon räddes aldrig att retas med rådande strukturer. Inte nog med att hon måttade in sitt skrivbord inne hos kommunstyrelsens ordförande, utan hon kandiderade också till valet 2006 under parollen ”Sverige består inte bara av medelålders vita män” tillsammans med sitt eget foto.

(Applåder)

Maryam var under sin tid i riksdagen bland annat ordförande i civilutskottet. Hon var även Socialdemokraternas talesperson för bostads- och konsumentfrågor. Maryam har jobbat målinriktat efter premissen att jämlikhet alltid är bättre än ojämlikhet, har brunnit för mångfald och har strävat mot en sjyst konsumentpolitik. Sedan april är Maryam kommunikationschef hos bussbolaget Nobina. Jag vet inte om de strejkar i dag. Vi hoppas att du trivs bra och önskar dig all framgång.

(Applåder)

Bokstavligen från den skånska myllan kom Otto von Arnold in i riksdagen 2007. Otto kände sig kallad att vara med och påverka ”på riktigt” genom politiken då han blev aktiv lantbrukare på heltid på Jordberga gård. Som småföretagare med genuint intresse för de gröna näringarnas villkor fann Otto sin politiska hemvist i Kristdemokraternas lantbrukspolitik.

Under sin tid i riksdagen har Otto varit aktiv som ledamot i justitieu-skottet och civilutskottet samt som Kristdemokraternas bostadspolitiska talesperson. Hans politiska fokus har legat på hållbar och varsam landsbygdsutveckling ur både etisk synvinkel och miljösynvinkel och på att värna det sociala ansvaret.

Otto beskriver sig själv som visionär med ett omvittnat engagemang för kontakten med väljarna och med stor generositet mot människor omkring sig. Tur då att Otto inte lämnar politiken helt utan fortsätter sitt engagemang för miljö- och jordbruksfrågor i Trelleborgs kommunalpolitik. Har vi riktig tur får vi även se honom återuppstå som festivalarrangör. Vi önskar även Otto von Arnold lycka till i sitt framtida värv.

(Applåder)

Sten Tolgfors har bett att få bli avtackad i december, vilket också kommer att ske.

Erik Almqvist och Lars Isovaara har bestämt avböjt all avtackning i kammaren.

Jag skulle nu vilja utdela era välförtjänta medaljer och ber er tre att komma fram för att ta emot dem.

Nästa vecka är fulltecknad med interpellationsdebatter här i kammaren, och de fortsätter sedan under augusti. I september inleder vi det nya riksmötet, som kommer att bli intensivt med tanke på att vi har såväl ett EU-parlamentsval i maj nästa år som ett riksdagsval nästa höst. Jag vill även påminna om att vi om några få minuter fortsätter interpellationsdebatten här i kammaren och sedan bryter kl. 14.00 för en aktuell politisk debatt om den svenska skolan.

Därmed lämnar jag ordet till Mats Odell som särskilt har begärt det.
(Applåder)

Anf. 75 Tjänstgörande ålderspresident MATS ODELL (KD):

Herr talman! Det är en tradition att den som har flest antal tjänsteår efter talmannen också får äran att avtacka talmannen och de vice talmännen.

Ett år går fort, herr talman, väldigt fort. Var det inte alldeles nyss som vi sjöng luciasången i Bankhallen? Och nu är det *En vänlig grönskas rika dräkt* som möter oss på väg ut i den efterlängtrade svenska sommaren.

I dag är det avslutning på kammarens arbete med ärenden och voteeringar. Interpellationsdebatterna däremot fortsätter, som vi hörde, och de har en tendens att breda ut sig över en allt större del av våra almanackor. På det sättet får ju vi ledamöter men också statsråd och talmän en möjlighet att fortsätta att bidra till demokratin, och även sysselsättningen i såväl Regeringskansliet som kammarkansliet under den blomstertid som nu kommer.

Nu vill jag alltså å alla ledamöters vägnar tacka dig, Per Westerberg, och dina tre vice talmän för ert skickliga och tålmodiga arbete under det gångna året.

Det är en mycket viktig uppgift som ni har att lotsa igenom alla de tusentals beslut som fattas i denna kammare. Det är det som formar och utvecklar vårt kära land Sverige. Ni bidrar till detta. Vi är en brokig mosaik av ledamöter med olika ideologier, olika bakgrund och olika erfarenheter, och ert arbete har inneburit att vi ändå har fungerat som en väl samlad och beslutsfähi g enhet.

Vi har fattat demokratiska beslut även när vi är helt oense, och när vi är nästan överens har vi ofta kommit ut härifrån glada och nöjda även om vi har gått på pumpen – inte regeringen förstås, men andra – och det är ett skickligt arbete som ligger bakom detta. Det blir legitima beslut efter

vad utomstående bedömare anser vara häpnadsväckande många och långa voteringar.

Efter att ha suttit uppe på läktaren några timmar var det någon som häpet undrade vad det berodde på att det var så många rösträkningsyrkanden. Bottnade inte det hela i att riksdagsförvaltningen helt enkelt har försummat att genomföra obligatoriska och upprepade synkontroller bland ledamöterna? Hur kan det annars vara så att en handfull reservanter reser sig upp och anser sig vara i majoritet mot hela den sittande kammaren och dessutom begära att få detta kontrollräknat?

Vi har väl i dag gratis terminalglasögon. Vi kanske skulle ha gratis voteringsglasögon också? Det är kanske något för riksdagsstyrelsen att fundera på när man nu försöker effektivisera kammararbetet.

Ett år går som sagt fort. Samtidigt kan ibland kammardebatter och voteringar kännas långa.

Nu handlar det om att talmannen och de vice talmännen ska få en välförtjänt sommarledighet, något som vi verkligen önskar dem mellan de allt tätare och spänstigare interpellationsdebatterna.

Nu riktar vi alltså ett stort tack från oss alla till er alla, som så skickligt har lett vårt kammararbete under det gångna riksdagsåret. Trevlig sommar!

(Applåder)

12 § Svar på interpellation 2012/13:446 om konsumenternas rätt till en tydlig ursprungsmärkning på färdigmatsförpackningar

Svar på interpellation

Anf. 76 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Pyry Niemi har frågat konsumentministern vilka åtgärder hon och regeringen vidtar för att säkerställa konsumenternas rättigheter till rätt ursprungsmärkning på färdigmatförpackningar. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill inledningsvis säga att jag delar den frustration och oro som Pyry Niemi uttrycker över den senaste tidens rapporter om uppenbart livsmedelsfusk. Den mat vi köper ska vara säker och rätt märkt! Det är inte acceptabelt att konsumenterna vilseleds, det är vi nog alla överens om. Vid den utfrågning som miljö- och jordbruksutskottet ordnade om livsmedelsfusk för ett par veckor sedan fick vi också höra hur livsmedelsproducenter och dagligvaruhandeln har skärpt sin egenkontroll för att förhindra fusk. Vi fick också information om hur ansvariga myndigheter kommer att arbeta vidare med frågan. Med de åtgärder som redogjorts för kommer det sannolikt att bli mycket svårare än tidigare att lura konsumenterna om vilket köttslag som ingår i ett livsmedel.

Till skillnad från Pyry Niemi anser jag däremot inte att ursprungsmärkning är verktyget för att rätta till de brister i ärlighet som har uppdagats den senaste tiden. Är man beredd att ljuga om vilket köttslag som ingår i en råvara eller att till och med färga fläskkött och sälja det vidare som nötkött kommer inte ett krav på att ange vilket ursprungsland råvaran kommer från att göra vare sig till eller från. Att bara fokusera på krav på ursprungsmärkning är som jag ser det att göra det för enkelt. Det viktiga är att företagen skärper sin kontroll och ställer krav på och följer upp

sina leverantörer och att myndigheterna i sin offentliga kontroll också tar med redlighetsaspekterna. Det är bara så konsumenterna kan få tillbaka förtroendet för att livsmedlen man köper är vad de utges att vara. Med den information jag fått ser det ut som att utvecklingen nu är på väg åt rätt håll, och det gläder mig.

Däremot kan ursprungsmärkning vara av stort värde för många konsumenter av andra skäl. Regler för märkning av livsmedel tas fram gemensamt inom Europeiska unionen. Ursprungsmärkning är en fråga som är aktuell, och kommissionen kommer att presentera en rapport under hösten om ursprungsmärkning av kött som ingrediens. Senare kommer också rapporter om ursprungsmärkning av andra livsmedelskategorier. Regeringen avvaktar de rapporterna.

De krav som ställs på livsmedelsföretagen längs hela produktionskedjan när det gäller säkerhet och redlighet gäller lika för alla företag oavsett storlek. Den frivilliga ursprungsmärkningen av svenskt kött som branschen tagit initiativ till genom märkningen Svenskt kött är ett utmärkt exempel på hur företag, både små och stora, kan och vill anpassa sig till konsumenternas önskemål utan att påtvingas regler från staten. Det tycker jag är mycket bra.

Anf. 77 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Jag vill tacka landsbygdsministern för svaret.

En majoritet av svenska konsumenter vill veta varifrån maten kommer. Särskilt intresserad är man av produkter av kött, mjölk, frukt och fisk. Det visar en ny undersökning om ursprungsmärkning som har genomförts i Sverige och tre andra EU-länder. Undersökningen, som utförts av den europeiska konsumentorganisationen BEUC, visar att sex av tio svenskar tycker att produktens ursprung är bland de viktigaste faktorerna när de väljer mat, tillsammans med faktorer som smak, pris och kvalitet.

Kött hamnar högst upp på listan över produktgrupper där konsumenter vill ha mer information om ursprung. Hela 83 procent anger att det är viktigt. Tätt därefter följer produktkategorierna mjölk och mjölkprodukter samt färsk frukt och grönsaker.

I dag finns det många förvirrande märkningar på exempelvis korv, som marknadsförs med en svensk flagga på trots att kött råvaran kommer från Danmark. Dessa oärliga marknadsföringsmetoder är helt oacceptabla. Både lagstiftare och företag har ett stort ansvar för att hjälpa konsumenterna att välja.

Herr talman! Låt mig nu tala lite ur ett konsumentperspektiv. Konsumentköplagen gäller köp av lösa saker, till exempel livsmedel, kläder, möbler och bilar. Om det är fel på varan kan konsumenten kräva prisavdrag eller ersättning för att rätta till felet. Konsumenten kan också häva köpet om felet är av stor betydelse, vilket betyder att man får pengarna tillbaka. Varan är dessutom felaktig om säljaren inte har upplyst om detaljer på varan som du borde ha blivit upplyst om, till exempel felaktig kött råvara.

Sedan har vi förstås brottsbalken och dess bestämmelser, som vi fick veta vid hearingen om livsmedelsfusk för några veckor sedan. Åtminstone jag fick uppfattningen att det är andra brott som prioriteras mycket högre. Som konsument är man då i praktiken rättslös. Du kan i

vissa lägen få skadestånd från säljaren, men det är väldigt svårt att bevisa.

Låt oss ta ett vardagsexempel. Låt oss säga att klockan är 18.00. Konsumenten stressar igenom den lokala livsmedelsbutiken, lägger ned ett gäng färdigförpackade maträtter med olika former av färdigprocessat kött, springer hem, värmer på maten och upptäcker att den processade köttfärsbiffen av någon okänd anledning känns annorlunda.

Går konsumenten då tillbaka till den lokala livsmedelshandlaren? Nja, möjligen avstår konsumenten från att handla en likvärdig portion nästa gång. Men att gå och klaga på en sådan incident känns rätt avlägset. Skulle konsumenten ändå klaga har konsumenten rätt att få en ny vara och möjligen också få någon form av prisreduktion som livsmedelshandlaren oftast drar till med för att göra konsumenten gladare.

Sedan kommer den lokala livsmedelshandlaren eventuellt att skicka tillbaka varan till leverantören eller möjligen kassera den. Det beror lite på vilka rutiner och avtal som gjorts upp med leverantören.

Visst är det så att ursprungsmärkningen är en del av kvalitetssäkringen, vilket antyds av landsbygdsministern. Den i kombination med tydligare sanktionsmöjligheter mot handlare, grossister, livsmedelstillverkare, slakterier och primärproducenter är helt nödvändiga för att minska möjligheterna till livsmedelsfusk.

Visst finns det frivilliga överenskommelser, precis som landsbygdsministern säger, men så länge som konsumenternas möjligheter till kritisk granskning av maten i förpackningarna är minimal blir även de frivilliga avtalen rätt uddlösa. I grunden handlar det om förtroende.

I branschen finns det ett fåtal dominerande livsmedelskedjor som har delat upp livsmedelsmarknaden mellan kedjorna. Det är väldigt svårt för konsumenterna att hävda sin rätt till att kunna få de absolut bästa och mest välfungerande innehållsdeklarationerna.

Det ligger i dag ett mycket större ansvar på dem som producerar och även dem som säljer livsmedel. Konsumenterna hinner inte och har inte möjlighet att sätta sig in i hur det ser ut, på vilket sätt och varifrån varorna kommer.

Jag ställer därför frågan till landsbygdsministern: Vilka kontakter tar landsbygdsministern med säljarna av livsmedelsprodukter i dagens Sverige?

Anf. 78 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Låt mig svara på frågeställningen genom att säga att jag har i stort sett varje vecka kontakter med aktörer som är inom svensk men också internationell livsmedelshandling och produktion.

Den kedja av aktörer som jag har kontakter med i stort sett varje vecka sträcker sig från primärproducenter till den dagligvaruhandel som interpellanten, jag och andra konsumenter möter när vi handlar de produkter som vi vill ha i våra kylskåp och på våra matbord.

Herr talman! Låt mig också i sammanhanget tillägga att många efterfrågar kraftigare sanktioner för denna typ av händelser, incidenter, fusk eller om vi nu vill kalla det för bedrägerier.

Jag kan meddela kammaren att regeringen i mars 2011 beslutade att tillsätta en kommitté om straffrätten för att kartlägga straffsanktionerade

områdets utveckling och analysera hur utvecklingen ska vara för olika typer av brott.

När det gäller den här typen av händelser som vi har sett under den gångna vintern och våren är det min bedömning att många av dem är inte bara fusk utan bedrägerier. Då ingår de i den straffsanktioneringsskala som omfattar just bedrägeribrottet.

Anf. 79 PYYRI NIEMI (S):

Herr talman! Ju längre konsumenterna kommer från själva livsmedelsproduktionen, desto viktigare är det att vara tydlig om innehållsdeklarationen.

Inom EU och EES finns ett gemensamt märkningssystem för till exempel kosmetika och hygienprodukter. Det är smink, tvål eller hudkräm. De ska ha en märkning som ska finnas på produktens ytterförpackning och behållare. Märkningen är ofta den enda information som användaren får om kosmetika och hygienprodukter. Därför kan det vara bra att känna till vilka uppgifter den kan bestå av.

Låt mig exemplifiera. Märkningen ska exempelvis innehålla uppgifter om vilka ämnen som ingår i produkten, användningsområdet och speciella varningar och försiktighetsåtgärder man ska uppmärksamma vid användningen, hur länge produkten är hållbar samt namn och postadress till den inom EU och EES som är ansvarig för produkten.

Herr talman! Även om kosmetika inte är livsmedel finns det lite kopplingar till det ämne vi debatterar i dag. När det handlar om konsumenternas rätt till hyggligt bra produktspecifikationer har vi omfattande beskrivningar på väldigt många produkter. Men när det handlar om maten blir det genast mycket besvärligare. Det är bekymmersamt.

Jag kan förvisso inte anklaga regeringen för tingens ordning i dag. Vi måste blicka framåt. Hästköttsskandalen har visat väldigt tydligt att saker och ting måste göras. Det är också mycket som bör rättas till och utvecklas.

Först och främst bör vi fundera på hur vi redan i grundskolan ska lägga om konsumentbeteendet. Pedagogerna på hem- och konsumentutbildningen i grundskolan gör sitt allra yttersta för att kunna skapa förutsättningar och skapa elevernas utrymme att bli kritiska konsumenter. Det är dock väldigt få timmar de har. Där har vi en del att jobba med när det gäller vår totala timplan.

Har man i dagsläget lite kunskap gentemot livsmedelskedjorna är det väldigt svårt att vara kritisk. Livsmedelsindustrin går den övriga samhällsutvecklingen till mötes genom att producera mer halv- och helfabrikat. Stressade vardagskonsumenter väljer praktiska lösningar med den fromma förhoppningen att det som säljs i förpackningen motsvaras av innehållsdeklarationen.

Jag är inte säker på att det är konsumenterna som driver den utvecklingen. Det kan i första anblicken kännas så. Vi stressar och försöker att hinna med så mycket som möjligt. Vi väljer hellre det som serveras snabbt och enkelt i stället för långsamt och med eftertanke.

Jag hävdar nog att den stora livsmedelsindustrin i allt väsentligt leder konsumenterna in i nya konsumtionsmönster genom framgångsrik marknadsföring, smart produktplacering i butikernas hyllor och priserbjudanden.

Jag skulle också tro att konsumentköplagen behöver förstärkas på sikt för att möjliggöra konsumenternas rätt till tydliga krav på säljarna och producenterna. Det hela hänger ihop.

Det behövs en lång räckvidd av åtgärder. Det behövs en skarp lagstiftning ur både konsumentperspektiv och brottsperspektiv, precis som landsbygdsministern säger, och tydligare spårbarhet och transparens i hela produktionsledet.

Det handlar om att uppmuntra producenterna att odla mer ekologiskt. Den offentliga upphandlingen av mat behöver bli mer lokal och hållbar. Det behövs stärkt konsumentundervisning i skolan.

Man behöver minska matsvinnet och skapa ett mer hållbart konsument- och producentbeteende. Det behövs fler oberoende kontroller. De frivilliga kontrollerna fungerar ibland bra men inte alltid.

Min fråga till ministern är: Anser ministern att dagens frivilliga kontrollsystem fungerar bra?

Anf. 80 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Herr talman! Först vill jag instämma i landsbygdsministerns svar till interpellanten, som jag tyckte var både bra och uttömmande.

Interpellanten sade här att det finns en minimal möjlighet för konsumenten att veta vad det är den köper. Jag påstår att man då inte har varit ute i butikerna och sett hur det ser ut.

Jag är där med viss regelbundenhet eftersom matlagning intresserar mig. I min värld och med det jag söker är det inga bekymmer att hitta märkning på det jag vill köpa. Jag vill därför påstå att det är starkt överdrivet att det finns en minimal möjlighet.

Man kan fundera på den socialdemokratiska linjen som går ut på att vi skulle införa en ensidig svensk märkning ned på beståndsnivå i alla maträtter, om jag har förstått det rätt. Den kostnaden blir ganska märkbar.

Först och främst måste producenterna öka kostnaderna för att genomföra det hela. Sedan måste vi från samhällets sida bygga upp en kontrollapparat som ska ha möjlighet att kontrollera hela kedjan.

Det innebär med naturnödvändighet att konkurrensförutsättningarna för de svenska livsmedlen minskar. Dessutom minskar konkurrensmöjligheterna över huvud taget i Europa och i världen.

Är det däremot så att man på en EU-gemensam bas kommer fram till att märkningen ska öka hamnar vi i ett annat läge.

Beträffande det Pyry Niemi tar upp – sanktioner mot fusk och att det är viktigt att ta tag i detta – är vi däremot helt överens. Fusk är helt oacceptabelt. Men dess värre tror jag inte att vi kommer helt bort från det i framtiden, utan det kommer att dyka upp från tid till annan.

Min avslutande fråga till interpellanten är: Hur mycket dyrare mat är Pyry Niemi och Socialdemokraterna beredda att driva igenom för att uppnå en mycket liten förändring i verkligheten, eftersom väldigt mycket redan är märkt i dag? Framför allt är allt kött märkt i dag. Som sagt: Hur mycket mer är Socialdemokraterna beredda att höja matpriserna?

Anf. 81 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Redan i dag finns det krav på till exempel ursprungsmärkning av frukt och grönsaker, nötkött, ägg, kycklingkött, vin, honung,

olivolja och EU:s ekologiska produkter men också fisk. Dessutom finns en allmän regel om att ursprunget måste anges om utelämnandet skulle vilseleda. Den nya förordning som vi nu snart ska arbeta under kring livsmedelsinformation till konsumenterna innebär också att fryst liksom färskt och kylt kött från gris, fjäderfå, get och får ska ursprungsmärkas.

Som det påtalas i den här debatten har våra matvanor ändrats genom och över åren. I dag äter många av oss nu och då färdigförpackade maträtter som innehåller många ingredienser. Då måste man göra speciella avvägningar när man ställer krav på märkningen av de ingredienser som ingår i en komplex produkt. Låt mig ta ett exempel: lasagne. Det är komplicerat att lagstifta om ingrediensförteckning i sådana här sammanhang.

Därför har de krav som ställs i den nya förordningen, som vi snart arbetar under vad gäller livsmedelsinformation, avvägts noga. Vilken information måste konsumenterna ha för att kunna välja i en butik? Vilken information skulle kunna vara bra att ha men är inte nödvändig? Det är ungefär här som vi har sagt oss – det tror jag att vi har varit ganska överens om inom EU och faktiskt också i den här kammaren – att det är här rågången ska gå när det gäller vad vi har kunnat enas om beträffande hur de nya reglerna ska utformas.

Vi har sagt oss att information om innehållet i livsmedel vad gäller mängd, hållbarhet, tillverkare, näringsinnehåll och varningstexter för sådant som allergener är information som konsumenten bara måste ha. Då har vi alltså lagt ribban där.

Sedan över till frågan om kontrollen av sådana saker. Förutom de frivilliga märknings- och kontrollorganisationer och organ som finns i vårt land och andra delar av Europa och världen i övrigt – som aktörerna betalar för med egna pengar och ansluter sig till på frivillig väg, vilket kostar en slant att göra och där hela kostnaden för det mesta får betalas av den som ansluter sig till ett sådant system – har vi en offentlig kontroll. Det har vi och andra länder inom Europeiska unionen.

Hur är det med den kontrollen? Den är också finansierad av aktörerna. Det är för det mesta den lokala beslutande församlingen – eftersom vi har vår livsmedelskontroll lokalt – som beslutar både vad taxorna ska vara och hur stor tillsynen ska vara och på så sätt tar betalt för den offentliga kontroll som de utövar.

Det är självklart att om det upptäcks någon oredlighet på något sätt kommer säkert de lokala organen att påkalla en ökad offentlig tillsyn som aktörerna får betala för.

Anf. 82 PYYRI NIEMI (S):

Herr talman! Jag vill först säga till Bengt-Anders Johansson att detta med pris i butiker är rätt intressant. Ica gör rätt omfattande vinster – jag tar det som ett exempel. Det är en stor livsmedelskedja i Sverige som har en ganska omfattande verksamhet och som jag är helt övertygad om med rätt kontrollsystem skulle avsätta en del kronor extra för att öka förtroendet gentemot konsumenterna.

Jag säger inte att vi ska ha höga priser i butikerna. Det är klart att det måste finnas olika prissortiment – så är det. Alla ska ha rätt och möjlighet att köpa mat. Men risken är ändå överhängande att om vi inte får till hårdare sanktioner mot dem som fuskar och bättre kontroll- och uppföljningssystem kommer vi inte åt fusket.

Jag hävdar bestämt att de frivilliga system som finns i dag har sina brister – så är det. Annars hade inte den här typen av fusk förekommit. Då måste vi från politiken vara mycket tydliga med att vi måste framåt.

Men jag säger att det hänger ihop. Det handlar om att redan i grunden skapa kritiska konsumenter, från grundskolenivå och uppåt. Under hela sin konsumtionsperiod måste man som person i det svenska samhället ta sig an och få möjligheten att vara kritisk konsument. Men det är svårt i dag.

Det är ganska märkligt att det är väldigt mycket lättare att ta reda på vilket ursprungsland som innehållet i kosmetika kommer från än att få veta ursprunget till det kött man har i köttråvaran i processat kött. Jag gör inga liknelser, men jag kan ändå se vissa paralleller. Vi lägger ned mycket mer tid på den diskussionen än att prata om innehållet i vår mat. Det tycker jag är allvarligt.

Här har vi också en gemensam läxa att jobba med, vi från oppositionen men också regeringen: att skapa grundförutsättningarna för att konsumenterna ska våga ifrågasätta och ställa större krav, samtidigt som det finns uppföljningssystem som faktiskt motverkar fusket.

Anf. 83 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Herr talman! Ytterligare en sak som vi är helt överens om, jag och Pyyri Niemi, är att vi ska ha kritiska konsumenter. Det är utomordentligt viktigt.

Jag noterar bara att jag inte fick något svar från Socialdemokraterna och Pyyri Niemi om hur mycket man är beredd att höja matpriserna för att genomföra kontrollen och höja kostnaderna för att märka ytterligare. Jag påstår att så länge man inte är beredd att tala om det är man inte heller beredd att ta ansvar i den frågan.

Anf. 84 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack för den här interpellationen! Jag förväntar mig och hoppas att vi återkommer till de här diskussionerna under den höst och vinter som kommer, apropå att vi förväntar oss förslag från Europeiska unionen kring hur vi på olika sätt ska märka också sammansatta livsmedel. Det är en jätteviktig debatt. Jag hoppas att alla tar sig tid till och intresserar sig för den och anstränger sig så att vi får ett bra system som gynnar den svenska och internationella konsument som vi har kring våra matprodukter.

Med detta vill jag inte bara tacka för interpellationen utan också tacka kammaren för det här arbetsåret och önska alla en trevlig och angenäm sommar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.58 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00, då en aktuell debatt om läget i den svenska skolan skulle äga rum.

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

13 § Aktuell debatt: Läget i den svenska skolan

Anf. 85 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Det är passande att terminen i riksdagen avslutas med en ordentlig skoldebatt eftersom skolan och oron för skolan har präglat mycket av vårens politiska diskussion.

Socialdemokraterna har begärt denna debatt om läget i den svenska skolan eftersom vi är djupt oroade över utvecklingen.

Skrivningarna i skollagen om likvärdighet som denna kammare har beslutat om är starka: Skolan ska uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Skolverkets lägesbedömning från den 2 maj i år visar att utvecklingen går åt andra hållet. Det blir allt större skillnader mellan skolorna och mellan eleverna. Föräldrarnas utbildningsbakgrund blir alltmer avgörande för hur det går för barnen i skolan, detta trots skollagens tydliga och höga mål.

Herr talman! Skolsystemet kompenserar inte längre för sociala skillnader. Snarare cementeras dessa i den svenska skolan. Vi ser en kunskapsklyfta växa fram i Sverige.

Skolverkets lägesbedömning visar också att hand i hand med den försämrade likvärdigheten kommer allt sämre skolresultat. Vi har sett en period på sex år i rad då andelen elever som når gymnasiebehörighet blir mindre.

Regeringens hållning de senaste åren har varit att man redan gör allt det som behövs för att förbättra resultaten. Under förra året presenterade regeringen två åtgärder. En var en beställning från en utredare om när resultaten förväntas vända, och en var en nedskärning på 1,4 miljarder i den svenska skolan.

Lärare, föräldrar, elever och hela befolkningen förtjänar ett svar. De-klar den moderatledda regeringen den oro som vi socialdemokrater känner över den allt sämre likvärdigheten och de sjunkande skolresultaten? Om svaret är ja, vilka nya åtgärder vill ni i så fall vidta för att stärka likvärdigheten och resultaten i svensk skola?

Anf. 86 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag är född i ett textilarbetsrum. Jag är den förste i min släkt som gick i skolan längre än vad man är tvungen att göra. I mitt textilindustrisamhälle fanns ingen studietradition. Jag hade inte stått här i dag utan lärare med höga krav, engagemang, auktoritet och respekt.

Många barn växer upp i hem med akademiskt skolade föräldrar som dagligen är engagerade i sina barns studier. Låt oss vara ärliga och säga att dessa barn kommer att klara sig nästan oavsett hur skolan är organiserad.

Men det finns också många barn som växer upp i hem där det inte finns krav på studieresultat och där det inte finns förväntningar på stu-

dieprestationer. Det är för dessa barn som det är allra viktigast att skolan har höga krav och stora förväntningar.

En av mina företrädare som skolminister, Ylva Johansson, beskrev för 15 år sedan, när hon var skolminister, sin vision för den framtida svenska skolan. Hon sade följande i en intervju: Min idealskola har släppt katederundervisning och klassundervisning. Eleverna håller hela tiden på med olika saker i olika rum och vid olika tider. Det ser kanske rörigt ut, ungefär som på dagis.

Den socialdemokratiska ledningen i Svenska kommunförbundet ville 2001 gå ännu längre. De skrev följande i sin strategi: I framtidens skola ska undervisning undvikas.

De fick som de ville. Det går att ändra skolpolitiken om man bestämmer sig för det. Men det är dessa problem som vi i dag försöker reparera.

Forskningsinstitutet IFAU konstaterar, funderar och reflekterar mycket kring forskningsresultat och skolresultat. Vad beror de sjunkande resultaten på?

De skriver följande, och detta är en central mening: Sammantaget bedömer vi att de ändrade arbetsformerna troligen är den viktigaste förklaringen till den genomsnittliga resultatförsämringen i Sverige.

De ändrade arbetsformerna handlar alltså om att lärarna inte längre skulle undervisa utan att eleverna skulle forska och söka kunskap själva.

Parallellt med denna utveckling avskaffades betygen och utvärderingsinstrumenten i skolan och ämnesgränser suddades ut. Studentexamen, denna tydliga målbild som fanns i gymnasieskolan, hade avskaffats av Olof Palme redan 1968. Den ansågs ojämlig därför att alla inte klarade den.

Man trodde att man var snäll för att man tog bort alla krav och alla mätningar av resultat i skolan. Den historiska skulden är stor hos dem som sade sig företräda arbetarklassen men som svek arbetarklassens barn.

Detta är bakgrunden till att denna regering nu genomför en total omläggning av den svenska utbildningspolitiken. Det handlar om en ny skollag, nya läroplaner med tydligare krav, nytt betygssystem, tidigare betyg, fler nationella prov, fler speciallärare, ny lärarutbildning, lärarlegitimation, nytt gymnasium, ny gymnasieexamen, lärlingsutbildningar, yrkeshögskola med mera.

De första resultaten börjar synas, men inte de stora.

Söktrycket på lärarutbildningarna har ökat ganska påtagligt två år i rad. Vi har en högre lärartäthet nu än 2006 när det gäller behöriga lärare. Andelen behöriga lärare i den svenska skolan har ökat under dessa år. Pluggämnen som matte och språk, som tidigare prioriterades bort, är nu populära igen tack vare den nya meritpoängen. Det gör också att söktrycket på ingenjörsutbildningar ökar. Och det nya teknikprogrammet på gymnasiet håller på att bli en succé.

De stora och viktiga resultaten som syns i internationella mätningar kommer att dröja eftersom dessa resultat är en sammanräkning av resultaten i fråga om det som eleverna har lärt sig under nio års tid. Det är klart att det inte ändras efter ett år med nya läroplaner.

Men fler reformer behövs. Vi behöver göra mer för att motverka segregationen. Vi behöver göra mer för att öka läraryrkets attraktionskraft.

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

Vi behöver göra mer för att stärka katederundervisningen som metod i undervisning i basämnen. Vi behöver flytta ned betygen några år till.

Herr talman! Den 3 juni presenterade regeringen en nationell samling för att stärka läraryrket. Staten, de båda lärarfacken och de båda arbetsgi- varorganisationerna är överens om ett omfattande och brett tiopunktspro- gram för att stärka läraryrket. Detta är en unik enighet, en unik nationell samling, kring läraryrket som saknar motstycke. Aldrig tidigare har dessa aktörer varit så eniga om så breda frågor inom svensk utbildningspolitik som nu. Jag välkomnar riksdagens rödgröna partier till en överläggning på Utbildningsdepartementet i morgon kl. 10 om lärarfrågor.

Herr talman! Skolan är Sveriges viktigaste framtidsfråga. Sverige är i full färd med att återupprätta en kunskapsskola. Vi lämnar den rödgröna flumskolan bakom oss.

(Applåder)

Anf. 87 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Så här har det låtit de senaste åren när regeringens främsta företrädare i utbildningsfrågor talar. Allt som behöver göras är gjort. Det enda som man behöver undersöka är *när* resultatet kommer, så till den milda grad att man utfärdar direktiv och beställer en statlig utred- ning om detta. Utredningen kom fram till att om det nu får någon positiv effekt kommer den någon gång efter 2020. Under den tid som vi ska vänta och se hinner över en miljon elever gå igenom den svenska grund- skolan.

Herr talman! Man kan naturligtvis alltid vara självkritisk – det finns alltid anledning att förnya sin politik, och det finns alltid anledning att förändra sig och se till att ta fram nya politiska åtgärder. Så har vi social- demokrater gjort. Från regeringens håll hörs dock ingen som helst själv- kritik, trots att vi nu ser att resultaten sjunker år för år.

Skolverkets lägesbedömning visar på att utvecklingen går åt fel håll. Vi har allt sämre likvärdighet och allt sämre resultat. Vad säger då rege- ringen? Jo, att det var Olof Palmes fel, någon gång på 1960-talet. Det är bara det att OECD och PISA-undersökningen så sent som i början av 2000-talet visade att Sverige tillhörde världstoppen när det gäller skolre- sultat – också vad gällde likvärdighet. I dag gör vi det inte. I dag är Sve- rige ett högst mediokert land på båda dessa områden.

Herr talman! Socialdemokraterna drivs av viljan att ge alla barn samma möjligheter i en likvärdig skola. Vi delar Skolverkets uppfattning att skolpolitiken behöver inriktas på att stärka lärarna, ge skolan långsik- tiga förutsättningar och skapa just likvärdighet. Det är vad som enligt Skolverket krävs för att höja resultaten och stärka likvärdigheten i den svenska skolan. Alla oberoende bedömare gör nämligen bedömningen att likvärdigheten försämras år för år.

Föräldrarnas utbildningsbakgrund påverkar alltmer hur det går för barnen i skolan. För barn som kommer från ett hem där föräldrarna bara har grundskoleutbildning är risken i dag nästan 50 procent att man inte når målen i grundskolan och inte kan göra ett val till något av de nation- ella programmen i gymnasieskolan. Den här negativa utvecklingen måste naturligtvis brytas.

En av de viktigaste åtgärderna att vidta, vilket vi socialdemokrater har drivit år efter år, handlar om hur resurserna fördelas i den svenska

skolan. Det kan låta som en självklarhet att resurser ska fördelas efter behov, men det är det inte i dag. Därför har vi föreslagit och kommer att fortsätta att föreslå att resurser ska fördelas efter behov, inte en rak skolpeng, och att detta ska skrivas in i skollagen så att alla kommuner får detta i uppdrag.

Vi vill även stärka likvärdigheten genom att locka de bästa lärarna och de bästa skolledarna till de skolor som har de tuffaste förutsättningarna. Det har vi också avsatt resurser för i vår budget. Vi vill satsa på mindre klasser i den svenska skolan, så att lärarna får tid till reflexion, till att möta elever och till att kunna undervisa alla elever. Det är viktigt för de elever som har det tufft, men det är också viktigt för de elever som har lätt för sig i skolan och behöver utmaningen och stimulansen.

Vi vill också, herr talman, se till att läxhjälp ges till alla barn och inte bara till dem som har föräldrar som har råd att betala för sig. Skolverket har nämligen gång efter gång visat att just detta att undervisningen har privatiserats i sin tur gör att elever som kommer från hem där man har kort studietradition inte hänger med. Därför blir det oerhört förvånande när regeringen lägger fram förslag till denna riksdag som innebär att bara de vars föräldrar har råd att betala för läxhjälp ska komma i åtnjutande av den subvention regeringen kastade in i läx-RUT-systemet.

Herr talman! Jag tror också att en väldigt viktig åtgärd för att se till att vi får en vändning i svensk skola är långsiktighet. Jag tror att det är många i den svenska skolan – lärare, föräldrar och elever – som upplever att det har varit väldigt ryckigt de senaste åren och längtar efter breda, blocköverskridande överenskommelser i centrala frågor. Vi kan inte byta betygssystem varje år. Vi kan inte byta läroplaner varje år. Vi kan inte hålla på och byta grundläggande förutsättningar från mandatperiod till mandatperiod.

Därför hade vi hoppats att de borgerliga partierna var beredda att släppa på prestigen och tillsammans med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet komma överens om långsiktiga förutsättningar på bredden och inte bara något ihopafsats tiopunktsprogram som en reaktion på att oppositionen kallar till nationell samling för lärarna. Det ska vara långsiktighet på riktigt.

Herr talman! Vi har en regering som nu har suttit i sju år och en utbildningsminister som har suttit på posten längst av alla i Sveriges demokratiska historia. Ingen har suttit längre sedan allmän demokrati infördes. Något ansvar tycks man dock inte känna. Hur kan det komma sig? Är det inte dags att erkänna att det här inte fungerar? Är det inte dags att vi tillsammans, för lärarnas, elevernas och föräldrarnas bästa, sätter oss ned och kommer överens om långsiktiga förutsättningar så att vi kan vända utvecklingen i svensk skola? Det handlar om att fler elever ska klara av skolan så att vi får en bättre, likvärdig skola.

Anf. 88 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Alliansen har börjat återupprätta kunskapsskolan. Det är inte bara en viktig framtidsinvestering för vårt land utan också viktigt för att alla ska ges en bra start i livet. Det är nämligen det vi borde tala om: hur vi skapar en skola som ger förutsättningar för alla att lyckas och där rätt stöd kommer in i rätt tid – att vi kort sagt har en skola vi kan tala gott

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

om. Det handlar om att läraryrket ska vara respekterat och att lärare ska trivas.

I skoldebatten är det dock ofta väldigt nattsvart. Låt mig då vara tydlig med att Nya moderaterna och Alliansen inte köper den bilden. Det är inte så enkelt. Vi möter nämligen också fantastiska lärare, engagerade skolledare och rektorer, elever som trivs på sina skolor och skolor som prövar olika pedagogiska grepp och arbetssätt för att försöka lyfta skolresultaten. Det finns alltså även positiva saker att lyfta fram i svensk skola.

Låt mig fortsätta nyansera bilden av svensk skola – särskilt i relation till 2006, när Ibrahim Baylan var skolminister. Det kanske är några som minns den tiden. Det var när Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet passivt stod och tittade på när läraryrkets status urholkades, skillnaderna mellan eleverna ökade och de sämre skolresultaten cementerades.

Denna passivitetslinje har nu ersatts av en aktiv politik som fokuserar på kunskap, och även om det såklart tar tid för skolreformer att få genomslag och ordentligt kunna utvärderas finns det positiva signaler. Som utbildningsministern tidigare nämnde ökar ansökningarna till lärarutbildningen för andra året i rad. Vi har i dag fler behöriga lärare i skolan. Våra elever presterar toppresultat i ämnet engelska. I årskurs 4 presterar eleverna bättre i naturvetenskapen. Fler läser fördjupningskurser i matematik och språk på gymnasiet. Framför allt har skolan 4 miljarder mer än den hade 2006.

Detta är mycket bra, men det som också är helt centralt för oss att nu fokusera på är hur vi säkerställer att vi får mycket tid mellan lärare och elev, att det är kvalitet på denna tid och att vi följer upp hur det går. Vi ska inte acceptera att en enda elev – inte någon – passivt ska kunna gå år efter år utan att något händer.

Herr talman! Utmaningarna i skolan finns. Lärarna behöver bättre löner och karriärmöjligheter, och likvärdigheten måste stärkas. Det är mot den bakgrunden som Alliansen under ledning av Jan Björklund har tagit fram reform efter reform för att vända utvecklingen. Det är otroligt viktigt att man får en långsiktighet i detta, och det är ett ansvar vi vill fortsätta att ta. Vi gör det gärna i bred samsyn med skolans aktörer och ibland också i blocköverskridande uppgörelser, när de är möjliga.

Det talas ibland om att skolan behöver arbetsro. Jag kan nog skriva under på det, om man menar att elever och lärare behöver få besked om att skolreformer ligger fast och att allting kanske inte förändras över en natt eller en kongress. Det är dock inte detsamma som att vi ska sluta lyssna in vad som kan utvecklas.

Här vill Nya moderaterna gärna bidra med relevanta frågeställningar. Kan mindre av skriftliga omdömen och skriftliga individuella utvecklingsplaner ersättas av att lärare sätter betyg och i övrigt ges förtroende att arbeta med formativ bedömning?

Behöver skolor med större utmaningar mer stöd, lärarhandledare som arbetar med lärararbetslagen för att ställa ökade förväntningar på eleverna men också för att höja kvaliteten på undervisningen? Behöver elever, särskilt på lågstadiet, mer av särskilt stöd? Behöver vi bredda tillgången till läxhjälp?

Vi kommer inom Alliansen att utveckla vår politik, men låt oss vara tydliga med att våra genomförda skolreformer ligger fast. Vad är det för

besked som ni, Ibrahim Baylan, Gustav Fridolin och Rossana Dinamarca, har att ge? Ni har i skoldebatt efter skoldebatt och i omröstning efter omröstning i den här kammaren varit emot hela reformer eller delar av reformer. Ni brukar retoriskt kalla dem för misslyckade. Nu är det dags att börja ge besked. Vad är det som gäller? Vilka reformer är det som ska rivas upp? Är det den om läroplanen, om den nya gymnasieskolan, om karriärtjänster, om satsningarna på kompetensutveckling, eller är det den om betygssystemen? Ska Vänsterpartiet och Miljöpartiet sätta sig ned och inleda vägen mot en betygsfri skola? Vänsterpartiet är tydligt med att vilja ta bort betygen. Miljöpartiet skriver följande om betyg: ”Det gäller att göra det bästa av situationen och motverka betygens skadeverkningar.”

Det är dags, herr talman, för de rödgröna partierna att börja ge besked. Vi sätter oss gärna och samtalar med er i de rödgröna partierna. Men börja då med att göra er egen hemläxa så att vi vet med vem vi talar och vad ni vill.

(Applåder)

Anf. 89 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det finns tydligen många tillfällen att måla den svenska skolan i svart. Gråtonen har varit den dominerande i svensk skoldebatt i 20 år, men det har inte hjälpt. Snarare har det lett till att skolkrisen normaliserats. Farhågorna från de högst ringande varningsklockorna om att jämlikheten minskar i svensk skola, om att var fjärde lärare lämnat yrket av andra skäl än pension har kunnat passera som notiser. Alla de som kämpar i svensk skola – elever som kämpar för att nå de högt ställda kunskapsmålen, lärare som kämpar och slår knut på sig själva för att ge varje elev de bästa förutsättningarna – känner sig inte sedda i debatten. De riskerar att tappa lusten. Därför skulle jag vilja använda den här debatten till att tala om vad som behöver göras.

Det är tre saker som skolan behöver. Det är tid, det är tillit och det är bildning. 17 ½ minut – så lång tid bedömer Skolverket att en lärare i genomsnitt har för att förbereda och efterarbeta en lektion. På 17 ½ minut ska man ha klarat av att förbereda lektionen så att man når varje elev, hantera det lektionen har lett till och ha tid för det spontana samtalet.

Jag har själv aldrig lyckats sluta en lektion med annat än att det står några elever som vill diskutera uppgiften från förra gången, förklara varför man var sen med uppgiften, berätta lite om nästa uppgift eller tala om någonting annat. Då rinner 17 ½ minut ganska lätt i väg.

Vi måste dubbla tiden för för- och efterarbete, reflexion, förberedelse och spontana samtal med elever. För att vi ska klara det måste vi minska den administrativa arbetsbördan, och vi måste återanställa alla dem i skolan som är så viktiga för att en lärare ska få vara lärare. Någon av eleverna som står där efter slutet av lektionen kanske skulle behöva gå till elevhälsan men får höra: ”Elevhälsan har öppet bara onsdagar mellan ett och två, så du kan väl vänta med att må dåligt.” Då är det svårt att klara sitt uppdrag som lärare.

Det var om tid.

Tillit: Jag upptäckte här en gång hur en debatt om vård gled över till en debatt om skola. Det var en ganska märklig upplevelse. Det var en debatt som handlade om förutsättningar som gled över till att handla om

detaljstyrning. Jag funderade vad som hade hänt om debattörer hade vågat gå upp i fel debatt. Hur hade skoldebatten låtit då? Hur hade vårddebatten låtit då? Hade vi haft en vårddebatt som handlat om var läkaren borde stå på vårdcentralen eller om vilken skalpell kirurgen borde använda? I skoldebatter är det uppenbarligen helt okej att vi här i riksdagen ska tala om hur mycket läraren ska stå vid katedern eller när man bör börja använda en Ipad. Det är inte tillit.

Tillit handlar om att anställa kompetenta lärare som får brinna för sitt uppdrag och får de bästa förutsättningarna för att utföra uppdraget, inte om att vi ska detaljstyra lärarnas vardag. Tillit handlar om att ge läraren ordinationsrätt. En lärare ska ordinera det stöd som en elev behöver. Tillit handlar om att värdera läraren för det jobb som läraren gör. Det kan inte vara rimlig samhällsekonomi att det alltid är bättre betalt att ta hand om våra pengar än att ta hand om våra barn. Det är dags att höja lärarlönerna.

Bildning: Skolan måste rusta alla för ett liv där man har möjlighet att förverkliga sina drömmar, få ett jobb och kanske få göra olika saker i livet. Då är det viktigt med de delar av skolan som är särskilt viktiga för de barn som inte har allt gratis hemifrån, till exempel fritidshemmet. Men fritidspedagogerna är systematiskt bortplockade från regeringens reformer, och fritidsgrupperna växer. Förskolegrupperna växer. Möjligheten till kvalitativt bra pedagogik i förskolan minskar när pedagogerna inte får tid för varje barn. Speciallärarna blir allt färre i svensk skola.

Vi tror på en läsa-skriva-räkna-garanti i de lägre årskurserna. Alla insatser ska sättas in tidigt för att alla barn ska få med sig läsförståelsen, räkningen och förmågan att uttrycka sig i skrift. Det är väldigt svårt att undervisa i historia om man har många elever som inte har möjlighet att läsa i läroboken eller göra en enkel internetsökning. Det är jättesvårt att undervisa i ett naturvetenskapligt ämne om man har elever som inte har fått med sig grunderna i matematiken.

Det är ett problem i svensk skola när man kan skjuta upp elevens möjligheter att tillgodogöra sig de viktigaste verktygen för inläring. Därför måste vi sätta in insatserna tidigt för läsande, skrivande och räkande.

Vi måste ha en skola där man lär sig olika saker. Barns och elevers inläring fungerar olika. Därför är jag orolig för nedrustningen av de estetiska ämnena. Vi vet att barn som tidigt får kontakt med kultur och får lära sig att spela ett instrument har lättare att lära sig andra ämnen.

Tid, tillit, bildning – det är vad svensk skola behöver. Det ger oss möjligheter att se till att alla barn får en ärlig chans. Det är vad den här debatten borde handla om. Då skulle vi kunna skapa en skola där alla med glädje, oavsett sångröst, kan sjunga *Den blomstertid nu kommer*.
(Applåder)

Anf. 90 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Så här i början av sommarlovet får vi chansen att debattera det aktuella läget i den svenska skolan. Det är bra. Det är en viktig fråga som vi alla på olika sätt brinner för. Jag hoppas att de lärare och elever som nu har tagit sommarlov får ett riktigt skönt lov medan vi fortsätter att debattera skolan.

Vi kan i Skolverkets olika rapporter och i SKL:s öppna jämförelser få en genomsnittsbild av den svenska skolan. Då vet vi att den bara visar en liten del. Det finns skolor som inte alls fungerar, och det finns skolor som fungerar fantastiskt bra. Det var kanske det som Ibrahim Baylan menade när han efterlyste åtgärder för att stärka likvärdigheten. Det gäller att i statistiken inte bara se på det som är något slags genomsnitt utan också se på de olika förutsättningar som finns inom den svenska skolan.

Det blir lite märkligt, kan jag tycka, när man enbart svartmålar alla de reformer som alliansregeringen har genomfört ända sedan valet 2006. Jag möter ute i den svenska skolan många lärare och rektorer som tycker att det är jätteskönt att det finns en ny skollag på plats, att det finns en läroplan att arbeta efter och att vi på olika sätt har förtydligat det som politiken förväntar sig av den svenska skolan, nämligen att vartenda enskilt barn har rätt att nå så långt som möjligt utifrån sin potential. Hur ska de få möjlighet till det? Ja, till exempel genom att vi stärker lärarnas kompetens, lärarnas status, lärarutbildningen, och det är precis vad som är på gång.

Jag tycker att det blir lite sorgligt när en tidigare skolminister i debatten kallar den överenskommelse som regeringen träffat med Sveriges Kommuner och Landsting, de fackliga organisationerna och Friskolornas riksförbund för ett ihopafsats tiopunktsprogram när det är tio punkter som är oerhört centrala för att stärka läraryrkets status.

Jag har haft förmånen att få vara ute och resa – jag vet att många av mina kolleger också är ute och reser väldigt mycket – och jag har kallat mitt arbete under våren för en skolresa. Jag har träffat många elever, lärare och rektorer och sett fantastiskt mycket bra verksamhet. Vi har givetvis också haft diskussioner om det som är svårt och det som är problem i den svenska skolan.

När vi nu har genomfört så många reformer av olika slag finns mycket av svaret i skolan själv. Det finns hos de lärare och rektorer som arbetar för att varje dag göra ett så gott jobb som möjligt.

Hela utskottet hade förmånen att få träffa rektorer från Nossebro skola som berättade om hur de mycket målmedvetet under ett stort antal år har arbetat för att uppfylla målet att alla barn ska få möjligheten att lyckas. Jag vill vara med och skapa reformer – jag skulle inte kalla det för arbetsro, för jag tror inte riktigt att det är arbetsro man behöver – så att man känner att de reformer som vi nu har satt på plats ska få möjlighet att ge genomslag i den svenska skolan. Vi gör vissa justeringar. Men nu är det upp till bevis för oss från politiskt håll att våga visa den tillit som Fridolin talade om tidigare. Nu är de styrdokument som man har längtat efter i den svenska skolan på plats, och nu är det dags att börja jobba utifrån dem på ett bra sätt.

Vi har på olika sätt visat att vi stärker lärares kompetens, till exempel genom Lärarlyftet I och II.

Ganska många av Sveriges rektorer svarar i olika enkäter: Ja, jag har tid för det pedagogiska ledarskapet.

Låt oss då fokusera mycket på det som fungerar och se hur vi kan sprida effekten av det och efterfråga mer, inte för att ytterligare stärka någon inspektion utan för att ge tillit men också den kunskap som behövs utifrån forskningen.

Den svenska skolan har ett mycket brett uppdrag. Vi fokuserar många gånger på kunskap, men vi måste givetvis också fokusera på de kreativa sidorna i skolan, på barns utveckling överlag.

Med risk för att det blir lite smått när man ger olika exempel vill jag ändå berätta om ett möte med en pojke och en flicka på en mellanstadie-skola någonstans i Mellansverige. De berättar för oss som är på besök om det arbete som bedrivs ur ett värdegrundsperspektiv. De har fått möjligheten till ett bildspråk. De tänker på sig själva som ett träd och är med och vattnar varandras rötter för att visa varandra tillit och respekt. Då längtade en del av den gamla läraren i mig tillbaka till läraryrket för en stund för att få arbeta med helheten, både kunskap och kreativitet men också med värdegrundsfrågorna, och det arbetet görs ute i den svenska skolan.

Det görs ett väldigt bra arbete. Att man då kallar resultatet för medio-kert gör mig besviken på den här debatten. Vi säger att vi i debatten borde fokusera betydligt mer på de positiva delarna men gör det inte. Vi måste på olika sätt lyfta fram de positiva delarna på ett betydligt bättre sätt än tidigare.

(Applåder)

Anf. 91 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman och övriga! Den 4 juni kunde vi i Dagens Nyheter läsa att hot och våld är det enskilt största arbetsmiljöproblemet i dagens skola. Enligt DN utgör en tredjedel av alla anmälningar till Arbetsmiljöverket vad man kallar allvarliga tillbud på skolor.

En tidigare rapport från Lärarnas Riksförbund visar i sin tur att omkring hälften av landets lärare upplever att det blivit vanligare med hot och våld i skolan. Nästan var femte lärare oroas över att gå till sitt arbete. DN bekräftar bilden och berättar om en arbetsmiljö där hot, kränkningar och tillmälen blivit en del av vardagen.

Runt om i Sverige vittnar samtidigt elever om ett hårdare skolklimat där mobbning, trakasserier, hot och våld har kommit att bli en del av vardagen. Flickor berättar att de utsätts för tillmälen och sexuella trakasserier, samtidigt som pojkar berättar om rån och misshandel.

En allt otryggare skolmiljö innebär att många elever men också lärare, vilket DN nu visar, tvingas gå till skolan med oro och ångest varje dag.

Herr talman! Detta är en fråga som jag har berört tidigare. Men det är en fråga som förtjänar att upprepas, inte minst när vi i DN kan läsa att lärare avstår från att berätta om hot och våld i skolan av skam – helt otroligt! Vi kan också läsa i DN att skolledningarna i avsaknad av ett nationellt regelverk saknar kunskap och rutiner för att hantera problem som dessa och att skolor väljer att sopa problemen under mattan av rädsla för dåligt rykte. Att man väljer att sopa problemen under mattan är inte konstigt med tanke på att skolan i dag är att likna vid en marknad, där just ett dåligt rykte kan innebära skillnaden mellan liv och död för en enskild skola.

Herr talman! Efter skolans kommunalisering har lärarkårens status stadigt minskat. Hur stor del kommunaliseringen och det som jag anser vara många gånger okunniga skolpolitiker har i denna utveckling kan

diskuteras. Men att lärarkårens status, och med den respekten för lärarna, har minskat är ett faktum.

En annan förklaring som jag vill lyfta fram till läraryrkets låga status, även om det verkar som att den är på väg att förbättras något, är dålig löneutveckling. Det är en lärarkår som tvingas ägna alltmer tid åt allt annat än kunskapsförmedling. Det har också blivit en allt stökigare skola, vilket DN nu rapporterar om igen.

Herr talman! Denna negativa utveckling kan inte avhjälpas genom en enstaka åtgärd, utan det krävs en rad åtgärder. Ett första steg är, anser vi, att återförstatliga skolan. Det är vår bestämda uppfattning att detta är den första stora reform som måste genomföras om vi över huvud taget ska kunna få ordning på den svenska skolan men också, Gustav Fridolin, om lärarlönerna ska kunna höjas. Det ligger på kommunerna i dag att höja lärarlönerna om de vill, och det finns många kommuner där Miljöpartiet är med och styr och där lärarlönerna är allt annat än bra. Jag menar att skolan måste förstatligas. Staten måste ta det ekonomiska ansvaret för skolan.

Skolan har blivit ojämlig och segregerad. Det går inte att komma ifrån att den kommunala ekonomin spelar en avgörande roll när det gäller tilldelningen av resurser till skolan. Det är så, och det har jag också tagit upp tidigare, att en rik kommun med ett bra skatteunderlag naturligtvis kan lägga mer resurser på skolan än en fattigare kommun som har ett sämre skatteunderlag, kanske en kommun som många väljer att flytta från. Det är klart att det är skillnad, att man satsar olika mycket resurser på skolan.

Den 17 juni kunde vi läsa i Svenska Dagbladet att så många som 30 procent av kommunerna inte erbjuder så kallad sommarskola till elever som blivit underkända i grundskolan. Nästan var tredje elev får alltså inte den grundläggande hjälp som jag anser skulle vara självklar. Det innebär kort och gott att våra barn och ungdomar får olika kvalitet på sin utbildning beroende på var de bor. Att då tala om en likvärdig skola är naturligtvis inte hållbart. Det är en chimär, inget annat. Till detta kommer såklart, vilket många av oss har tagit upp tidigare, larmrapporterna om sjunkande resultat.

Ett återförstatligande av skolan skapar inte minst en grund för likvärdighet när resurser kan fördelas rättvist, åtminstone rättvisare. Men det innebär också att man kan ta fram ett nationellt regelverk, ett regelverk som är lika för alla. Där ska det tydligt framgå vilka rättigheter och skyldigheter de enskilda lärarna och rektorerna har men också hur man ska agera när elever våldför sig på andra elever och på lärare.

Jag menar att det ska vara regel och inte undantag att polisanmäla elever som använder sig av våld. Det ska också vara regel och inte undantag att flytta på elever som mobbar, slåss och inte fungerar i den normala skolsituationen. Det sistnämnda används inte i tillräcklig omfattning. Man har möjlighet att göra det men gör det väldigt sällan, och det är synd. Det ska inte vara så att elever ska behöva gå till skolan, och nu också lärare, vilket DN visar, och möta sina plågoandar med oro och ångest varje dag. Jag kan garantera att jag inte hade accepterat det, och jag har svårt att tänka mig att någon annan i den här församlingen hade accepterat en sådan arbetsmiljö.

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

Vi har föreslagit att jourklasser ska inrättas dit elever som inte fungerar i den vanliga skolsituationen ska flyttas som regel, dels såklart den som mobbas men också de elever som mobbar. Det är elever som många gånger skriker på hjälp, elever som vill synas, elever som vill höras och som behöver en annan sorts pedagogik, kanske många gånger en fast hand för att kunna fungera i skolsituationen.

Jag beklagar att man inte vågar använda detta i tillräcklig omfattning och att man väljer att rösta nej till det. Jag tycker att det är ett bra förslag.

Svensk skola har blivit en marknad, och det är klart att man gör allt man kan för att sopa dåliga betygsresultat och problem på skolan under mattan. Där har vi det andra problemet, och det kommer jag att återkomma till i nästa inlägg.

Anf. 92 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Jag välkomnar den här debatten, men jag känner också en viss frustration. I flera år har Skolverket återkommande påtalat bristen på likvärdighet i svensk skola. År 2006 frågade man sig: Vad händer med likvärdigheten i svensk skola? Redan då konstaterades att skillnaden mellan skolor med avseende på elevresultat hade ökat sedan 1998. Man såg redan då att skolsegregationen utifrån socioekonomisk bakgrund hade ökat under samma tid. Då var Skolverket mer försiktigt, men man ansåg sig ändå härleda skillnaderna till det fria skolvalet.

För 10–15 år sedan gick barnen från radhusen och barnen från höghusen i samma skola. I klassrummet satt bussförarens son bredvid ingenjörens dotter. Men sedan det fria skolvalet infördes har allt fler föräldrar från socioekonomiskt väl förspända miljöer börjat välja bort skolor som de inte anser vara bra. Resultatet är alltmer homogena elevgrupper, ökad segregation och sämre kunskapsresultat för alla. Det är en slutsats som har dragits flera gånger och inte bara av Skolverket utan även av forskare och PISA. Men i politikens värld slår alla dövörat till.

I sin senaste rapport skriver Skolverket att skillnaderna mellan skolor med bra och dåliga resultat har ökat dramatiskt. Skillnaderna mellan skolors genomsnittliga resultat har fördubblats de senaste 20 åren. Sverige utmärker sig i internationella jämförelser som ett land där både kunskapsresultat och likvärdighet har försämrats under 2000-talet.

Låt mig citera Robert Aschberg som med anledning av Skolverkets rapport skrev: ”Man behöver bara arslät och en bit krita för att räkna ut att vårt land kommer att bli frånåkt i den internationella konkurrensen om skolan får fortsätta ruttna. Något måste göras. Det räcker inte med löjväckande byten av betygsskalor.”

Ingen annan här har ännu pratat om det fria skolvalet, men däremot har man pratat om betyg.

För Vänsterpartiet är allas rätt till kunskap det viktigaste målet med utbildningspolitiken. Kunskap ger makt, och en bra skola är därför ett led i strävan mot ökad jämlikhet och minskade sociala klyftor.

Skolan ska vara en förändrande kraft i samhället. För att bli det måste skolan vara likvärdig. Alla ska ha samma möjligheter att skaffa sig kunskap och utvecklas efter sina egna förutsättningar och behov oavsett bakgrund. Det betyder inte alls att alla ska vara lika. Tvärtom måste olikheterna få utrymme för att skolan ska bli en plats för mångfald och demokratisk samverkan mellan människor i ett jämlikt samhälle. Skolan

spelar en central roll för att ge alla en grund att stå på och för att ge eleverna de redskap som behövs för att de ska utvecklas i skolan och under resten av livet.

Problemet är att vi har fått ett system där vissa skolor inte håller måttet. De har inte förutsättningarna. Vi måste se till att de får det. Vi kan inte längre blunda för de fakta som presenteras om att det fria skolvalet är en av de största anledningarna till att vi har fått en mer orättvis skola.

Förutom att närhetsprincipen bör gälla i alla kommuner måste också resurserna fördelas på ett sätt som utgår från de behov som finns på en skola. Dessutom måste det ställas höga krav på lärarna. Det är de som ska ha ansvar för elevernas lärande. Det kräver i sin tur att lärarna faktiskt får ägna sig åt att undervisa och att de har befogenheter att sätta in de åtgärder som krävs för att varje elev ska nå målen i skolan.

Herr talman! Skolan har i dag utvecklats till att öka klassklyftorna i samhället i stället för att minska dem. Den konkurrens som det öppnades för på skolområdet på 1990-talet och som sades kunna höja kvaliteten har i stället lett till ökade skillnader mellan skolor och till en allmän acceptans för att vissa skolor är bra och andra dåliga. Det är i dag upp till mig som förälder att göra rätt val för mina barn. Det ligger på mitt ansvar vilka livschanser mina barn kommer att få. Det är inte bara fel. Det är oacceptabelt.

Jag menar att vi står inför ett val. Det är ett val som kräver mod och uppriktighet. Frågan vi har att besvara är om någras möjlighet att välja skola ska väga tyngre än alla barns rätt till en bra skola och utbildning. Det är en fråga som jag särskilt vill rikta till Socialdemokraterna, som har begärt den här debatten, och till utbildningsminister Jan Björklund. Om svaret är nej på den frågan är ni också skyldiga att svara på vad ni tänker göra åt det som Skolverket menar är den främsta anledningen till att vi har fått en alltmer orättvis skola där segregationen ökar och kunskapsresultaten sjunker som en direkt följd.

För Vänsterpartiet är valet självklart. Inget barn ska behöva gå i en skitskola. Vi vill ge alla barn rätt till en bra skola.

Anf. 93 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Vi har i dag fått kvarsittning i kammaren efter att våra kolleger har gått på sommarlov.

Det finns mycket att säga om den svenska skolan. Vi tenderar att fastna i en problembeskrivning av skolan, vilket gör att många lärare hänger med huvudet och tycker att det är tungt att gå till jobbet. Vi måste börja tala om skolan på ett annat sätt för att göra den till en attraktiv arbetsplats för elever, lärare och rektorer. Det utförs underverk av personalen på våra skolor varje dag, och någon måste lyfta det i debatten. Det finns många vetgiriga elever där ute och många duktiga lärare som både har goda ämneskunskaper och förmågan att leda och inspirera.

Själv valde jag läraryrket av många anledningar. Den viktigaste anledningen var att jag kunde få tillfälle att spendera tid tillsammans med ungdomar under den mest känsliga delen av deras liv och vara med och leda dem en bit på vägen, bryta tankar och värderingar tillsammans och på det sättet vara med och påverka samhällsutvecklingen. Det kanske låter pretentiöst och lite överdrivet idealistiskt, men det är en beskrivning av läraryrket när det är som bäst.

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

Varför vill då inte fler välja den här underbara yrkesbanan? En orsak är den snedvridna debatt som förs. Nästan varje dag möts vi av nyheter om stora brister. Debatten har hamnat i ett dike där allt är elände och där ingen elev får den hjälp som den behöver.

Naturligtvis ska bristerna komma upp i ljuset, men var finns berättelserna om de lärare som älskar sitt jobb? Var kan vi läsa om lärare som på ett positivt sätt präglar sina elever genom sitt sätt att vara och undervisa? Vem talar om att lärare har världens viktigaste jobb som innebär att säkra vårt lands framtida utveckling? Dessa berättelser behöver vi också få höra för att få de bästa studenterna att söka sig till yrket.

Herr talman! Alliansregeringen har sannerligen inte legat på latsidan när det gäller att åtgärda det som ändå har gått fel inom skolan. Regeringen har haft en riktig storstädning att göra efter år av kladdande.

Här i Sverige slog vänstervågen igenom med full kraft på 60- och 70-talen. Auktoritetskritik och missriktade jämlikhetssträvanden undergrävde lärarnas auktoritet. Titlar lades bort och du-reformen slog igenom. Detta var en del av en generell samhällsförändring. Lärarnas roll definierades om. Från att vara lärare som förmedlar ämneskunskaper gick de till att bli pedagoger som visar olika sätt att hitta information. Ordning och reda, den så kallade pluggskolan och utantillinläring betraktades som gammalmodigt och omodernt. Betyg ansågs stigmatiserande och krav på ansträngning som reaktionärt. Symboler och traditioner som markerade förvärvad kunskap och uppnådda resultat, såsom studentexamen och beteckningen lektor för lärare med doktorsexamen, avskaffades. I dag kan vi se resultatet av denna vänsterpolitik. De som drabbats allra hårdast är pojkar födda i studieovana arbetarklasshem.

Att återskapa en utbildningstradition när politiker och ideologiska pedagoger under decennier har agerat för att riva ned den är en ofantligt svår uppgift. Inte desto mindre är det just det som vi behöver göra i Sverige. En skola i toppklass är en förutsättning för att Sverige ska stå sig väl även i framtiden och för att varje barn ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sin egen potential. Få uppgifter är viktigare än att återupprätta den svenska skolan.

Herr talman! Skolan ska locka till kunskapssökande och vetgirighet samt ge kunskap för både yrkeslivet och den egna personlighetsutvecklingen. Skolan får därför inte bara handla om anställbarhet. Skolan har ett allmänt uppdrag att bilda. Kunskap syftar inte bara till jobb utan hjälper eleven att reflektera och växa som människa.

Jag talar om klassisk bildning i betydelsen lärande som syftar till förädling av hela människan. Det är viktigt, inte minst i ett samhälle där många kulturella, etniska och religiösa grupper lever sida vid sida. Att förstå inom vilken folkgrupp och inom vilken religion man bär turban, kippa eller slöja och förstå de olika klädtraditionernas betydelse är värdefull kunskap i dag.

Klassisk bildning underlättar kommunikation och förståelse mellan människor i olika etniska, kulturella och religiösa grupper. För att uppvärdera bildningen som ideal behöver skolan respektera lärdoms- och bildningstraditionen, inte förlöjliga och raljera över den.

Jag vill lyfta fram vikten av de estetiska ämnena kopplat till bildning. De anses lätt mindre viktiga eftersom de inte lika självklart leder till jobb. Men värdet är större än så. De stimulerar kreativitet och problem-

lösning. Jag har själv sett elever som kanske inte är starka teoretiskt men som går igenom skolan med bravur tack vare att de fått hjälp av sin estetiska sida.

Herr talman! Vi kristdemokrater vill att lärare ska få vara just lärare och att skolan ska vara en plats där man lär för livet, inte bara för arbetslivet.

(Applåder)

Anf. 94 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag är glad för den överenskommelse som regeringen för ett par veckor sedan åstadkom med de båda lärarfacken och de båda arbetsgivarorganisationerna inom skolväsendet. Det var i sanning en nationell samling. Det har aldrig tidigare skett på det sättet. Jag hör att Ibrahim Baylan talar oerhört nedlåtande om den upphörelsen. Det gör inte lärarfackens ordförande. På presskonferensen sade de att det var det bästa som hade hänt på länge, på mycket länge. Det inkluderade Baylans ministertid.

Det konstiga är att Socialdemokraterna precis stått och talat om nationell samling. Nu åstadkommer vi nationell samling. Varför är ni inte glada? Varför är Baylan så sur över överenskommelsen? Vi åstadkom ju det som ni har efterlyst.

Baylan verkar irriterad över ytterligare en sak, nämligen att vi bad en mycket rutinerad person inom svenskt skolväsen, professor Per Thullberg, att utifrån sitt perspektiv, utifrån forskning, granska de reformer vi gör; Per Thullberg tillsattes av Baylans regering som generaldirektör för Statens skolverk och var tidigare rektor för Södertörns högskola samt dessförinnan aktiv socialdemokratisk politiker. Vi bad honom göra en sådan granskning eftersom det från en del håll ibland påstås att de reformer vi gör saknar forskningsstöd. Per Thullberg kom fram till att det finns starkt forskningsstöd för det som görs. Han kom också fram till att det kommer att ta tid innan resultaten vänder, men vi är på rätt väg.

Det är väl en fantastisk nyhet? Sverige är på rätt väg. Varför är Baylan då så irriterad över den utredningen? Det är väl en jättebra nyhet för Sverige.

Fridolin talar om att satsa på skolan. Vi kan göra ett fullskaleexperiment. Vi kan jämföra tre ganska likvärdiga kommuner, Stockholm, Göteborg och Malmö. Stockholm har de senaste femton åren nästan uteslutande styrts av borgerliga partier, Göteborg och Malmö av de rödgröna. Stockholm satsar väsentligt mer resurser per elev på skolan än Göteborg och Malmö. Varför satsar ni inte när ni har ansvar? Varför kräver ni i opposition satsningar men drar ned där ni kan satsa? Varför fungerar det så?

Vi kan studera lärarlönerna i kommunerna så får Fridolin se att det går att ta ansvar där man har makt. Nu är skolan kommunal, vilket jag i grunden är emot, så det finns sådana möjligheter. Ni styr i ett antal kommuner. Gör då det ni säger behöver göras i stället för att bara snacka. Det går att göra verkstad.

Jag förstår Rossana Dinamarcas resonemang när det gäller rätten att välja skola. Jag håller inte med, men jag förstår vad hon menar. Problemet är vad hon föreslår. Det är lite oklart. Rossana Dinamarca säger att vi ska ha närhetsprincipen. Ursäkta, men vi har närhetsprincipen. Närhets-

principen finns i skollagen. Den innebär att om man inte aktivt väljer en annan skola har man alltid rätt att gå i den skola som ligger närmast. Det är närhetsprincipen, och den finns redan. Att föreslå det är alltså att slå in öppna dörrar. Frågan är vilken förändring Rossana Dinamarca vill genomföra.

Baylan säger att jag inte tar ansvar. Det är klart att jag tar ansvar. Det är därför vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken. Jag tar ansvar för de sjunkande kunskapsresultaten. Vi lägger om hela den svenska utbildningspolitiken mot en politik med högre kunskapskrav, bättre kunskapsresultat och tydligare kunskapsfokusering, bort från den politik där man var rädd för att ställa krav.

(Applåder)

Anf. 95 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! På senare tid har jag, trots den hårda tonen i den här debatten, sett en viss förskjutning från regeringens sida vad gäller skolpolitiken. Efter att under lång tid haft inställningen ”kan bäst själv”, haft en hög svansföring och alltid haft svar på alla frågor har regeringen under den här våren allt oftare börjat gå i Socialdemokraternas spår. Regeringen har börjat backa på förslag efter förslag. Det välkomnar jag. Det är jag glad för. Det är bra spår. Fortsätt i de spåren, Jan Björklund.

Regeringen har kommit med ett tiopunktsprogram där flera av punkterna är sådana som man så sent som under denna vår har röstat nej till. Sedan hafsar man ihop dem i maj. Jag är glad att regeringen kommer med förslagen. Vi har själva föreslagit dem i kammaren. Skolforskningsinstitutet är ett exempel. I februari lade vi fram ett förslag om det för kammaren. Det röstades ned av den borgerliga majoriteten. Det är bra att man redan i maj kom med samma förslag, som tagits fram i samarbete med lärarfacken och arbetsgivarna. Det är mycket bra, fortsätt på den vägen!

Det som oroar mig, herr talman, är att det hos regeringen inte finns tillstymmelse till självkritik, utan allt som är bra är redan gjort. De som eventuellt kommer med kritik sägs svartmåla. Fine, det hör till politikens spel att inte lyssna på vad oppositionen säger, men lyssna då till regeringens egen expertmyndighet Skolverket. Den 2 maj lade Skolverket fram sin lägesbedömning, för drygt en månad sedan. I den lägesbedömningen pekas på att likvärdigheten håller på att bli allt sämre, vilket i sin tur lett till att den svenska skolan hamnat i en spiral av allt sämre resultat.

Man efterfrågar tre saker. En är långsiktighet. När Skolverket och andra talar om långsiktighet handlar det inte om att så länge den minoritet som i dag utgör regering bara är överens så är det långsiktigt. Trots allt är det väljarna i Sverige som väljer, och efter ett val kan det ske ett skifte. Med långsiktighet menar de allra flesta, också vi socialdemokrater, att man försöker komma överens över blockgränserna. Vi har gjort det i någon fråga. När det gällde fristående skolor krävde vi och Miljöpartiet gemensamt en utredning. Sedan kom sex partier gemensamt fram till någonting som kanske inte löser alla problem men som i alla fall är ett steg framåt. Det hade varit bra om vi på samma sätt kunnat komma överens om läraryrkets villkor och status.

Det är klart att man kan göra som utbildningsministern, slå sig för bröstet och säga att antalet sökande till lärarutbildningarna ökar. Men vi

talar fortfarande bara om decimaler, Jan Björklund. 1,2 sökande per plats är inte särskilt imponerande.

Tillsammans har vi mycket att göra för att stärka läraryrket och stärka läraryrkets villkor och attraktionskraft.

Skolverket pekar på det dilemma som finns med det fria skolvalet, att det bidrar till att öka segregationen. Då landar en del i slutsatsen att man ska ta bort det, för då löser man alla problem. Det tror inte Socialdemokraterna. I stället bör vi inrikta resurserna och energin på att höja kvaliteten i många av de skolor som föräldrarna i dag väljer bort så att alla elever oavsett var de bor och oavsett vad de väljer får en utbildning av högsta kvalitet. Vi ser dock att det är ett dilemma. Den borgerliga regeringen har hittills inte velat se detta.

Vi socialdemokrater har en praktisk hållning. Vi ska höja kvaliteten genom läxhjälp till alla, genom resursfördelning som tar hänsyn till elevernas behov och genom att presentera en statlig satsning som riktar in sig på de skolor som har de tuffaste förutsättningarna.

Alla barn i vårt land har rätt till en bra utbildning, och det tänker vi socialdemokrater fortsätta kämpa för.

Anf. 96 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Skolreformer tar tid. Att se omedelbara effekter av reformer som började gälla för ett eller två år sedan är såklart helt omöjligt. Men inte för Socialdemokraterna och Miljöpartiet som snabbt dömde ut reformerna och redan nu vet att de är misslyckade. Det är inte ett seriöst förhållningssätt, och det visar lite grann hur de slarvar med något så viktigt som den svenska skolan.

Det är modigt av den före detta skolministern Ibrahim Baylan att använda Skolverkets rapport som ett argument för en ny politik. Jag måste nästan be utbildningsutskottets kansli att ta fram Skolverkets rapport från 2005. Den var en rak beskrivning av den politik som Alliansen sedan i stort genomförde i syfte att göra just det som är så viktigt och som tar sådan tid, det vill säga stärka skolresultaten och öka likvärdigheten.

Det råder ingen tvekan om att vi är beredda att lyssna på kritik. Vi tittar gärna på andra länder, modeller och skolsystem som lyckas få en ökad likvärdighet. Ontario i Kanada är ett mycket intressant exempel där man på ganska kort tid har lyckats lyfta skolor som har tuffa utmaningar.

Det är också modigt att våga kritisera den breda reform som nu har kommit på plats i samarbete med lärarfacken, SKL och Friskolornas riksförbund. Den är oerhört viktig. Vi kommer aldrig att lyckas lyfta svensk skola om inte de absolut bästa blir lärare och får tid att undervisa och se till att elever kan lyckas.

Det stora problemet har varit att vi under så lång tid hade en politik som urholkade läraryrket. Detta är helt centralt, framför allt om vi jämför oss med Finland.

Det är intressant att höra Socialdemokraterna tala om samsyn. De vill ha samsyn på snart sagt alla politiska områden. Det gäller energipolitiken, bostadsbyggandet, skolan, sjukvården och äldreomsorgen.

Det är inget fel att tala med varandra, och det är inget fel på breda överenskommelser. Men gör först er egen hemläxa! Vad är de rödgröna beskedet?

Ni behöver inte ge många besked, men ni kan i alla fall ge ett besked här i dag. Vad kommer att hända med betygen? Kommer Vänsterpartiets linje att gälla, det vill säga en väg mot att ta bort betygen? Eller kommer det att bli Miljöpartiets linje som handlar om att göra allt för att minska skadeverkningarna av betygen? Vad är det som gäller?

Hur blir det med karriärtjänsterna? Kan lärarna lita på att den satsning på höjda löner som Alliansen har levererat ligger fast? Kan man lita på att ni om ni får väljarnas förtroende har råd att satsa på svensk skola på det sätt som Alliansen har gjort? Det duger inte att bara komma med kritik utan att ge ordentliga besked.

Vi i Alliansen vill vara tydliga med att vi kommer att hålla fast vid ambitionen att upprätta en kunskapsskola. Det är viktigt inte bara för Sverige utan för att alla ska få en bra start och kunna lyckas i livet. Vi tror att svensk skolpolitik mår bra av breda överenskommelser och långsiktighet. Vi tror inte på en skolpolitik som vänds upp och ned över en natt för att ledningarna inte åtnjuter förtroende ens i sina egna partier och röstas ned på kongresser. Sverige behöver inte en sådan skolpolitik. Sverige behöver fortsatt allianspolitik.

(Applåder)

Anf. 97 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman och ärade kolleger! Det är aldrig helt lätt att förbereda sig för en sådan här debatt. Det finns ju två Jan Björklund, och man vet inte riktigt vilken man ska möta. Den ene är den utbildningsminister som är övertygad om att allt som har gjorts är rätt och att det enda som behöver göras mer är lite mer, som att införa betyg i ännu lägre åldrar och plocka bort ytterligare några tjänster och ämnen från gymnasieskolan. Då är det fixat.

Sedan tillsätter han en utredning som kan berätta när resultaten kommer att vända, eller som Expressens ledarsida uttryckte det: I går kom en rapport som visar på de sjunkande resultaten i skolan, och utbildningsministern gick till en spågumma.

Så har vi den andre Jan Björklund. Det är han som under den senaste tiden har backat från så många punkter i skolpolitiken att man funderar på om inte skolministern hittat en alternativ karriär. Har man paraderat med så många pudlar är man nog välkommen till Svenska Kennelklubben.

När jag förberedde mig för denna debatt visste jag inte vilken utbildningsminister jag skulle möta, men nu står det klart. I denna debatt möter vi utbildningsministern som är övertygad om att vartenda förslag har varit rätt. På ingen punkt behöver han fundera på om han har gjort något som skadat den svenska skolan. Det enda han kan göra nu är att luta sig tillbaka och vänta på att resultaten vänder.

Flera utredningar har tittat på hur lång tid det tar att vända resultaten i en skola. Det globala konsultföretaget McKinsey, som bland annat studerar skolsystem, konstaterar att man på fem sex år kan vända resultaten i svensk skola. Jan Björklund har varit ansvarig för den svenska skolan i sju år.

Låt mig i all ödmjukhet nämna tre saker som har hänt i svensk skola under dessa år. Det handlar om de tre frågor som jag tog med mig till denna debatt: behovet av tid för lärare att möta varje elev, behovet av

tillit till dem som arbetar i skolan och behovet av en genomtänkt bildningssyn för skolan.

När det gäller tid uppger nio av tio lärare att sedan Jan Björklund blev ansvarig för skolan har de fått ägna mer tid åt att fylla i papper och mindre tid åt att vara med eleverna. De uppger att sedan Alliansen bildade regering har den administrativa arbetsbördan ökat.

När det gäller tillit har Miljöpartiet tillsammans med lärarfacken kritiserat reformer som regeringen genomfört. Inte alltid för att de har varit fel i sak eller feltänkta – en del reformer har vi varit kritiska till, andra har vi välkomnat – utan för att de genomförts på ett sätt som varit underfinansierat och oförankrat. Det är också därför de har behövt justeras. År 2010 ombads riksdagen anta en ny skollag. Sedan dess har riksdagen ombetts justera den fyra gånger. Det är inte att skapa arbetsro. Det är inte att skapa tid för och visa tillit till lärarna.

Bildningen handlar om möjligheten för alla elever att få tid med lärare och att få den hjälp de behöver. Sedan Alliansen bildade regering har 1 000 speciallärare och specialpedagoger, nästan 10 procent av dessa, försvunnit från svensk skola. För nästa år planerade regeringen en ytterligare nedskärning på 1,3 miljarder. Nyligen meddelade regeringen att det kanske var för mycket och att man ska återkomma med hur mycket man tänker skära ned på svensk skola.

Medan vi funderar på hur mycket vi behöver lägga till och satsa på svensk skola funderar regeringen på hur mycket man ska skära ned.

Kan vi så här på riksdagens sista dag få ett besked från regeringen om hur stor nedskärningen på svensk skola blir nästa år?

(Applåder)

Anf. 98 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Det blir delvis en märklig form av debatt när man talar om nedskärningar i skolan, som också kan bero på demografiska förändringar eller annat, och samtidigt säger att det är speciallärarna som har försvunnit. Vi vet att många av de speciallärare som har funnits i den svenska skolan har pensionerats. Det har varit väldigt erfarna, duktiga lärare som under en period givetvis hunnit gå i pension.

Det alliansregeringen gjort har handlat om att öppna upp för speciallärarutbildningen. På det sättet tillförsäkrar vi den svenska skolan fler speciallärare i framtiden som är utbildade på ett bra sätt. Tidigare var det en borttagen utbildning.

För Centerpartiets del är det oerhört viktigt att ha skolfrågorna i fokus och att följa utvecklingen nära. Vi är glada över alla reformer som har kommit på plats. Oavsett om man behöver göra justeringar i skollagen är jag som centerpartist glad över det stärkta elevfokus som finns i den nya skollagen jämfört med den tidigare. Jag är glad över de förtydliganden som skett i läroplaner, kursplaner och så vidare och som på olika sätt ökar tydligheten för eleverna men också för lärarna. Man vet vad man ska göra, vilka mål man ska nå och vilka kunskaper man ska jobba med.

Mycket som har gjorts är väldigt bra. Vi har haft en debatt om ett motionsbetänkande. Det har vi haft många gånger här i kammaren, och vi tar ställning till olika motioner och så vidare. Därför blir det väldigt märkligt när man klagar på att man har lagt fram förslag i riksdagen som inte har gått igenom. Vi anser från alliansregeringens sida att det är av

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

stor betydelse att ärendena bereds på ett bra sätt och att det läggs fram propositioner om ämnet.

Jag vill återkomma till förra veckans debatt. Jag vet inte om Miljöpartiets företrädare Jabar Amin då tävlade i hur många gånger man kan säga misslyckad skolpolitik. Det är som att man upprepar det som ett mantra och som att det vore så, men man kan inte exemplifiera vad man faktiskt pratar om. Några saker har vi varit lyhörda nog att justera i efterhand, till exempel när det gäller lärarlegitimationen. Att det inte gick så bra som vi hade hoppats på från början har vi alla haft ett gemensamt bekymmer med. Det finns olika anledningar till att det blev så.

Jag tror att det är oerhört viktigt att inte gå på den dystra ton som finns hos många av oppositionens företrädare utan att man i stället lyssnar på de förslag som finns. Egentligen finns det inte speciellt mycket konkret politik, utan man har lagt sig nära det som Alliansen redan har genomfört. Och det är vi glada för. Det är bra för den svenska skolan med den samsyn det ger att man anammar mycket av det som stod i Skolverkets rapport 2005, vilken Tomas Tobé refererade till. Det gällde sådant som vi såg som problem och som man sedan har åtgärdat.

Från Centerpartiets sida ser vi tydligt att man har behov av reformer. Det är inte så att man inte kan göra förändringar, men man behöver få använda alla de olika verktyg man har fått för att åstadkomma ännu bättre verksamhet.

Utbildningsministern sade för en liten stund sedan att resultaten har vänt. Det kan vi se på ett antal olika områden. Det kanske inte är på det sätt vi hade önskat överallt, men det är en positiv förändring vi vill förstärka ytterligare. Jag vill än en gång betona denna viktiga del och det viktiga dokument som har tagits fram mellan Sveriges Kommuner och Landsting, Utbildningsdepartementet, Friskolornas riksförbund och de två fackliga lärarorganisationerna. Det är jätteviktigt för de tio punkterna.

Självklart är det så att tio punkter som presenteras i ett program inte är totalt nya punkter. Det vore väldigt märkligt. Men när man gör en sådan sammanställning och visar på den stora samsynen kring att stärka läraryrkets status ser jag med stor tillförsikt fram emot det arbete för att åstadkomma en allt bättre skola som kommer att genomföras i alla kommuner som är arbetsgivare, men också i friskolor.

(Applåder)

Anf. 99 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Sverigedemokraterna menar att vi förutom att förstatliga skolan behöver se över det svenska friskolesystemet. Vi anser att det är på väg att urarta totalt. Jag har sagt det förut, och jag säger det än en gång: Även om Sverigedemokraterna i grund och botten är positiva till friskolor menar vi att reformen har gått för långt.

Jag vill än en gång påpeka – vilket jag har gjort här flera gånger – att när friskolereformen lanserades var tanken med denna att ”föräldrakoooperativ, speciella ämnesprofiler eller nedläggningshotade glesbygdsskolor” skulle få en chans under ett nytt huvudmannaskap. Det var tanken. I dag är den vanligaste inriktningen allmän inriktning – långt från grundtanken med reformen. Det finns i många kommuner ett överutbud av skolor. Det är kostnadsdrivande samtidigt som det många gånger omöjliggör ett långsiktigt planerande.

När Friskolekommittén tillsattes för två år sedan – tror jag att det är – trodde jag att vi skulle få diskutera friskolesystemet helt förutsättningslöst. Ska vi ha friskolor över huvud taget? Om ja – hur många och i vilken form? Ska friskolorna få ta ut vinst ur verksamheten och så vidare? Detta är viktiga frågor, och jag trodde att vi skulle få diskutera dem. Men så blev det inte. Jag beklagar att regeringen inte tog chansen att ta frågan på större allvar.

Jag anser att skolan, tyvärr, påminner alltmer om hela havet stormar. Det böljar hit, och det böljar dit. Man genomför den ena underfinansierade reformen efter den andra. Jag håller med en tidigare talare om att många reformer har varit bra. Men när de är underfinansierade och många gånger också ogenomtänkta kan de göra mer skada än nytta.

Nu senast har vi kunnat läsa om skolkoncernen JB Education AB och dess konkurs. En konkurs ställer såklart till det. Jag tänker citera vad Bo Jansson, Lärarnas Riksförbund, har sagt med anledning av konkursen: ”Under de fem åren 2007–2011 har JB Education AB mottagit närmare 350 miljoner kronor i koncernbidrag. Det betyder att betydande resurser som varit ämnade för elevernas skolgång har tagits från skolorna.” Han fortsätter: ”Så har skatt avsedd för utbildning för det kommande släktet flutit upp i bolagskedjan och kanske ut ur landet. Under en täckmantel av pedagogisk mångfald används pengar avsedda för utbildningsinvestering till ekonomisk vinning.” Vidare säger han: ”Slutsatsen blir att svenska barns undervisning och svenska lärares arbetssituation i praktiken styrs av monetära intressen från andra länder i en bolagskedja fjärran från den pedagogiska mångfalden!”

Tänk om vi hade kunnat diskutera denna fråga i Friskolekommittén! Men i stället för att ta frågan på allvar väljer regeringen en väg som är att likna vid någon som försöker spackla över sprickorna och måla mögel-
fläckarna. Jag har nämnt det tidigare, och jag nämner det igen eftersom jag tycker att det är ett bra sätt att beskriva det. Så gör man alltså i stället för att försöka förändra, eller kanske åtminstone diskutera, frågan i grunden. Sedan får man se var man landar. Men regeringen har varit helt ovillig att göra detta. Jag tycker att det är anmärkningsvärt.

För att komma till rätta med de problem som trots allt finns, oavsett hur många duktiga lärare och hur många bra skolor det finns, menar vi att man måste förstatliga skolan. Vi står fast vid det. Men man måste också se över friskolesystemet. Vi menar att man måste gå tillbaka till friskolereformens ursprungliga intentioner och i likhet med Finland skapa ett system där det ska finnas ett påvisbart behov av de skolor som ska starta. Det gäller till exempel en pedagogisk profil eller en språkskola. Det handlar inte om att vara för eller emot friskolor; jag är fortfarande för friskolor. Men det gäller att hitta en väl fungerande balans, och jag anser att vi inte har det i dag.

Anf. 100 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Närhetsprincipen gäller för dem som inte gör ett aktivt val, säger Björklund. Tur att man har rätt att gå i skolan i alla fall!

Det sägs att det fria skolvalet har möjliggjorts för att bryta bostadssegregationen. Men när Skolverket tittar på just den effekten av det fria skolvalet visar det sig att så inte är fallet. Däremot ser man en ny typ av segregation: en skolsegregation, där vi har fått alltmer homogena elev-

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

grupper. De välutbildades barn går på en skola och barn till föräldrar med mindre utbildning på en annan.

Därför kvarstår min fråga: Ska någras möjlighet att välja skola eller välja bort skola väga tyngre än alla barns rätt till en bra skola och utbildning?

Herr talman! Jag möter ständigt lärare som uttrycker frustration och maktlöshet över sin arbetssituation. De vet vad de behöver göra och vad deras elever behöver, men de har inte tiden eller möjligheterna att göra det. Detta är också skäl som väldigt många lärare anger när de väljer att byta yrke.

Vi har tidigare fått rapporter om att lärare bara ägnar så lite som en tredjedel av sin arbetstid åt att undervisa. Många av lärarna ger uttryck för att de varken hinner planera eller utvärdera sin undervisning, vilket innebär att de har svårt att anpassa sin undervisning efter elevernas behov. Det är illa, och det strider mot skollagen. Vi kan nog alla skriva under på att läraren är den viktigaste faktorn i skolan för att vända den negativa trenden med sjunkande kunskapsresultat.

I dag ser vi hur föräldrarnas utbildningsbakgrund, men också plånbooken, har avgörande betydelse för elevernas resultat. Det senare har blivit särskilt tydligt i fråga om RUT-avdrag för läxhjälp. För oss i Vänsterpartiet är det viktigt att skolan verkställer sitt kompensatoriska uppdrag. Det är lärarna som ska ansvara för elevernas lärande, inte eleven själv eller hans föräldrar.

För att vända den negativa trenden behöver läraren få vara just lärare, och skolans pengar måste stanna i skolan. Det är inte rimligt att riskkapitalister tillåts leka affär medan det skärs ned på kuratorer, skolvårdar och studie- och yrkesvägledare samtidigt som lärare går på knäna för att täcka upp för det.

Utbildningsministern säger att man har genomfört en mängd reformer och att det tar tid att se effekterna. Så låt oss tala om det vi vet. Skolverket har i återkommande rapporter pekat ut 1990-talets skolreformer som orsaken till de problem vi ser i skolan i dag. Därför väckte vi, och fick igenom, en motion i riksdagen 2011 om att tillsätta en utredning med uppdrag att utvärdera och analysera de stora skolreformerna och deras effekter på integration, jämlikhet, utbildningens kvalitet och alla elevers rätt till en likvärdig undervisning.

Syftet med utvärderingen skulle vara att ta fram förslag för att stärka elevernas rätt till en likvärdig utbildning, ökad kvalitet och en sammanhållen skola. Utbildningsministern valde att ignorera riksdagens beslut i nästan två års tid, och när han väl kommer till skott blir det inte en statlig utredning utan en utvärdering som läggs på ett enskilt institut som inte har till uppgift att återkomma med förslag utan enbart att utvärdera.

Om ministern på riktigt är orolig för utvecklingen i svensk skola är det dags att gå från ord till handling nu.

Vi vet vad som är orsakerna till den orättvisa vi ser i skolan i dag. Det är mycket tydligt i Skolverkets rapport. Det är bara en fråga om vilja. Vill utbildningsministern?

Anf. 101 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Det är många som har lyft fram speciallärares viktiga roll, och det kommer jag också att göra men mer med fokus på vad vi faktiskt kan göra och utveckla.

Många elever är i behov av särskilda stödsatser för att klara målen. Därför har alliansregeringen återinfört speciallärautbildning för att öka den specialpedagogiska kompetensen på våra skolor. Speciallärarna ska jobba direkt med eleverna till skillnad från specialpedagogerna som handleder dem som jobbar med barn i behov av särskilt stöd.

Mitt hjärta klappar alldeles extra för de elever som är i behov av riktigt kompetenta speciallärare för att klara skolan men som inte får tillgång till rätt kompetens.

Stöd till elever med särskilda behov kan säkert fungera väl på sina håll, men jag har sett alltför många exempel där elever i behov av särskilt stöd går runt i skolan endast med en assistent. Det kan i och för sig vara en mycket viktig person rent socialt för eleven, men personen kan helt sakna pedagogisk utbildning. Det duger inte. De elever som har de största behoven ska undervisas av de mest kompetenta lärarna. De elever som har de största behoven ska ha tillgång till lärare med rätt kompetens.

Herr talman! Skollagen är tydlig med att alla elever ska få stöd och stimulans för att utvecklas så långt som möjligt. Skolans nya läroplan från 2011 lägger tydligare fokus på att eleverna ska uppnå kunskapsmålen, vilket också kan öka behovet av stöd till de elever som har svårt att klara målen. I den svenska grundskolan får drygt 15 procent av eleverna särskilt stöd vid ett givet tillfälle, och drygt 40 procent av eleverna får särskilt stöd någon gång under sin grundskoletid.

Herr talman! Under lång tid har det varit brist på specialpedagoger och speciallärare, och många som jobbar som speciallärare har inte examen. Samtidigt kommer införandet av lärarlegitimationen att öka kraven på att speciallärare har rätt utbildning. SCB:s prognos visar en ökad brist inom yrket de kommande åren på grund av framtida pensionsavgångar och den stora andelen obehöriga bland dem som arbetar med specialpedagogiskt stöd. Tillgången på utbildade specialpedagoger och speciallärare minskar fram till 2030, då man beräknar att det kommer att finnas ungefär 10 000 samtidigt som efterfrågan är 20 000.

Högskoleverket har också genomfört en undersökning där ett stort antal kommuner anger att de står inför stora problem att rekrytera behöriga speciallärare och specialpedagoger till sin särskoleverksamhet, och detta gäller alla nivåer och åldersgrupper.

De kommuner som svarat på Högskoleverkets enkät uppger att mellan 10 och 20 procent av eleverna behöver sådant stöd. Det tyder på ett stort behov av utbildade speciallärare och andra lärare med specialpedagogisk kompetens. Flera tror att det kommer att behövas dubbelt så många speciallärare som specialpedagoger. Kommunerna är rörande eniga om att det krävs en nationell satsning inom det specialpedagogiska området för att kunna täcka framtida behov. Samtidigt som behovet av utbildade speciallärare är stort tar det alltför många år innan de första speciallärarna utexamineras.

Herr talman! När hjälp ges till dem som behöver, förbättras undervisningen för alla. Det allra viktigaste är emellertid att alla barn med specifika behov av stöd får den hjälp de behöver. Därför skulle en särskild

Aktuell debatt:

Läget i den svenska skolan

satsning i form av ett specialläraryft öka intresset för specialläraryrket. Det är något vi kristdemokrater ser som oerhört viktigt för att klara skolans allt fler framtida utmaningar.

(Applåder)

Anf. 102 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Vi måste göra mer. Jag nämnde det i mitt inledningsanförande. Vi måste stärka läraryrket. Vi behöver avbyråkratisera. Där ska vi alla vara självkritiska till många av de regler som har införts de senaste 10–15 åren och som har ökat administrationsbördan. Vi ska motverka segregation, införa mer undervisningstid och tidigare betyg till exempel.

Men vi måste också ha en väldig respekt för de stora reformer som nu är sjösatta och som just nu börjar träda i kraft och verka. Det tar tid innan de ger effekt på undervisningsresultaten. Fridolin hänvisar till McKinsey och säger att det tar sex sju år. Ja, det gör det ungefär, enligt McKinsey. Det säger professor Tullberg också. Reformerna genomförs nu, och det tar ungefär sex sju år innan de ger en sådan effekt att det synligt påverkar slutresultaten i skolan. Fridolin mäter från regeringsskiftet 2006, som om dessa stora reformer hade kunnat genomföras första veckan – då kan man räkna från 2006 – men så är det inte. Att förbereda läroplansreformer, betygsreformer och skollagsreformer tar tid.

Resultaten hade sjunkit under tio års tid när jag klev in på Baylans tjänsterum i oktober 2006. När jag klev in där på tjänsterummet tänkte jag att där måste ju finnas fullt med planer att sätta i verket för att lyfta upp resultaten i svensk skola. Jag öppnade första skrivbordslådan i Baylans skrivbord. Den var helt tom. Jag öppnade nästa skrivbordslåda, och den var också helt tom. Det fanns inte en idé. Gissa vad som fanns i den tredje lådan! Den var tom. Jag vände på skrivbordsunderlägget eftersom jag tänkte att det åtminstone måste finnas en post-it-lapp med någon tanke. Nej, det fanns ingenting. Det fanns inte en tanke på vad som skulle göras, och resultaten hade sjunkit i tio år. Det var den situationen som vi befann oss i. Den arbetsro som skulle ha behövts i våra svenska klassrum hade lagt sig över det socialdemokratiska Utbildningsdepartementet, och det är det vi nu rättar till.

(Applåder)

Anf. 103 IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Utbildningsministern är rolig om än inte sanningsenlig. Det första den här regeringen gjorde var att ta bort de satsningar som fanns på de skolor som hade det tuffast. En halv miljard skulle riktas till skolor som hade de tuffaste förutsättningarna för att öka likvärdigheten. Det skrotade Jan Björklund.

Gy07, gymnasiereformen som skulle förbättra möjligheten för fler att fullfölja gymnasieskolan, skrotade Jan Björklund. Stora delar av den skollag som Jan Björklund efter många om och men kom till riksdagen med var väl förberedda på just Utbildningsdepartementet.

Herr talman! Det är ingen som anklagar Jan Björklund för att han inte har gjort något. Det har han gjort. Men att göra något betyder inte att det alltid är rätt. Och att göra fel saker kan ibland vara ganska destruktivt.

Talare före mig har påvisat hur lärarna har påverkats av de många kraven. Det är dokumentation, administration, stress och nationella prov

som innebär att lärarna i dag har allt sämre möjligheter att göra sitt jobb, nämligen att möta och undervisa elever, att reflektera och att planera lektionerna.

Socialdemokraterna känner en djup oro över den utveckling som pågår. Det är därför vi har begärt den här debatten. Skolverkets lägesbedömning visar att utvecklingen går åt fel håll. Jag misstror inte någon i denna kammare när det gäller att vi har goda ambitioner. Jag tror inte att det finns någon i kammaren som inte vill att det ska gå väl för alla barn i vårt land. Men det gör det inte i dag.

Det var mot den bakgrunden jag ställde frågan till de fyra borgerliga partierna: Delar ni vår oro, och vad är ni i så fall beredda att vidta för åtgärder? Det enda vi har fått tillbaka är ett antal anklagelser om att det var värst förr och att det här skapades på 60-talet.

Problemen och utmaningarna finns här och nu. Socialdemokraterna har lagt fram förslag och kommer att fortsätta att lägga fram förslag. Och ja, Tomas Tobé, vi kommer fortsatt att erbjuda samarbete inför de utmaningar som denna regering är för trött för att se.

Anf. 104 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Det är inte alltid, ska jag erkänna, som jag sätter mig och läser protokollen från debatterna i kammaren. Men jag tror faktiskt att jag ska göra det den här gången, för det har varit mycket intressanta saker.

Vi i Alliansen är inte tillräckligt självkritiska när vi ger besked om vad vi vill utveckla framåt. Det är inte bra. Det finns mycket som det behöver tas tag i. Läger vi för mycket förslag eller för lite förslag? Vi är för lyssnande. Vi lyssnar för mycket. Vi är beredda att justera förslag. Det är inte heller bra. Gör vi det brett tillsammans med skolaktörerna blir man riktigt sur.

Kritiken kommer från många håll samtidigt. Det kanske blir lite så när man inte har koll på vad man själv vill och framför allt när man inte har koll på vilka kompisar det är som gäller. Jag har i mina två tidigare inlägg bett de rödgröna partierna att ge besked. Jag sade faktiskt att det räckte med ett besked. Det har jag inte fått än. Det finns fortfarande en möjlighet.

Men jag kan samtidigt förstå att det är lite jobbigt. Det kanske till och med känns lite tråkigt, lite grann som att man måste plugga i skolan innan det är dags för skolavslutningen. Men det är faktiskt dags att ge ett besked. Ni kan ge ett besked som är framåtsyftande, ett förslag som ni är överens om. Eller ge åtminstone ett besked om att den här reformen kommer att ligga fast, att ni inte vill riva bort den här satsningen. Det skulle vara välkommet. Vi kommer att fortsätta att ställa den frågan. Väljarna och framför allt svensk skola förtjänar besked.

Vi i Alliansen kommer att vara tydliga. Vi kommer att fortsätta att satsa på lärarna, och vi kommer att säkerställa att vi följer upp hur det går för varenda elev. Vi tänker inte acceptera den utveckling som svensk skola haft under lång tid med fallande kunskapsresultat och bristande likvärdighet. Svensk skola är alldeles för viktig. Den ska man inte slarva med.

(Applåder)

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

Anf. 105 GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag kom hit med tre frågor som jag ville lyfta.

Det handlar om tid. Vi vill minska den administrativa arbetsbördan och återanställa alla dem som är viktiga för att läraren ska få vara lärare. Det handlar om bredden av pedagoger, specialpedagoger, speciallärare och fritidspedagoger, och om annan personal i skolan, lokalvårdare, vaktmästare, skolvårdar och skolvärdinnor, som låter läraren vara lärare. På så sätt vill vi se till att man fördubblar lärarens möjligheter att ha tid för för- och efterarbete och spontana samtal med elever. Ingen ska gå hem från svensk skola och känna: Jag hanns inte med i dag.

Det handlar om tillit. Vi ger lärare rätt att ordinera extra stöd till den elev som behöver det. På samma sätt som en läkare har rätt att ordinera medicinska åtgärder till en patient som behöver det ska en lärare ha rätt att ordinera pedagogiska åtgärder till en elev som behöver det.

Vi vill värdera lärargärningen, inte bara i ord utan också i lön. Tomas Tobé efterfrågar ett besked. Han kan få ett tydligt besked. Miljöpartiet avsätter i sin budget 5 miljarder – det är mer än dubbelt så mycket som ni lägger – för att höja lärarlöner. Det är en satsning som är tydlig, enkel och rak. Vi ska värdera lärargärningen som ett av våra viktigaste framtidssyrken. Den som i dag funderar på vad den ska studera till ska ha det beskedet tydligt och klart från oss.

Det handlar om tid och tillit. Och så handlar det om bildning. Det är en satsning på en läsa-skriva-räkna-garanti i de lägsta årskurserna. Det är en satsning på estetiska ämnen.

Satsningen på skolan är jämte klimat- och jobsatsningarna den största i den gröna budgeten. Det finns en anledning till det. Vår uppgift är att fundera på hur ett land kan bli starkt också när våra barn blir stora och när deras barn blir stora. Då ligger miljö- och klimatfrågorna i fokus. Då ligger lika naturligt skolfrågorna i fokus.

Vi funderar ständigt på: Hur mycket mer resurser behöver skolan? Alliansen funderar i stället på: Hur mycket kan vi skära ned?

Jag kom också hit med en fråga. Ni hade aviserat en nedskärning på över 1 miljard för nästa år i skolan. Ni har sagt att det nog var lite mycket. Hur stor blir nedskärningen?

Anf. 106 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C):

Herr talman! Jag och Centerpartiet vet att svaren finns i skolan. Det gäller hur man ska göra, hur lärare arbetar och hur rektorer ska leda. Vi har från alliansregeringen också gett verktygen för att man ska kunna genomföra det på ett bra sätt.

Det handlar om att utforma en kunskapsskola, som har framförts tidigare i debatten, där också de kreativa inslagen är oerhört viktiga. Det handlar om att ta hjälp av den nya tekniken. Därför är jag glad att Anna-Karin Hatt som it-minister, tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting, har lanserat en satsning på att skapa en plattform för den nya tekniken. Det ska på ett bra sätt främja digitaliseringen i den svenska skolan och främja den kunskap och kreativitet som vi vill se.

Men det handlar också om att ta del av den forskning och det utvecklingsarbete som finns på olika sätt. Då handlar det om att ta del av den forskning som gäller lärande men också hjärnans funktioner för att man ska kunna ge alla elever förutsättningar att nå så långt som det bara går.

Skolan är en oerhört viktig fråga, och det är oerhört viktigt att vi på olika sätt satsar. Sedan kan vi, på marginalen ibland, tala om att vi satsar mer på det eller att vi satsar mer på någonting annat eller att man faktiskt får dra ned på någonting för att kunna satsa på någonting annat.

Det handlar om vad vi gör med alla de resurser som faktiskt finns i den svenska skolan i dag, för vi har mycket resurser i den svenska skolan som vi skulle kunna använda på ett bättre sätt. En sådan viktig del när det gäller att använda resurser på bättre sätt handlar om att ta bort en del av administrationen. Då använder man lärarresursen på ett betydligt bättre sätt än vad vi gör i dag.

Jag vill använda mina sista 15 sekunder till att önska alla elever och lärare som nu har gått på sommarlov ett riktigt skönt sommarlov. Det vill jag också önska mina kolleger i utskottet och alla som arbetar med skolfrågor. Jag hoppas på en fortsatt och förnyad bra debatt till hösten.

(Applåder)

Anf. 107 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Ibrahim Baylan nämnde i sitt andra anförande att den svenska skolan en gång låg i topp på en rad områden. Det är helt rätt; det gjorde den. Men när Baylan försöker lägga hela skulden på regeringen menar jag att han är ute och reser, minst sagt.

Jag vill påminna om att det var Socialdemokraterna tillsammans med Vänsterpartiet kommunisterna, som de hette då, som kommunaliserade skolan. Det var en reform som genomfördes trots protester, trots att man avråddes från att göra detta och trots att det var mot bättre vetande. Där har vi ett av huvudproblemen i dag när det gäller den alltmer splittrade och segregerade skolan. Detta är er förtjänst.

Socialdemokraterna har också ett tungt ansvar för den havererade invandrings- och integrationspolitiken. Den har skapat ett splittrat samhälle, men den syns också i den svenska skolan. Det kan inte ens Ibrahim Baylan förneka. Sedan kan man diskutera hur man ska komma fram till lösningar och så vidare. Där tror jag inte att vi är överens. Men detta är ett ansvar som Baylan inte kan smita ifrån, hur mycket han än vill.

Avslutningsvis, herr talman, tänkte jag ägna mig åt en aktuell fråga. Den berör egentligen mitt arbete i justitieutskottet, men jag vill ändå ta upp den, för den rör trots allt vilka lärare som jobbar i skolan.

Den 12 juni, för inte så länge sedan, kunde vi i Dagens Nyheter läsa att minst 97 lärare som är dömda för sexövergrepp och/eller barnpornografibrott arbetar på svenska kommunala förskolor och skolor. Dagen efter kunde vi läsa hur Beatrice Ask lite förvånat sade att det här inte var bra.

Till saken hör att vi har lyft fram frågan i den här församlingen. Vi har föreslagit att det ska vara obligatoriskt att registerkolla personer som söker anställning till samtliga yrken som rör arbete med barn men också att det ska göras förbjudet att anställa personer som har dömts för sexualbrottslighet. Det ska alltså vara förbjudet.

Också personer som är dömda för allvarlig sexualbrottslighet mot vuxna ska förbjudas att arbeta med våra barn. Jag tycker att det är en självklarhet.

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

Detta har vi föreslagit, men vi fick nej från övriga partier. Jag beklagar det, inte så mycket för mitt partis skull utan kanske mer för de barn och ungdomar som tvingas gå till skolan och ibland faktiskt möta lärare som är dömda för den här sortens brott. Jag tycker att det är skrämmande.

Anf. 108 ROSSANA DINAMARCA (V):

Herr talman! Jag måste säga att jag tycker att det är lite anmärkningsvärt att det har begärts en debatt med anledning av Skolverkets rapport, men ingen, knappt de som har begärt debatten, pratar om huvudproblemet som Skolverket faktiskt pekar ut, nämligen det fria skolvalet. Det nämns, men man säger: Nu finns det, men vi gör ingenting åt det.

Det visar den politiska feghet som råder. Vad sitter vi här för? Vad har vi Skolverket till? Varför ska de sitta och skriva en massa rapporter om de som styr över skolan inte bryr sig?

I stället har det här blivit något slags allmän skoldebatt där vi pratar om lite allt möjligt. Det tjafsas om vem som bjöd till överläggningar först. Seriöst – är det så vi ska behandla svensk skolpolitik? Är det så vi ska behandla de elever som har blivit drabbade av skolnedläggningar på grund av det fria skolvalet?

De elever som valde att gå till Bredbyskolan, Arabyskolan och Rosengårdsskolan – varför är deras val mindre värt? Varför ska inte dessa elever också ha rätt till en bra skola? Det är det som är huvudpoängen i Skolverkets rapport: Det fria skolvalet har ökat segregationen, och det har också lett till försämrade kunskapsresultat.

Om den här riksdagen och den här skolministern inte inser det spelar det nog ingen roll om vi har betyg från när barnen föds. Vi kommer fortfarande att ha samma problem.

Anf. 109 ANNIKA ECLUND (KD):

Herr talman! Nu till något helt annat, som det brukar heta.

Lika säkert som amen i kyrkan är att debatten om skolavslutningarnas vara eller inte vara i kyrkan sätter fart inför varje avslutning, varje sommar och varje jul. Debatten har kommit att handla om vad som får sägas av prästen och vilka psalmer som får sjungas, detta medan våra barn sitter i kyrkbänkarna förväntansfulla inför sommarlovet till tonerna av *Den blomstertid nu kommer*.

Vi är många som minns känslan. Kyrkan har smyckats och finkläderna är på inför en tradition som uppskattas av många, oavsett hur ofta kyrkan besöks annars. Men en högljudd minoritet återkommer varje halvår med kritik mot den här traditionen. Man försöker utmåla stunden i kyrkan med ett par psalmer som ett stort problem.

I takt med att lagstiftningen ändrats har Skolverket gjort snävare bedömningar om var gränsen för religiös påverkan ska dras, vilket har inneburit en nervös osäkerhet inför hur en skolavslutning i kyrkan ska få gå till. Präster blir osäkra på om de får önska Guds välsignelse samtidigt som de önskar ett trevligt sommarlov till barnen.

Under debattens förra runda i adventstid föreslog vi kristdemokrater två enkla lagändringar i skollagen. I korthet efterlyste Göran Hägglund en fortsatt icke-konfessionell skola men med ett undantag för firande av traditionella högtider, där medverkan också ska vara frivillig. Elever har i

decennier bytt aulan eller gymnastikgolvet mot en kyrkobyggnad utan att de tagit någon större skada.

Herr talman! När lärare och rektorer tvingas värdera varje enskild psalm och sång för att avgöra om den är tillräckligt traditionsenlig har det gått för långt. En lagändring enligt Kristdemokraternas förslag är någonting som både skolledare och andra inom skolan skulle välkomna.

I denna ljuva sommartid, herr talman, har jag fått sista ordet som riksdagsledamot. Då är det kutym att man ger magistern en blomma, så det tänker jag göra. Jag vill önska herr talmannen en glad sommar!
(Applåder)

Anf. 110 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag har lyssnat noga på de rödgröna partierna och de förslag de har fört fram. Några har förts fram men totalt disparata och olika från de här partierna.

Det som ni är överens om är kritiken av regeringens politik. Det är det enda som förenar er. Men ni är inte överens om vad ni är kritiska emot. I sak är ni kritiska mot helt olika saker.

Jag har identifierat fyra frågor som ändå förenar er kritik. Ni tycker alla att reformerna just nu är för många. Men ni tycker också alla att det borde genomföras fler reformer. Ni tycker alla att reformerna går för fort. Men ni tycker alla att resultaten kommer för långsamt.

Det här går inte ihop. Själva har ni gemensamt eller var för sig röstat nej till i princip samtliga de skolreformer som nu genomförs. Med er vid rodret hade inga förändringar skett, och det är precis det valet när det gäller skolpolitik som människorna står inför nästa år när man ska gå till valurnorna: att fullfölja en utbildningspolitik som steg för steg och med stor kraft nu löser de problem som svenskt skolväsen har stått inför i årtionden eller att gå tillbaka till den politik som skapade problemen. På det sättet har den här debatten varit väldigt klargörande.

Herr talman! Jag vill tacka alla ledamöter och andra som har deltagit i eller lyssnat på debatten. Jag tackar Ibrahim Baylan för att han begärde debatten i en mycket angelägen och viktig samhällsfråga.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2012/13:459 om ordning och reda i it-politiken

Prot. 2012/13:126
19 juni

*Aktuell debatt:
Läget i den
svenska skolan*

*Svar på
interpellationer*

Anf. 111 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Monica Green har frågat mig vad jag avser att göra för att den statliga infrastrukturen ska vara delaktig i de mål som regeringen uttalat om en it-nation i världsklass. Monica Green har även frågat mig vad jag avser att göra för att den statliga digitala infrastrukturen ska bli en kärnverksamhet.

Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och alla företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster via bredband. Det är de mål som gäller för bredbandsområdet och mål

som Sveriges riksdag har fattat beslut om. Till det kommer målen i regeringens bredbandsstrategi som säger att minst 90 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till bredband om minst 100 megabit per sekund senast 2020.

Dessa mål arbetar vi nu hårt med att förverkliga. För att nå dem behöver många dra sitt strå till stacken. Och många olika parter har ett ansvar för att bidra till att den nödvändiga infrastrukturen kommer på plats: byalag, kommuner, bredbandsoperatörer. Dessutom har regeringen ett ansvar i detta genom att se till att det finns goda förutsättningar för marknaden att investera och bygga ut, genom att formulera tydliga politiska mål och genom att undanröja eventuella hinder för utbyggnaden.

Staten är en av flera aktörer på bredbandsmarknaden, vilket också slås fast i regeringens bredbandsstrategi. För att öka tillgången till snabbt bredband i hela landet och bidra till ökad konkurrens är det viktigt att vi ser till att den infrastruktur som staten själv äger används effektivt. Det lyfts också fram i de utredningar och rapporter som Monica Green hänvisar till. För att säkerställa det har regeringen vidtagit olika åtgärder som syftar till att vi ska kunna nå bredbandsmålen och se till att statens infrastruktur används på ett effektivt sätt.

Till det hör bland annat att vi sedan den 1 januari 2013 har givit Affärsverket svenska kraftnät i uppdrag att verka för att vi kan nå målen i regeringens bredbandsstrategi och att de dessutom ska verka för att göra sitt nät tillgängligt för marknaden. Även Trafikverket har fått regeringens uppdrag att på grossistnivå erbjuda tjänster till aktörer på telekommarknaden. Regeringen följer löpande upp hur dessa och andra uppdrag som syftar till att underlätta bredbandsutbyggnaden genomförs.

Som Monica Green skriver i sin interpellation presenterade Riksrevisionen i april sin rapport *Statens roll på telekommarknaden*. Regeringen har tagit del av rapporten och kommer att svara på den i en skrivelse till riksdagen senast i november 2013. I den kommer vi att återkomma till vilka eventuella åtgärder som kan komma att bli nödvändiga med anledning av Riksrevisionens rapport.

Som framgår av mitt svar följer jag och regeringen utvecklingen väldigt noga och har givit flera uppdrag för att säkerställa att samhällsviktiga resurser används på ett optimalt sätt.

Anf. 112 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Jag har ställt interpellationen *Ordning och reda i it-politiken* bland annat på grund av Riksrevisionens svidande kritik mot den oordning som faktiskt finns. Jag har hänvisat bland annat till den it-politiska strategigrupp som tillsattes 2003. Jag har hänvisat till *Bredbandsnät i hela landet*, som krävde att infrastruktur som statliga verk och bolag förfogar över ska kunna användas för att bygga ut elektronisk kommunikation för hög överföringskapacitet. Jag har hänvisat till Globaliseringsrådet. Jag har hänvisat till Åke Hedéns utredning, där fokus låg på en möjlig avskiljning av ICT från Trafikverket eller att slå samman den statliga infrastrukturen till ett affärsverk. Jag har också hänvisat till Bredbandsforum, som har radat upp ett antal hinder för bredbandsutbyggnaden och för målen i regeringens bredbandsstrategi. Jag har dessutom gett många andra exempel på att det måste bli mer ordning och reda,

och jag tar naturligtvis fasta på den svidande kritik som Riksrevisionen kom med i sin rapport *Statens roll på telekommarknaden*.

Nu har ministern försökt att svara. Jag upplever ju inte att jag får svar på mina frågor. Jag frågade: Vad avser statsrådet att göra för att den statliga infrastrukturen ska vara delaktig i de mål som regeringen har uttalat om en it-nation i världsklass? Vad avser statsrådet att göra för att den statliga digitala infrastrukturen ska bli en kärnverksamhet? De frågorna har inte jag fått svar på, tycker jag i alla fall.

I försöket till svar säger ministern bland annat: ”För att öka tillgången till snabbt bredband i hela landet och bidra till ökad konkurrens är det viktigt att vi ser till att den infrastruktur som staten själv äger används effektivt. — — För att säkerställa det har regeringen vidtagit olika åtgärder som syftar till att vi ska kunna nå bredbandsmålen och se till att statens infrastruktur används på ett effektivt sätt.”

Hur kan man tolka det? Hur tolkar ministern det? I bolagsordningen för Teracom finns det inga direktiv för telekomverksamheten, och i Vattenfall AB:s bolagsordning står det lite diffust att föremål för bolagens verksamhet är att generera en marknadsmässig avkastning genom att genom dotter- och intressebolag tillhandahålla och bedriva handel med produkter och tjänster inom bolagen som främjar, stöder eller kompletterar energiverksamheten, företrädesvis inom data- och telekomområdena samt abonnemangsrelaterade produkter och tjänster. Med andra ord finns det inte ens några tydliga krav på hur de ska hantera den digitala infrastrukturen.

Ministern säger att ”Trafikverket har fått regeringens uppdrag att på grossistnivå erbjuda tjänster till aktörer på telekommarknaden”. Det är ju så att det har gjorts ett tillägg för innebörden när det gäller Trafikverket och dess fibernät. Men det finns inga tydliga krav på hur man ska hantera den digitala infrastrukturen mer än att om de har något över ska de erbjuda det, alltså inga krav på eller någon press på att man ska få fram en sådan kapacitet.

När ska vi få se en tydlig instruktion, och när ska regeringen inse att det behövs en tydligare strategi? När ser regeringen den digitala infrastrukturen som en kärnverksamhet? Blir det en särskild myndighet eller ett bolag som får ta hand om det här?

Anf. 113 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Staten är en stor ägare av fiberoptiska nät och är en viktig aktör på marknaden. Det är också någonting som vi tydligt har lyft fram i regeringens bredbandsstrategi. I synnerhet Trafikverket och Svenska kraftnät är i dag väldigt viktiga leverantörer av bredbandskapacitet på den svenska marknaden genom att just göra det som regeringen har bett dem om. Genom att leverera bredbandskapacitet på grossistnivå på villkor som är neutrala och icke-diskriminerande bidrar de till att öka konkurrensen och se till att fler i Sverige kan få tillgång till snabbt och bra bredband till bra priser. Väl utbyggda stamnät skapar förutsättningar för att öka bredbandstillgången, och det här ökar möjligheten för oss att nå de mål som vi har satt upp.

Dessutom är det så att statens tillgång till fiberoptiska nät bidrar till att minska sårbarheten och att skapa en säkrare nationell digital informations- och kommunikationsinfrastruktur. Det är ju precis därför, för att vi

Svar på
interpellationer

har sett den potentialen, som regeringen har beslutat sig för att genomföra, och också har genomfört, en förstärkning av styrningen över verksamheterna för att se till att de mer effektivt ska vara aktiva och bidra till bredbandsmålen. Det innebär att Trafikverket i sitt fibernät ska erbjuda tjänster på just grossistnivå på konkurrensneutrala villkor till aktörer som efterfrågar elektronisk kommunikation i den mån som kapaciteten inte behövs för Trafikverkets egna behov.

Dessutom har Trafikverket fått i uppdrag att underlätta också anläggandet av det som man kallar för kanalisation för bredband och att tillgängliggöra den kanalisation som redan finns utmed våra vägar.

Så sent som den 1 januari i år fick Svenska kraftnät i uppdrag av regeringen att verka för att målen i regeringens bredbandsstrategi ska nås och att göra sitt fibernät tillgängligt för andra aktörer på bredbandsmarknaden. Självklart kommer vi att följa upp hur de här uppdragen hanteras och vid behov vidta ytterligare åtgärder.

Jag kan konstatera att Trafikverket, som Monica Green väldigt tydligt lyfte fram, i dag tillhandahåller överkapacitet till de aktörer som efterfrågar det. Dessutom har Svenska kraftnät, kan jag konstatera, nyligen fattat beslut om att öka kapaciteten i sina fibernät vid uppgradering i syfte att öka tillgängligheten och också bättre kunna bidra till regeringens bredbandsstrategi.

Till det kommer att både Svenska kraftnät och Trafikverket aktivt deltar i vårt arbete i Bredbandsforum, som jag själv leder. Där samverkar man också med andra aktörer på bredbandsmarknaden och arbetar med att skapa bättre förutsättningar för bredbandsutbyggnad.

Sedan hänvisar Monica Green till den utredning som Åke Hedén genomförde då han 2010 föreslog en ökad samordning av de statliga fibernäten. Även Riksrevisionen pekar i sin rapport på att det kan finnas en samordningspotential i det innehav som vi har.

I grunden ser regeringen, precis som framgår av de beslut som vi har tagit, positivt på en ökad samordning mellan verksamheterna. Jag vill betona att det inte finns något hinder för en ökad samverkan mellan dessa verksamheter. Tvärtom uppmuntrar regeringen aktörerna att själva initiera samarbete för att skapa bättre förutsättningar för respektive verksamhet och för bredbandsmarknaden i stort.

Den statliga infrastrukturen används i dag i stor utsträckning för att bidra till de mål som riksdagen och regeringen har satt upp. Vi kommer i höst att ge vårt svar på Riksrevisionens rapport.

Anf. 114 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Ministern talar om ökad samordning, det vill säga inget krav på en sammanslagning, en särskild myndighet eller ett särskilt bolag. Är det så jag ska tolka svaret?

Jag undrar fortfarande om ministern tar Riksrevisionens kritik på allvar. Det var *svidande* kritik. Riksrevisionen hävdar i punkt efter punkt att regeringen måste precisera sina mål, att regeringen måste göra en samlad bedömning, att regeringen måste redovisa en analys av bedömningen av PTS, att regeringen måste överväga att förordning 2007:603 om intern styrning och kontroll ska gälla också för PTS, att regeringen måste initiera en översyn om innehav av digital infrastruktur, att regeringen måste

ge Kammarkollegiet i uppdrag att ta fram innovationsinriktad upphandling och att PTS måste fortsätta att utveckla rutiner och så vidare.

Trots den svidande kritiken talar ministrernas medarbetare om triviala problem, att det handlar om några kommatecken. Det verkar som att ministern inte alls tar kritiken på allvar och att hon inte vill ta sig an problemen. Så har åtminstone jag upplevt hanteringen hittills, och många med mig undrar om ministern verkligen tar kritiken på allvar.

Dessutom har jag ett exempel på hur tokigt det kan bli om man inte har en strategi för de statliga myndigheternas it-infrastruktur. IT Norrbotten har åkt på en smäll på grund av att redan dragna nät ska flyttas mellan Vattenfall och Teracom. Det framgår inte tydligt hur frågan ska hanteras. IT Norrbotten och dess kunder får betala 14 miljoner en gång till eftersom det inte finns någon tydlig strategi för hanteringen.

Det finns många exempel på att det inte fungerar. Om utredaren återkommande använder orden vårdslöshet och bristande ordning borde ministern ta Riksrevisionens rapport på största allvar. Gör ministern det?

Anf. 115 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Jag konstaterar inledningsvis att Monica Green påstår att jag har sagt saker som inte har något med sanningen att göra.

Låt oss återgå till sakfrågan. Trafikverket ICT är en viktig aktör på den svenska bredbandsmarknaden tack vare sitt väl utbyggda stamnät. Deras nät är ett av Sveriges allra största bidrag till hög tillgänglighet och robusthet och levererar i dag enligt deras senaste årsrapport uppkoppling till hela 125 stadsnät.

Trafikverket ICT är också en aktör som erbjuder ett fiberoptiskt nät på orter som annars tydligt hade saknat den infrastrukturen. Trafikverket ICT är helt enkelt en viktig aktör för att vi ska nå målen i regeringens bredbandsstrategi.

Under hösten 2011 bestämde sig Trafikverket, som Monica Green säkert känner till, för att utvärdera en försäljning av Trafikverket ICT:s verksamhet. Verket kom fram till att en sådan försäljning inte var att föredra. I stället beslöt sig Trafikverket nyligen för att omorganisera sin it-verksamhet. Jag är inte säker på att ännu en omorganisation av Trafikverket ICT:s verksamhet på kort sikt skulle gynna bredbandsmarknaden i Sverige. Däremot har Trafikverket fått tydliga uppdrag från regeringen att erbjuda tjänster på grossistnivå på konkurrensneutrala villkor i sitt fibernät. Det är ett tydligt uppdrag som inte kan missförstås.

I klartext innebär detta att Trafikverket ska sälja sin överskottskapacitet på marknaden. Det finns gott om sådan kapacitet. Den genomsnittliga nyttjandegraden i nätet i södra Sverige är 25 procent och i norr 13 procent. Det innebär att en stor del av kapaciteten i Trafikverkets fiber i dag kan erbjudas andra aktörer på just neutrala villkor.

Jag vill återigen understryka att ingenting hindrar Trafikverket från att samverka med andra aktörer på området. Jag vet att Trafikverket och Post- och telestyrelsen arbetar för att ytterligare stärka samarbetet som redan finns mellan dem.

Riksrevisionen kommer också fram till i sin rapport att den statliga infrastrukturen på området är viktig. Det kan jag bara hålla med om. De fibernät som framför allt Trafikverket ICT, Svenska kraftnät och Teracom förfogar över täcker stora delar av Sveriges yta. Riksrevisionen

Svar på
interpellationer

pekar på att infrastrukturen skulle kunna användas på ett ännu bättre och ännu mer optimalt sätt.

Samtidigt ska man komma ihåg att en sådan ökad samordning kan få stora effekter på marknaden. Det kan vara positiva effekter, och det kan också vara negativa effekter. Ett sådant beslut måste helt enkelt nog studeras och analyseras innan. Det är också något som Riksrevisionen lyfter fram i sin egen rapport. Där framgår det att det statliga agerandet på marknaden är en komplex fråga, där det inte enkelt går att säga att det bästa är att staten i alla lägen är en så aktiv marknadsaktör som möjligt.

Bilden är inte fullt så enkel som Monica Green försöker hävda. För att vi ska veta om det finns tydliga fördelar med mer styrd statlig samordning krävs det helt enkelt djupare analyser. Det kan mycket väl finnas goda skäl för en mer samordnad statlig förvaltning av den digitala infrastrukturen. Ett sådant beslut är en politisk bedömning och måste hanteras därefter.

Inom Regeringskansliet tar vi inte lätt på frågan. Vi kommer att gå till botten med den. Nu håller vi som bäst på att studera Riksrevisionens granskning och slutsatser. Jag kan försäkra Monica Green att vi återkommer i höst med svar på hur vi ser på statens innehav av elektronisk infrastruktur tillsammans med övriga punkter som Riksrevisionen tar upp i sin rapport.

Anf. 116 MONICA GREEN (S):

Herr talman! Statsrådet Anna-Karin Hatt fortsätter med att säga att det ska vara ökad samordning, men hon var i det här inlägget mer tveksam till om det över huvud taget ska vara en särskild myndighet eller ett särskilt bolag.

Det är bra att Anna-Karin Hatt lyfter fram ICT som en viktig aktör. Men det är synd att Anna-Karin Hatt blir mer tveksam till hur viktig aktör ICT ska vara framöver. Om vi är överens om att ICT är en viktig aktör kan vi använda oss av den aktören på ett mer effektivt sätt.

ICT ska sälja sitt överskott, men har inte krav på sig att främja mer överskott, som skulle underlätta även Anna-Karin Hatts och regeringens mål att 90 procent av hushållen ska ha tillgång till bredband år 2020. Vi vill att alla, inte bara 90 procent, ska ha tillgång till it-infrastruktur, men regeringen vill ha 90 procent. Det är alltid något, men det skulle underlätta om man använde sig av ICT såtillvida att ICT får ett krav på sig att få fram överkapacitet.

Jag är lite förvånad över att Anna-Karin Hatt svarar så pass defensivt som hon gör. Hon säger att det inte är lätt. Nej, vi är inte valda för att saker och ting ska vara lätta. Om det hade varit lätt hade vi förstås fixat detta snabbare.

Det är klart att det behövs en politisk bedömning. Vi är politiker som ska våga sätta ned foten och sätta en inriktning för framtiden. Om vi ska nå alla, som Socialdemokraterna vill, måste vi använda en betydligt bättre statlig styrning, inte bara samordning. Vi måste se till att främja ytterligare kapacitet i hela landet.

Anf. 117 Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C):

Herr talman! Nu låter det nästan som att Monica Green bara några minuter efter att jag har givit henne svaret har glömt bort vad jag sade.

Regeringen har givit tydliga uppdrag till Trafikverket och Svenska kraftnät att tillgängliggöra överkapacitet i näten på grossistnivå på neutrala villkor. Det tydliga beskedet har myndigheterna fått från regeringen.

Jag kan försäkra Monica Green att vi tar Riksrevisionens rapport på fullt allvar. Bredbandsutbyggnaden är oerhört viktig för Sveriges välfärd och framtid. Därför är det väldigt bra att Riksrevisionen har valt att genomföra denna granskning och komma med rekommendationer.

Men sedan är det så, som det ganska ofta är, att Monica Green väljer att lyfta fram de delar som passar henne.

Det som också finns i Riksrevisionens rapport är kritik mot brister i regleringssäkerheten som Riksrevisionen för fram. Det är ett problem som regeringen är medveten om och där vi har agerat för att se till att få bättre bestämmelser som blir riktigt utformade. Nu i dagarna kommer jag att skicka ut ett lagförslag om att förbättra situationen inom området för prisreglering.

Det vi ska komma ihåg är att när Riksrevisionen kritiserar regleringsosäkerheten kritiserar de den lagstiftning som den dåvarande socialdemokratiska regeringen lade fram, och som alliansregeringen i flera omgångar efter det har förbättrat, med betydande reformer 2007 och hela telekompaketet 2011.

Jag kan försäkra kammaren att vi kommer att fortsätta att vända på varenda sten för att operatörerna ska känna att de har de goda och stabila förutsättningar som de behöver för att kunna investera på denna marknad.

Nu kommer vi att gå vidare och gå igenom hela innehållet i Riksrevisionens granskning för att i höst ge riksdagen en utförlig redogörelse för hur vi ser på de bedömningar som Riksrevisionen har gjort och hur vi tänker ta vara på deras rekommendationer framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellationerna 2012/13:448 och 468 om trängselskatt och kollektivtrafik i Stockholm

Anf. 118 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jens Holm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att regeringen ska lägga fram en trovärdig finansiering för en kraftfull utbyggnad av kollektivtrafiken, inklusive utbyggd tunnelbana, i Stockholms län, hur tidsplanen ser ut för att få till stånd finansieringen och när regeringen kommer att leva upp till folkomröstningens resultat om trängselskatt i Stockholms stad och låta kollektivtrafiken få sin del av intäkterna från trängselskatten.

Jens Holm har även frågat statsrådet Lena Ek om hon har gjort ställningstagandet att bilismen inte kommer att öka i framtiden och om hon avser att verka för att planeringen av Förbifart Stockholm avbryts.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på alla dessa frågor.

Stockholmsregionen är i stort behov av en utvecklad och väl fungerande infrastruktur som bättre kan möta nuvarande och kommande transportbehov. Stora satsningar görs på nyinvesteringar i både järnvägs- och

vägnäten genom byggandet av bland annat Citybanan och Förbifart Stockholm.

Regeringen har haft att förhålla sig till inte 1 utan 15 folkomröstningar angående trängselskatten, genomförda runt om i Stockholms län. Regeringens utgångspunkt för förvaltandet av folkomröstningsresultaten har varit att samla regionen till en trafikpolitisk samsyn kring prioriteringar och finansiering av åtgärder i väg- och järnvägsinfrastrukturen.

Bland annat mot denna bakgrund tillsatte regeringen 2006 en särskild förhandlingsman för Stockholms infrastruktur. Uppdraget gällde att genomföra en förhandling om Stockholms läns infrastruktur med syfte att ta fram en samlad trafiklösning för bättre miljö och tillväxt i landet och i Stockholmsregionen. Slutrapporten resulterade i ett medfinansieringsavtal, den så kallade Stockholmsöverenskommelsen. I Stockholmsöverenskommelsen framgår bland annat att Förbifart Stockholm i huvudsak ska finansieras med trängselskattemedel men till viss del även med anslagsmedel.

Regeringen lämnade även en proposition till riksdagen den 3 april 2007. I propositionen slogs fast att intäkterna från trängselskatten i Stockholm ska användas för åtgärder i vägsystemet i Stockholms län.

Regeringen menar att det är viktigt med en fungerande kollektivtrafik. Stockholmsöverenskommelsen innefattar infrastrukturåtgärder för totalt 100 miljarder kronor, varav en stor del avser nationella spår, däribland Citybanan och Mälarbanan, vilka också kommer att gynna kollektivtrafiken.

Länsstyrelsen i Stockholms län har dessutom i sin länsplan för perioden 2010–2021 kunnat prioritera spårvägs- och järnvägsprojekt bland annat tack vare att ett antal vägprojekt i det vägnät Stockholms län har planeringsansvar för finansieras av trängselskatteintäkter.

Den expansion som sker i Stockholmsregionen kommer att förutsätta att andelen resande med kollektivtrafik ökar. Det kommer också att innebära ett fortsatt högt utnyttjande av våra vägar även om den andel stockholmare som dagligen använder bil inte nödvändigtvis ökar utan ligger kvar på samma nivå eller minskar. I september 2009 beslutade regeringen att tillåta byggnation av Förbifart Stockholm. Sedan dess har inget underlag framkommit som motsäger behovet av denna. En snabbt ökande befolkning innebär snarare att Förbifart Stockholm kommer att utgöra en än viktigare del i transportsystemet när den har färdigställts.

Om man blickar framåt är vi nu i en planeringsfas för perioden 2014–2025. Trafikverkets förslag till nationell plan remitteras nu, och länens planförslag ska lämnas in under hösten. Parallellt med det har en av regeringen utsedd förhandlingsperson inlett arbetet med en förhandling om Stockholms läns infrastruktur i syfte att åstadkomma en utbyggnad av tunnelbanans blå linje i Stockholm och eventuellt nära anslutande åtgärder som ska delredovisas senast den 31 december 2013. Dessa underlag kommer att beredas inom Regeringskansliet och resultera i ett regeringsbeslut våren 2014 när den nationella planen ska fastställas.

Anf. 119 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka infrastrukturministern för svaret på mina två interpellationer.

Bakgrunden till mina interpellationer är dels att alla områden måste ta sitt miljö- och klimatansvar, och vi måste se till att utsläppen minskar. Inte minst inom trafikområdet finns det enormt mycket som måste göras för att vi ska flytta över transporter från väg till spår och från privatbilism och lastbilar till kollektivtrafik. Dels måste vi tillfredsställa det allt större behovet från den växande region som Stockholmsregionen är, och därför behöver vi i framtiden göra enorma investeringar i kollektivtrafiken och för att underlätta för människor att ta sig fram till fots och med cykel.

Den framtida investeringsperioden som infrastrukturministern talar om, 2014–2025, handlar om drygt 500 miljarder kronor som regeringen har avsatt för framtida infrastrukturinvesteringar. Jag vill bara påpeka att vi i Vänsterpartiet lägger närmare 600 miljarder kronor, och vi lägger den absoluta merparten på kollektivtrafiken. Vi lägger inga pengar på gigantiska motorvägsprojekt som Förbifart Stockholm, som slukar pengar från kollektivtrafiken.

Jag skulle vilja börja med att tala om trängselavgifterna i Stockholms stad. År 2006 röstade en majoritet av invånarna i Stockholms stad för att trängselavgifter skulle införas i Stockholms stad. Intäkterna skulle enligt valsedeln gå till investeringar i kollektivtrafik och vägar. För perioden 2008–2013 beräknades dessa intäkter bli 1 987 miljoner kronor.

Om man då tittar på vad det stod på valsedeln, att intäkterna ska gå till kollektivtrafik, undrar jag: Hur mycket har gått till vägar, och hur mycket har gått till kollektivtrafik? Till kollektivtrafik har det inte gått ett öre av de nästan 2 miljarderna. Till vägar har exakt allting gått, och den absolut största delen går till byggandet av Förbifart Stockholm.

Catharina Elmsäter-Svärd! Är inte detta ett svek mot stockholmarnas vilja att införa trängselskatt i Stockholm och att intäkterna bland annat ska gå till kollektivtrafik? När ska kollektivtrafiken få sin del av de 2 miljarder som intäkterna hittills har genererat? Det vill jag ha svar på här och nu.

Sedan tycker jag att en del i svaret från infrastrukturministern är rätt märkligt. Catharina Elmsäter-Svärd säger att regeringen har att förhålla sig inte bara till folkomröstningsresultatet i Stockholms stad utan till 15 folkomröstningar i Stockholmsregionen. Det tycker jag är väldigt märkligt. När ni lade fram propositionen om trängselskatt i Stockholm handlade det ju om att tolka folkomröstningsresultatet i Stockholms stad. Trängselavgifterna finns helt och hållet inom Stockholms stads område. Det är Stockholms stad som har planmonopol när det gäller markanvändningen på stadens område – inte Ekerö, Tyresö eller Solna. Därför vill jag ha ett klagande från infrastrukturministern om vad det är som gäller. Är det inte folkomröstningsresultatet i Stockholms stad som gäller?

Anf. 120 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Vi är nog många som kommer ihåg situationen där folkomröstningen var genomförd men där själva beslutet om hur och när trängselskatten skulle införas kom en underbar natt. Det var en regering med Göran Persson i spetsen som fullkomligt lurade de lokala företrädarna i Stockholms stadshus för att få med sig Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Det är riktigt att det hölls ett antal folkomröstningar. Jag var själv med i den utredning som hade att ta fram den nya lagstiftning som skulle gälla om en kommun ville införa en trängselskatt. Där betonades väldigt tydligt att det är bra med en acceptans för att kunna genomföra en sådan här sak. Det är bra att man samråder med kringliggande kommuner, inte minst i en region, eftersom det är de flesta i regionen utanför en citykärna, i det här fallet Stockholm, som är de som blir berörda och får betala trängselskatten. Jag tror att också Jens Holm kommer ihåg vilket starkt motstånd det var mot att införa trängselskatter.

Nu har dock förhållandet i mycket ändrats. Det är också när man kan se att man kan få ut något av trängselskatten. Det handlar om det den var tänkt för, nämligen att få bort trängsel och att vara ett ekonomiskt styrmedel, ett incitament, för att använda den infrastruktur vi har på ett bättre sätt.

I regionen kom man dock överens om hur man ville jobba transportpolitiskt för att klara utmaningarna på bästa sätt. Stockholmsregionen växer, och den växer ännu mer i dag än man kanske trodde för tio eller fem år sedan. I Stockholmsöverenskommelsen, som omfattar 100 miljarder, kom man i bred politisk enighet överens – dock utan Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som var emot – om att det skulle vara lokal och regional medfinansiering med 22 miljarder av de 100 miljarderna, att man skulle ha trängselskatt för ungefär 34 miljarder och statliga anslag med 44 miljarder.

I just Stockholmsområdet finns en annan blandning mellan länsplanpengar och de statliga anslagen, just för att få ut mer för regionen som sådan. Därför blir det lite märkligt när Jens Holm tittar på ett år och inte på hela planperioden 2010–2021 och säger att inte ett enda öre har gått till kollektivtrafik. Länsplanen är en del av en kombination, där länet tar ansvar för vissa investeringar och staten har ansvar för det nationella, och tack vare Stockholmsöverenskommelsen har man fått till också delar av Citybanan, delar av upprustningen av Roslagsbanan, dubbelspår och ny station för Södertälje hamn, Nynäsbanan, Tvärspårväg Solna, Tvärspårväg Ost till Saltsjöbanan och Tvärspårväg Kista. De ligger också i den här planeringen. Allt är inte färdigt år ett, men det var detta som man fick med i överenskommelsen.

Jag instämmer dock i det som Jens Holm säger om att alla områden måste ta sitt miljöansvar. Det gäller också transportsektorn. För mig är det oerhört viktigt att varje transportslag är dels så säkert som möjligt, och då inte minst trafiksäkert, dels miljömässigt bra. De måste dock också kunna fungera bra ihop.

Jag är emot att kategoriskt säga att man ska flytta över transporter från till exempel väg till järnväg. Inte minst i Stockholmsregionen, som är den största konsumentorganisationen, behöver vi distribution, och det kan inte ske enbart via järnväg. Här måste vi hitta bra lösningar. Då behöver vi både väg- och spårtrafik, och vi behöver framför allt få fler i stan som kan och vill gå och cykla.

Anf. 121 JENS HOLM (V):

Herr talman! När det gäller att flytta över från väg till järnväg gör regeringen tvärtom när man höjer banavgifterna men inte låter den tunga lastbilstrafiken ta sitt miljöansvar genom till exempel kilometerskatt.

Men det är en annan fråga. Nu talar vi om kollektivtrafiken kontra Förbifart Stockholm i Stockholmsregionen.

Jag tycker, Catharina Elmsäter-Svärd, att du inte riktigt svarar på min fråga. Enligt Trafikverket kommer det att genereras 1 987 000 000 kronor från trängselskatten i perioden från 2008 till och med hela år 2013. Det är ungefär 2 miljarder kronor. Hur mycket av de pengarna ska gå till kollektivtrafiken? Det är min konkreta fråga. Blanda inte in annan finansiering, utan det handlar om intäkterna från trängselskatten.

På Trafikverkets hemsida ser man att de pengarna redan är intecknade, först och främst för Förbifart Stockholm. Sedan finns E18 Norrtälje–Kapellskär, en massa trafikplatser som ska byggas, väg 226 och väg 222. Det är en massa vägprojekt – inte ett öre till kollektivtrafiken, trots att det var det som stod på valsedeln. Där vill jag veta: När ska kollektivtrafiken få sina intäkter?

Sedan kommer jag till det andra, som jag inte heller tycker att jag fick något riktigt bra svar på, nämligen vilket folkomröstningsresultat som egentligen gäller. I propositionen om införande av trängselskatt i Stockholm, som kom 2007, ser man att det är en enda folkomröstning som gäller, och det är den som var i Stockholms kommun. Det är helt logiskt, för trängselskatten är helt och hållet inom Stockholms kommun. Det är i Stockholms kommun som politikerna har sitt planmonopol.

Sedan vet både du och jag att vi har en sådan ordning att om man folkomröstar om att införa en lokal skatt måste det godkännas här i riksdagen. Det är mer en formalitet, skulle jag säga. Valresultatet i Stockholms kommun är det som hela tiden har gällt. Då tycker jag att det är väldigt konstigt att du blandar in de andra folkomröstningsresultaten.

Förbifart Stockholm bygger på ett ökat bilresande. Det är hela prognosen, och det är dessutom det som till stor del är finansieringen av Förbifart Stockholm. Till 80 procent ska den finansieras med intäkter från avgifter.

Om man tittar på statistik över bilresandet i Stockholmsregionen ser man faktiskt att det har gått ned under fyra år i rad, både i Stockholms län och i Stockholms stad. Det är ännu tydligare i Stockholms stad, faktiskt. Det är en fantastisk utveckling, tycker jag. Folk åker mindre bil, helt enkelt. Det var detta som jag ställde en konkret fråga om i min interpellation, visserligen till miljöminister Lena Ek, men nu är det infrastrukturministern som svarar på den, och det spelar mig ingen större roll. Vad gör regeringen för bedömning av den här intressanta statistiken?

Svenska folket, och då främst stockholmarna, åker faktiskt mindre bil. Då behöver vi i framtiden inte Förbifart Stockholm, utan vi borde se till att tillgodose detta ändrade beteende hos stockholmarna. Man vill antagligen resa mer kollektivt, och man vill cykla och gå mer. Är det inte där vi borde göra de stora investeringarna och inte kasta bort dessa pengar – antingen det nu blir 29 miljarder, 45 miljarder eller 60 miljarder – på Sveriges dyraste motorvägsprojekt någonsin, nämligen Förbifart Stockholm?

Anf. 122 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jens Holm inledde en debatt som vi egentligen inte ska ha här och hävdade att regeringen inte alls satsar på järnväg i den utsträckning som Vänsterpartiet tycker att man bör göra. Det har aldrig

Svar på
interpellationer

satsats så mycket på järnväg som man nu kommer att göra, och det tar också tid att få den på plats. Under tiden måste vi hantera den situation som vi nu befinner oss i.

Vi tar inte ens en gång ut banavgifter enligt den lagstadgade möjlighet vi har. Däremot har vi givit VTI ett uppdrag att titta på hur kostnader, skatter och avgifter ser ut så vi vet vad vi har att utgå från. Det är en rimlig utgångspunkt. Principen är att alla transportslag ska stå för sina kostnader. Det är en viktig princip.

Jens Holm sade att trängselskatt går till en massa vägprojekt. Det ingår som en del i Stockholmsöverenskommelsen. Jag hoppas att också Jens Holm inser och tror att bra vägar också ger bra förutsättningar att inte minst använda kollektivtrafik i buss på ett bra sätt.

De andra delarna ligger inom planeringsperioden. Det är alldeles riktigt att en stor del går just till förbifarten. Men som jag nämnde finns det nu möjligheter att göra ändringar i länsplanen med utpekade objekt på spårsidan som annars inte skulle ha kommit till om man inte gjort överenskommelsen.

Herr talman! I den här frågan har Jens Holm och jag diametralt olika uppfattningar om huruvida Förbifart Stockholm är bra eller inte. Låt oss stanna vid den delen.

Däremot är det viktigt att även om det är Stockholms stad som själva lagstiftningen om trängselskatten gäller bör man inte med infrastruktur – oavsett om man ska cykla, ta sig fram på väg eller spår – ha tanken att det slutar vid en kommungräns och inte ens en gång vid en länsgräns.

Vi behöver ha ett mycket större upptagningsområde utifrån att det är så människor behöver resa. De kan till och med behöva resa ända från Gnesta för att ta sig in till Stockholm. Vi måste tänka över gränserna.

Det är riktigt att bilresandet har minskat och att det har gjort det under fyra år. Frågan är vad det beror på och hur många slutsatser vi ska dra. Vi fick en otrolig konjunkturedgång 2008 och är fortfarande kvar i denna.

Jag vet att vi tidigare kunde se att nybilsregistreringen de facto minskade. Nu ser vi andra prognoser. Enbart för 2013 har den snarare ökat lite grann. Det viktiga är vad det är för typ av fordon som i sådana fall ökar.

Trafikverket lämnade sin åtgärdsplanering som ska hantera den kommande planperioden till mig i fredags. Det har snarare utblicken att vi kommer att se mer av resande och ett större transportarbete.

Det är viktigt att vi har respekt för att regioner också har ett nära och viktigt samarbete med kommuner runt omkring när det gäller trängselskatten. Det gäller oavsett om det är en enskild kommun, som i det här fallet Stockholms stad, som interpellationen gäller.

Det är därför som jag vill beröra detta med folkomröstningarna. Det fanns ett otroligt stort engagemang både för och emot trängselskatten. Just för att det var detta engagemang valde vissa kommuner att ändå göra folkomröstningar även om det inte var givet. Det var i Stockholms stad som det skulle göras.

När man bestämmer sig för vad pengarna ska användas till ska man göra det gemensamt och tänka framåt. Det är precis så som arbetet nu är tänkt att gå till utifrån det uppdrag som förhandlingspersonerna har.

Det handlar om var och hur vi kan bygga ny tunnelbana. Det är ett sätt att få mycket kapacitet för människor som behöver resa och transportera sig. Det är också kopplat till behovet av bostäder som regionen behöver.

Där måste infrastruktur, kollektivtrafik och bostadsbyggande hänga mycket starkare ihop än vad de har gjort hittills.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 123 JENS HOLM (V):

Herr talman! Det är bra att infrastrukturministern nämner tunnelbanan. Statsminister Fredrik Reinfeldt var i augusti ute och talade om att han ville ha tunnelbana till Nacka.

Tunnelbana till Nacka kostar uppskattningsvis 16–19 miljarder kronor, tunnelbanesträckning mellan Akalla och Barkaby 1 ½ miljard kronor, tunnelbana mellan Hagsätra och Älvsjö 1 ½ miljard kronor och tunnelbana från Odenplan till nya Karolinska 3 miljarder kronor. Vi borde bygga Spårväg syd mellan Flemingsberg, Skärholmen och Älvsjö. Det beräknas kosta någonstans mellan 5 och 7 miljarder kronor. Allting är enligt uträkningar från landstingets trafikplanerare.

Jag noterar att det inte är bara tunnelbana till Nacka som Moderaterna vill ha utan en hel del andra tunnelbaneprojekt. Om man summerar alla projekten kommer man ändå inte upp i samma härad som för Förbifart Stockholm. Vi vet att kostnaden för Förbifart Stockholm inte kommer att stanna vid 29 miljarder kronor. Läger vi på räntor och tar med det faktum att alla motorvägsprojekt i praktiken blir dyrare än vad man kan förvänta sig är det snarare kanske 40–45 miljarder kronor.

Tänk om vi kunde ta de pengarna! Det finns fortfarande en chans att säga: Vi ser att trafiken minskar i Stockholmsregionen. Människor är mindre intresserade av att åka bil. Människor är mer intresserade av att cykla och åka kollektivt. Vi investerar alla dessa pengar i kollektivtrafiken i stället. Tänk, Catharina Elmsäter-Svärd, vad mycket fantastiskt vi skulle kunna göra för stockholmarna då!

Du säger angående intäkterna från trängselavgifterna att en stor del har gått vill vägbyggen. Nej, det är fel. Exakt allt har gått till vägbyggen, och merparten till Förbifart Stockholm. Ingenting har gått till kollektivtrafiken. Det är viktigt att vara noga med det.

Därför kvarstår min fråga, Catharina Elmsäter-Svärd. När får kollektivtrafiken sin beskärda del av intäkterna från trängselskatten?

Anf. 124 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Min utgångspunkt, som jag väldigt mycket delar med hela Stockholmsregionen, är att just för att geografin ser ut som den gör behöver regionen knytas ihop mycket starkare på de sätt som går. Däri är Förbifart Stockholm ett viktigt verktyg.

Det finns redan i dag stora byggnationer som har påbörjats i Kungens Kurva. Det är nya företag som kommit till just för att de vet att förbifarten ska komma. Det är nya arbetsplatser för ungefär 20 000 personer.

Att åka runt hela staden för att komma till den norra sidan av Stockholm tar tid för människor. Är det någonting man upplever frustration över så är det att sitta i köer.

Vi har dessutom situationen att Essingeleden består av ett antal broar som har byggts för länge sedan. De var dimensionerade för en helt annan kapacitet än vad vi i dag ser. Det är så illa att det egentligen är först när vi har Förbifart Stockholm på plats som vi skulle kunna stänga av delar för att göra en riktig upprustning.

Det vore riktigt illa om vi skulle ha en situation där vi varken hade Förbifart Stockholm eller Essingeleden. Det skulle verkligen bryta isär.

Det är lika viktigt att vi går vidare med Citybanan för spårtrafiken. Vi måste tänkta något längre.

Det är lite synd att ställa väg mot järnväg eller annan kollektivtrafik. Vi behöver både och. Det är min absoluta uppfattning. Stockholmregionen behöver egentligen mer av allt, inte minst med hänsyn till att den växer i så rasande fart.

Det har möjligtvis varit så historiskt att alla motorvägsprojekt blir dyrare. Vi har ett helt annat sätt för hur vi arbetar med mycket mer tydlig uppföljning.

Jag tror att den nya planeringsprocessen, som kommer att bli mer bekant för riksdagen, kommer att bli ett sätt att tydligare följa upp där man också kan göra olika prioriteringar.

Det är lätt att jämföra ett år med ett annat. Men vi tittar på hela planeringsperioden och vad regionen säger att den vill ha.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2012/13:164 Bildning och tillgänglighet – radio och tv i allmänhetens tjänst 2014–2019

2012/13:180 Fortsatt giltighet av de tidsbegränsade lagarna om hemliga tvångsmedel

Skrivelse

2012/13:140 2013 års redogörelse för företag med statligt ägande

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och skrivelse skulle förlängas till *onsdagen den 25 september*.

EU-dokument

KOM(2013) 410 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genomförandet av det gemensamma europeiska luftrummet (omarbetning)

KOM(2013) 430 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ett utökat samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 18 juni

2012/13:494 Behovet av fungerande näringspolitik

av *Per Svedberg* (S)

till näringsminister *Annie Lööf* (C)

2012/13:495 Företagsnedläggningar i Hudiksvall

av *Raimo Pärssinen* (S)

till näringsminister *Annie Lööf* (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 juni.

18 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 19 juni

2012/13:604 Bidrag till fritidshusägare

av *Anders Karlsson* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2012/13:605 Bistånd till den palestinska myndigheten

av *Peter Hultqvist* (S)

till statsrådet *Gunilla Carlsson* (M)

2012/13:606 Artillerikapacitet

av *Peter Hultqvist* (S)

till försvarsminister *Karin Enström* (M)

2012/13:607 Nedläggning av DAUM-arkivet i Umeå

av *Maria Lundqvist-Brömster* (FP)

till kultur- och idrottsminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (M)

2012/13:608 Gireringskort för personer utan datortillgång

av *Hans Olsson* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2012/13:609 Offentligt stöd till regionala flygplatser

av *Isak From* (S)

till finansminister *Anders Borg* (M)

2012/13:610 Kunskapen om ortnamn, språk och dialekter i hela landet

av *Isak From* (S)

till kultur- och idrottsminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (M)

2012/13:611 Arbetsinriktad rehabilitering för personer med förtidspension

av *Kerstin Nilsson* (S)

till statsrådet *Ulf Kristersson* (M)

2012/13:612 Validering av grundskolebetyg
av *Esabelle Dingizian* (MP)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)
2012/13:613 Det så kallade extrajobbsförbudet
av *Hillevi Larsson* (S)
till statsrådet Ewa Björling (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 juni.

19 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 juni

2012/13:566 Arbetsvillkoren för biståndshandläggare inom äldreomsorgen

av *Eva Olofsson* (V)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:567 Förutsättningarna för inhemsk etanolproduktion

av *Johan Löfstrand* (S)
till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2012/13:571 Trygghetens hus som föregångare och gott exempel

av *Per Åsling* (C)
till försvarsminister Karin Enström (M)

2012/13:575 Whistleblowers mänskliga rättigheter

av *Maria Ferm* (MP)
till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:576 Amerikanska myndigheters möjlighet att övervaka svenskars kommunikation

av *Maria Ferm* (MP)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:579 Anmälningsskyldighet vid sexualbrott

av *Fredrik Lundh Sammeli* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:580 Prövning av arbetsförmågan inom sjukförsäkringen

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2012/13:581 Kontroll inom autogirosystemet

av *Christina Oskarsson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)

2012/13:582 Alkoholservering till berusade

av *Christina Oskarsson* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:584 Kopparstöder

av *Hans Olsson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:585 Risk för spridning av dvärgbandmask

av *Maria Stenberg* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:586 Övervakad datatrafik

av *Jens Holm* (V)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:587 Obligatorisk ventilationskontroll i småhus

av *Amineh Kakabaveh* (V)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2012/13:589 Innehållet i pelletter

av *Kurt Kvarnström* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:590 Nya regler för musiklärarutbildningen

av *Hillevi Larsson* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:592 Kameraövervakning och regional förvaltning i fisket

av *Jan-Olof Larsson* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:593 ALF-medel till Örebro universitet

av *Håkan Bergman* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:594 Hobbyverksamhet med veteranbilar

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:595 Antalet platser vid Uppsala universitet

av *Agneta Gille* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 juni.

20 § Kammaren åtskildes kl. 16.38.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanrådets början till och med 7 § anf. 28 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 7 § anf. 72 (delvis),
av talmannen därefter till och med 13 § anf. 95 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Ansökan om fortsatt ledighet.....	1
3 § Meddelande om preliminär plan för kammarens sammanträden med voringstider hösten 2013	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
5 § Nya regler för finansiella konglomerat och grupper	2
Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU30	2
(Beslut fattades under 10 §.)	2
6 § Årsredovisning för staten 2012.....	2
Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU33	2
(Beslut fattades under 10 §.)	2
7 § Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	2
Finansutskottets betänkande 2012/13:FiU20	2
Anf. 1 FREDRIK OLOVSSON (S)	2
Anf. 2 PER BOLUND (MP)	5
Anf. 3 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	8
Anf. 4 ULLA ANDERSSON (V)	11
Anf. 5 ANNA KINBERG BATRA (M).....	14
Anf. 6 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	18
Anf. 7 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	19
Anf. 8 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	19
Anf. 9 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	20
Anf. 10 PER BOLUND (MP) replik.....	20
Anf. 11 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	21
Anf. 12 PER BOLUND (MP) replik.....	22
Anf. 13 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	23
Anf. 14 ULLA ANDERSSON (V) replik	23
Anf. 15 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	24
Anf. 16 ULLA ANDERSSON (V) replik	24
Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	25
Anf. 18 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	26
Anf. 19 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	26
Anf. 20 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	27
Anf. 21 ANNA KINBERG BATRA (M) replik	27
Anf. 22 CARL B HAMILTON (FP).....	28
Anf. 23 PER BOLUND (MP) replik.....	31
Anf. 24 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	31
Anf. 25 PER BOLUND (MP) replik.....	32
Anf. 26 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	32
Anf. 27 ULLA ANDERSSON (V) replik	33
Anf. 28 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	33
Anf. 29 ULLA ANDERSSON (V) replik	34
Anf. 30 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	34
Anf. 31 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	35
Anf. 32 CARL B HAMILTON (FP) replik.....	36

Anf. 33 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	36
Anf. 34 CARL B HAMILTON (FP) replik	37
Anf. 35 PER ÅSLING (C).....	37
Anf. 36 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	40
Anf. 37 PER ÅSLING (C) replik	40
Anf. 38 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	40
Anf. 39 PER ÅSLING (C) replik	41
Anf. 40 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	41
Anf. 41 PER ÅSLING (C) replik	42
Anf. 42 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	42
Anf. 43 PER ÅSLING (C) replik	42
Anf. 44 PER BOLUND (MP) replik	43
Anf. 45 PER ÅSLING (C) replik	44
Anf. 46 PER BOLUND (MP) replik	44
Anf. 47 PER ÅSLING (C) replik	45
Anf. 48 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	45
Anf. 49 PER ÅSLING (C) replik	46
Anf. 50 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	46
Anf. 51 PER ÅSLING (C) replik	47
Anf. 52 ANDERS SELLSTRÖM (KD)	47
Anf. 53 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	50
Anf. 54 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	50
Anf. 55 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	50
Anf. 56 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	51
Anf. 57 Finansminister ANDERS BORG (M)	52
Anf. 58 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	56
Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	56
Anf. 60 FREDRIK OLOVSSON (S) replik	57
Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	58
Anf. 62 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	58
Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	59
Anf. 64 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	59
Anf. 65 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	60
Anf. 66 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	60
Anf. 67 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	61
Anf. 68 ULLA ANDERSSON (V) replik.....	62
Anf. 69 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	62
Anf. 70 PER BOLUND (MP) replik	63
Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	64
Anf. 72 PER BOLUND (MP) replik	64
Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	65
(Beslut fattades under 10 §.).....	66
8 § Redovisning av skatteutgifter 2013	66
Skatteutskottets betänkande 2012/13:SkU30	66
(Beslut fattades under 10 §.).....	66
Ajournering.....	66
Återupptagna förhandlingar	66
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 18 juni	66

KU20 Granskningsbetänkande.....	66
KU21 Redogörelser för behandlingen av riksdagens skrivelser	67
KU26 Granskning av grönbok om förberedelse för en helt konvergerad audiovisuell värld	67
FiU41 Medgivande för Riksbanken att delta i Internationella valutafondens (IMF) finansieringslösning till förmån för låginkomstländer	67
FöU12 Granskning av grönbok om försäkring mot katastrofer.....	67
10 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	67
FiU30 Nya regler för finansiella konglomerat och grupper	67
FiU33 Årsredovisning för staten 2012	67
FiU20 Riktlinjer för den ekonomiska politiken.....	68
SkU30 Redovisning av skatteutgifter 2013	68
11 § Avtackning	69
Anf. 74 TALMANNEN	69
Anf. 75 Tjänstgörande ålderspresident MATS ODELL (KD)	71
12 § Svar på interpellation 2012/13:446 om konsumenternas rätt till en tydlig ursprungsmärkning på färdigmatsförpackningar	72
Anf. 76 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	72
Anf. 77 PYYRI NIEMI (S).....	73
Anf. 78 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	74
Anf. 79 PYYRI NIEMI (S).....	75
Anf. 80 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	76
Anf. 81 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	76
Anf. 82 PYYRI NIEMI (S).....	77
Anf. 83 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	78
Anf. 84 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	78
Ajournering.....	78
Återupptagna förhandlingar	79
13 § Aktuell debatt: Läget i den svenska skolan	79
Anf. 85 IBRAHIM BAYLAN (S).....	79
Anf. 86 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	79
Anf. 87 IBRAHIM BAYLAN (S).....	81
Anf. 88 TOMAS TOBÉ (M).....	82
Anf. 89 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	84
Anf. 90 ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	85
Anf. 91 RICHARD JOMSHOF (SD).....	87
Anf. 92 ROSSANA DINAMARCA (V).....	89
Anf. 93 ANNIKA ECLUND (KD)	90
Anf. 94 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	92
Anf. 95 IBRAHIM BAYLAN (S).....	93
Anf. 96 TOMAS TOBÉ (M).....	94
Anf. 97 GUSTAV FRIDOLIN (MP)	95

Anf. 98	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	96
Anf. 99	RICHARD JOMSHOF (SD)	97
Anf. 100	ROSSANA DINAMARCA (V)	98
Anf. 101	ANNIKA ECLUND (KD)	100
Anf. 102	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	101
Anf. 103	IBRAHIM BAYLAN (S)	101
Anf. 104	TOMAS TOBÉ (M)	102
Anf. 105	GUSTAV FRIDOLIN (MP)	103
Anf. 106	ULRIKA CARLSSON i Skövde (C)	103
Anf. 107	RICHARD JOMSHOF (SD)	104
Anf. 108	ROSSANA DINAMARCA (V)	105
Anf. 109	ANNIKA ECLUND (KD)	105
Anf. 110	Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	106
14 §	Svar på interpellation 2012/13:459 om ordning och reda i it-politiken	106
Anf. 111	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	106
Anf. 112	MONICA GREEN (S)	107
Anf. 113	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	108
Anf. 114	MONICA GREEN (S)	109
Anf. 115	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	110
Anf. 116	MONICA GREEN (S)	111
Anf. 117	Statsrådet ANNA-KARIN HATT (C)	111
15 §	Svar på interpellationerna 2012/13:448 och 468 om trängselskatt och kollektivtrafik i Stockholm	112
Anf. 118	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	112
Anf. 119	JENS HOLM (V)	113
Anf. 120	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	114
Anf. 121	JENS HOLM (V)	115
Anf. 122	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	116
Anf. 123	JENS HOLM (V)	118
Anf. 124	Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M)	118
16 §	Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	119
17 §	Anmälan om interpellationer	120
18 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	120
19 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	121
20 §	Kammaren åtskildes kl. 16.38	122

Prot. 2012/13:126
19 juni

Tryck: Elanders, Vällingby 2013